

Nova modela Crvene zastave

Pred dnevi so začeli prodati dva nova modela potniških avtomobilov Crvene zastave iz Kragujevca. To sta zastava 750 special in zastava 1300 elegant. Prvo vozilo so izvedli iz luksuzne verzije fička. Vozilo ima ojačan motor, dvojni sistem zavor, zaprt sistem hlajenja, radilne gume ter dosegla hitrost 115 kilometrov na uro. Na karoseriji in na opremi vozila so izvedli 17 sprememb, cena v prodaji na drobno pa je 43.601 dinarjev. Do konca leta bodo poslali na trg 5000 fičkov special.

Na novem modelu zastava 1300 elegant so izvedli 13 sprememb. Uvedli so zaprt sistem hlajenja in poskrbeli za večjo varnost potnikov. Cena v prodaji je 70.255 dinarjev. Na trgu pa sta v teh dneh tudi dve novi verziji, in sicer lada special in lada lux. Prvo vozilo stane 88.830 dinarjev, drugo pa 85.158 dinarjev.

Kruh ne bo dražji

Cene moke in kruha bodo do 1. oktobra ostale nespremenjene, tako je predlagal izvršni svet SR Srbije. Kruh se ni podražil od julija 1974, čeprav so se pogoji gospodarjenja v tej dejavnosti nenehno slabšali. Vendar ugotavljajo, da gospodarski položaj te panoge ni tako slab, da ne bi mogla vzdružiti ob sedanjih cenah kruha do 1. oktobra. Septembra bodo potem določili, kako naj bi nadalje oblikovali cene moke in kruha.

Več denarja v obtoku

Po podatkih zvezne službe družbenega knjigovodstva je bilo letos aprila v vsej državi v obtoku 158,5 milijarde dinarjev, kar je kar za 46 odstotkov več kot v enakem obdobju leta. Naraščanje se stalno stopnjuje kljub temu, da so cene precej zamrznjene in se povečujejo na splošno zelo počasi. Več vzrokov za takšno povečanje pa je treba iskati v novem načinu plačevanja.

Požari in škoda

Lani so v vsej Jugoslaviji napravili požari precej materialne škode, predvsem so prizadeli naše gozdove. Ledenost požganega lesa znaša 30 milijonov dinarjev. Več kot 60 odstotkov vseh požarov divja v SR Hrvatski, ob njenem obalnem območju. Najteviljniji povzročitelji: ljudje in njihova malomarnost. Zato se pri nas pogovarjajo, da bi kupili posebna letala za gašenje, ki v evropskih državah niso več nobena redkost. So zelo učinkovita, vendar tudi zelo draga.

Na Jadranu dovolj prostora

Iz vseh naših večjih letovišč sporočajo, da imajo tako pri zasebnikih kot tudi v hotelih več kot 25.000 domačih in tujih gostov, samo v hotelih pa je prostih še 1.200 ležišč. Šibenško reviero je letos obiskalo za 2 odstotka gostov manj kot lani v enakem obdobju, prenovečitev pa je bilo za 6 odstotkov manj.

Za 8 odstotkov večja poraba nafta

Proti pričakovanju se je poraba naftnih derivatov v Jugoslaviji povečala kar za 8 odstotkov. Pričakujejo pa, da bo industrijska proizvodnja v prihodnjih mesecih naraščala in se bo tudi poraba energije povečala. Takšen podatek sili k trenemu premisleku, saj naše rafinerije predelajo 12 milijonov ton surove nafta, od tega pa le tretjina odpade na domače vire. Ob tem pa je treba dodati še predvideni uvoz naftnih derivatov, skupaj približno za milijon ton.

Več idejnopolitičnega izobraževanja v ZSMS

V Zvezi socialistične mladine mora biti idejnopolitično izobraževanje in usposabljanje stalno prisotno v sleherni sredini mladih, od republiških in občinskih organov do osnovnih organizacij ZSMS. Na raznih seminarjih, posvetih, predavanjih in na drugih izobraževalnih oblikah si pridobivajo znanje mladi družbenopolitični delavci, ki ga zatem prenašajo na svoja delovna področja. V Sloveniji je najširša oblika izobraževanja mladih vsakoletna mladinska poletna politična šola v Vikrčah. Tukaj se resnično zberejo vsi tisti, ki so s svojo dejavnostjo že nekaj pokazali, udeležba na politični šoli pa je skromno priznanje oziroma odgovorna naloga za še večjo aktivnost v prihodnje. Letošnja MPPS je bila še posebno pomembna, saj so na »najvišji ravni potekale priprave na jesenske volitve novih organov ZSMS. O idejnopolitičnem izobraževanju, o vtiših s politične šole ter o nalogah mladih pred jesenskimi volitvami smo se pogovarjali z Milivojem Antičem, dijakom jesenske Gimnazije in prizadetno mlado družbenopolitično delavko v osnovni organizaciji ZSMS na šoli ter v komisiji za informiranje pri OK ZSMS Jesenice.

*Med člani zveze socialistične mladine je idejnopolitično izobraževanje še vedno premovalo razširjeno. Posamezne izobraževalne oblike po navadi zajamejo le ozek krog vodstev osnovnih organizacij, medtem ko ostalo članstvo navadno niti ne ve za ta predavanja in seminarje. Krivdo tukaj nosijo prav vodstva OO ZSMS, ki se očitno ne zavedajo pomembnosti pravilnega usmerjanja mladih v delo ZSMS, kar pa je danes edino moč dosegči z idejnopolitičnim izobraževanjem in usposabljanjem. Seveda moram tukaj reči

to, da je med mladimi veliko premovalo zanimanja za takšno izobraževanje. Menim, da bi v prihodnje zveza socialistične mladine morale na tem področju odločneje v akciji. Najprej izbrati privlačne oblike, ki bi mlade pritegnile, potem pa jih postopoma uvajati v zahtevnejše izobraževalne oblike.*

— Kakšna se ti zdi takšna oblika izobraževanja kot je vsakoletna MPPS v Vikrčah?

»Koncept šole se mi zdi zelo v redu, saj na njej vsak mlad družbenopolitični delavec najde nekaj zase. Morda bi dala to pripono, da je štiri dni takšnega intenzivnega izobraževanja premovalo. Predavanja so navadno zahtevna in dolga, za razpravo pa včasih kar zmanjka časa. Po mojem so prav pestre razprave vir spoznaj za mladega človeka o dogajanjih doma in v svetu. Tudi posamezne skupine so se mi zdale preveč številne, ker se v preveč širokem krogu človek počuti utesnenjega in ima kar malo treme za spraševanje. Vse ostalo mi je bilo zelo všeč, tako predavanja v moji skupini, kjer so bili informatorji, kakor tudi plenarna zasedanja in tribune.«

— In kako boš sedaj uporabila pridobljeno znanje?

»Ker sem bila prvica na tako obsežni izobraževalni obliki kot je MPPS, bo moja naloga sedaj še posebno težka. V komisiji za informiranje, kjer so me izbrali za MPPS, bodo od mene pričakovali še boljše rezultate, prav tako pa tudi jeseni v osnovni organizaciji ZSMS na šoli. V skupini za informatorje smo na MPPS sprejeli vrsto pomembnih sklepov, ki jih bomo moralci uresničiti do jesenskih volitev novih organov ZSMS. Za izvedbo teh nalog pa bomo najbolj odgovorni prav udeleženci MPPS.« J. Rabič

Jeseničani protestirajo

Jesenice — V petek, 16. julija, so se v jesenški Železarni zbrali železarni in drugi občani in delovni ljudje jesenške občine in na svojem množičnem shodu ostro protestirali proti politiki avstrijske vlade ter se zavzeli za dosledno uresničevanje 7. člena avstrijske državne pogodbe. Pudarili so, da ne dovolijo nobenega preštevanja rojakov na Koroškem, nobenega ponovnega pritiska na slovensko manjšino, ki ji avstrijska vlada s sprejetjem zakonov o preštevanju krati osnovne človeške pravice. Jeseničani so z ogorčenjem protestirali nad krštvijo mednarodne pogodbe in zahtevali, da se manjšinskim narodom v Avstriji priznajo vse pravice, zagotovljene z državno pogodbo. D. S.

Volitve in imenovanja

Skofja Loka — Na zadnji seji vseh treh zborov občinske skupščine so za ravnatelja gimnazije Boris Zihler imenovali Marka Erznožnika, za direktorja Delavske univerze Skofja Loka ponovno Vladimira Polajnarja, izvršni svet pa bo imenoval začasnega vršilca dolžnosti za delovno mesto ravnatelja. Osnovne šole Ivan Tavčar v Gorenji vasi, ker je dosedanjem ravnateljem zaprosil za predčasno razrešitev te dolžnosti.

Na seji so Jožeta Šolarja, komandirja Postaje milice Škofja Loka, razrešili dolžnosti, ker prevzema nove službené dolžnosti. Za komandirja postje milice so imenovali Miroslava Dovžana, do zdaj pomočnika komandirja PM Kranj. D. S.

Jesenice

Na zadnjih sejah vseh treh zborov skupščine občine so potrdili predlog dogovora o osnovah srednjoročnega razvoja občine Jesenice za naslednje štiriletno obdobje, predlog družbenega plana razvoja občine za obdobje 1976–1980, predlog aneksa k dogovoru o splošni porabi v očinh v letu 1976, predlog odloka o zaključnem računu proračuna občine za leto 1975, družbene dogovore o temeljnih srednjoročnega razvoja SRS za posemezna področja, družbeni dogovor o načelih za uresničevanje kadrovskih politike v občini ter predlog smernic za urbanistično planiranje in načrtovanje v občini Jesenice. D. S.

Škofja Loka

Na zadnjih sejih vseh treh zborov skupščine občine so potrdili predlog sprememb in dopolnitve družbenega plana razvoja občine Škofja Loka 1975 do 1980 za obdobje 1976 do 1980, predlog družbenega plana razvoja kmetijstva v občini od 1976 do 1980, predlog odloka o spremembah odloka o urbanističnem programu Škofja Loka in potrditvi trase rekonstruirane ceste Škofja Loka – Gorenja vas na odseku Gorenja vas – Zmajec, predlog odloka o zazidalnem načrtu »Instalacije Škofja Loka ter dali soglasje k statutu samoupravne stanovanjske skupnosti občine. Med drugim so sprejeli odločbo za razširitev javne ceste Crngrob – Dorfarje, kjer lastnik zemljišča nikakor ni bil pripravljen odstopiti del zemljišča ob cesti. Zemljišče so razlastili, ker je zemljišče pomembno za ureditev ceste in je tako razlastitev v splošnem družbenem interesu. D. S.

Ustavno sodišče SRS

Slabosti družbene prakse

Ustavno sodišče SRS obvešča skupščino SRS o nekaterih pojavih in problemih uresničevanja ustavnosti in zakonitosti, s katerimi se je ukvarjalo v obdobju po uveljavitvi nove ustanovskega gospodarstva

Po novi ustanovi je ustavno sodišče SRS obravnavalo vse problemov in pojmov uresničevanja ustavnosti in zakonitosti. Med drugim tudi vprašanja samoupravnih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva.

KOTLARNE IN KOTLI

Problematika ob urejanju stanovanjskega gospodarstva in stanovanjskih razmerij, s katero se srečuje ustavno sodišče v praksi, je zelo raznovrstna. Za vse primere velja, da še niso začeli v polni meri, predvsem marsikje niso razčlenjeni odnos med samoupravnimi stanovanjskimi skupnostmi ter občinsko skupščino, prav tako ne odnos med stanovanjsko skupnostjo in hišnimi sveti ali zbori stanovalcev. To se kaže v nesoglasjih ter v neustavnih ali nezakonitih rešitvah, včasih pa tudi v nezakonitem omejevanju samoupravnih pravic zborov stanovalcev ali hišnih svetov.

Tako so vse občinske skupščine (razen ene) in skupščina mest Ljubljane, upirajoč se na vzorec, izdale odloke, s katerimi se kotlarne in kotli, ki spadajo med skupne dele in naprave v posameznih stanovanjskih hišah, izločijo iz ugotavljanja vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj, stroški njihove amortizacije ter vzdruževanja pa se vključijo v stroške obratovanja hiš, ki jih plačujejo stanovalci poleg stanarine. Ustavno sodišče je odločbo o odloku odpravilo, ker ni v skladu z zakonom o stanarinah ter z zakonom o vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj. Po zakonu o stanarinah se stroški amortizacije v združevanju skupnih delov in naprav v stanovanjski hiši pokrivajo z stanarinom. Stanarina pa je odvisna od vrednosti stanovanja, le-ta pa se po zakonu ugotovi na podlagi elementov, ki vplivajo na uporabno vrednost stanovanja. Med temi elementi so tudi kotlarne in kotli, ki spadajo med skupne dele in naprave v stanovanjski hiši. Ustavno sodišče je opozorilo vse skupščine na nezakonitost njihovih odlokov z vabilom, da sporočijo ali bodo svoje odloke same uskladile z zakonom. Nekatere pa v roku sploh niso odgovorile, druge so sporočile, da bodo odloke uskladile z zakonom v prvi polovici leta 1976, nekatere pa so se odločile spremeniti odlok še od 1. januarja 1977 in se sklicevale na sklep izvrga nega odbora zveze stanovanjske skupnosti Slovenije ter sklep Sekcije skupnosti slovenskih občin za stanovanjsko politiko in gospodarstvo, po katerem spremembu odlokov v tem letu ne pride v poštev zaradi povečanja stanarin za 20 odstotkov, dodatno točkanje pa bi odstotek znatno povečalo.

PRAVICA DO LASTNEGA ŽIRO RAČUNA

Ustavno in zakonsko zagotovljene samoupravne pravice stanovalcev so bile prizadete tudi z »navodilom« centralne Službe družbenega knjigovodstva Slovenije, s katerim se odvzemajo žiro računi hišnim svetom ter se vsa sredstva, katera upravljajo stanovalci, obvezno prenesajo na račun stanovanjske skupnosti. Ustavno sodišče je ugotovilo, da imajo pravico do lastnega žiro računa, ob tem pa možnost, da lahko po svoji samoupravni odločitvi prenesejo ta sredstva na skupen žiro račun stanovanjske skupnosti.

Na področju stanovanjske problematike so tudi ugotovili, da nekatere organizacije združenega dela in samoupravne stanovanjske skupnosti dajejo iz sredstev, ki jih za stanovanja zdržujejo delavci, delavcem posojila le pod pogojem, da grade na določenem območju, kar tudi ni v skladu z ustavo. Nasprotno pa je v skladu z ustavo in zakoni, da se delavcem dodeljuje stanovanja praviloma na podlagi natečaja in s pogojem predplačila za pridobitev stanovanja, da je v skladu z ustavo in z zakonom pravilnik samoupravne enote za družbeno pomoč, ki določa, da mlada družina ali mlad človek lahko pridobi stanovanje največ za dobo pet let z jamstvom delovne organizacije. D. S.

Prireditve ob prazniku občine Radovljica

5. avgusta slavijo delovni ljudje in občani radovljanske občine občinski praznik. Tega dne 1941. leta je bil po sklepu vojno-revolucionarnega komiteja KPŠ za Gorenjako ustanovljen na Jelovici Cankarjev bataljon, ki se je ovencal s silovo v zavzetju pretežno iz borcev z Gorenjake, ima svoj domicil v radovljanskem občini. Nekateri so sklenjeni v občini Številne družbenopolitične akcije, kulturne in športne prireditve. Tudi letošnje praznovanje bo potekalo v vseh krajinah občine, zatočeno pa se je že v petek, 16. juliju, s svetočno otvoritvijo razstave poslikanega pohištva na Gorenjskem, ki jo je pripravil v spodnjih prostorih Številne hiše v Radovljici. Muzej iz Kraja. Razstava bo na ogled do 31. avgusta.

V soboto, 24. julija, ob 15. uri bo na letališču ALC v Lescah otvoritev in zacetek 24. državnega in 9. mladinskega prvenstva v padaštvu, ki bo potekalo včasih dan in noč.

V pondeljek, 25. julija, ob 15. uri se začne v festivalnih dvoranah na Bledu 3. mlađinski šahovski pokal alpskih dežel, ki bo trajal do 30. julija.

V soboto, 31. julija, organizira ZKPO Radovljica ob 16. uri vesakletno srečanje folklornih skupin pod Skalcico v Bohinju. Razen iz radovljiske občine bodo sodelovale tudi skupine iz drugih gorenjskih krajev ter gostje iz Varaždina.

Ob 17. uri integrira vse na letnem kopališču v Radovljici zacetek občinskega prvenstva v plavanju. Prijavljeno so tekmovalci iz vseh telesokulturnih društav in klubov za vse starostne kategorije.

V nedeljo, 1. avgusta, bo v organizaciji šahovskega društva Lesce ob 9. uri srečanje otvoritev 3. medianordnega moštvenega hipotropetnega šahovskega turnirja pri Šočbu. Ob 11. uri pa bo vesakletno zbor planincev, ki bo tokrat pri planinskem domu na Uskovnicah.

V sredo, 4. avgusta, bodo ob 11. uri slovensko izročili namenu nov otroški vrtec v Kropi.

Slavostna seja občinske skupščine bo v sredo, 4. avgusta, ob 17. uri v svi osnovne šole A. T. Linhart v Radovljici, ki se je bodo udeležili razen delegatov vseh treh zborov tudi predstavniki vseh OZD, SIS, KS in delegacij prijateljskih občin Brus in Svilajne v Srbiji. Na seji bodo podelili občinska priznanja zasluznim občanom in organizacijam.

V tem času bo na terasi hotela Gra

Sovodenj - Sovodenj v Poljanski dolini in občina Sovodne v Italiji že daje vzdružje prijateljske stike. Doslej so bili še posebno tesni stiki med planinci z oben strani meje ter med turističnimi delavci, v zadnjem času pa se ustreboj krepijo tudi stiki med sovodenjsko krajevno skupnostjo in občino Sovodne. Pred nedavnim so bili predstavniki krajevne skupnosti Sovodenj, krajevnih družbenopolitičnih organizacij in drugih organizacij na obisku pri naših zamejskih Slovencih. V nedeljo, 18. julija, pa so jim le-ti obisk vrnili. Ogledali so si turistično etnografsko predelitev »Praznik koscev«, obiskali grobišče padlih partizanov na Novi Oselici ter se dogovorili za še tesnejše sodelovanje med obema krajema. (-jg) - Foto: J. Govekar

Za krajevne konference SZDL tudi čez poletje veliko nalog

Klub počitniškem času za SZDL letosne poletje ne bo mirovanja. O tem, kaj je treba opraviti do konca avgusta v vseh krajevnih konferencah SZDL v radovljških občinih, so se pogovorili na sestanku predsednikov vseh KK SZDL v ponedeljek, 12. julija, ki so se ga udeležili domala vsi vabljeni.

Beseda je najprej tekla o pripravah na osrednjo slovensko pravljivo dneva vstaje in odkritje spomenika NOB v Dražgošah 22. julija. Ker bo v tem kraju hkrati tudi VIII. srečanje gorenjskih aktivistov, so se v vseh organizacijah SZDL in ZB NOV dobro pripravili. Predvidevajo, da bo odšlo na pravljivo v Dražgošo precej več kot 700 udeležencev iz radovljške občine. Razen z avtobusom, ki bodo vozili iz vseh krajev občine, se bo veliko ljudi pripeljalo z osebnimi avtomobili, na pohod prek Jelovice pa bo krenila tudi pohodna brigada z okoli 150 mladih ter več aktivov rezervnih vojaških starešin. Osrednja pozornost razpravljalcev na sestanku je veljala oceni dosedanjega poteka akcije za vpis posojila za ceste, ki je precej izpod gorenjskega poprečja. Ugotovili so, da razen v sedmih krajevnih skupnostih z vpisom niso niti začeli.

Delegatski sistem

Jesenice - Na zadnji seji občinske konference SZDL Jesenice so med drugim obravnavali tudi analizo delovanja delegatskega sistema. Člani občinske konference so v široki razpravi nanizali nekaj najbolj perečih problemov, ki so ovira za to, da bi delegatski sistem še tvorve in uspešne zaživeli.

V razpravi so poudarili, da povsem ne morejo biti zadovoljni z dosedanjim delom delegatov in naspolih z delovanjem delegatskega sistema, četudi lahko beležijo že nekaj spodbudnih rezultatov. Menili so, da je uspešno delovanje odvisno predvsem od položaja delavcev v TOZD in v krajevnih skupnostih, skratka, da bi moral biti ves delegatski sistem organiziran tako, da bi prihajalo do široke obveščenosti, da informacij, tudi povratnih in da bi v delegatskem sistemu odločal prav vsak delavec ali občan. Dejali so, da obširni materiali niso vse, da bi se morale delegacije tudi resnično sestajati in razpravljati, da ne bi prihajalo do tega, da so delegati v bistvu le predstavniki določene sredine, brez stališč in mnenj kar najširšega kroga ljudi. Ob tem je kar najbolj pomembno predvsem delo družbenopolitičnih organizacij v vseh sredinah, saj si morajo predvsem družbenopolitične organizacije prizadavati za to, da delavci uveljavljajo pravice iz ustave in iz zakona združenega dela. Osnutek zakona o združenem delu določa, kakšne so dolžnosti delegata in jasno opredeljuje njegovo delegatsko funkcijo, kajti delegat mora iz svoje sredine prihajati z napotki in mnenji. D. S.

Spominska svečanost v Pobrežjah

Družbene organizacije Krajevne skupnosti Pobrežje prirejajo v počastitev krajevnega praznika in 34-obljetnice streljanja talcev v Bistriskem klancu ter talcev iz treh hiš na Bistrici ter požiga spominskog svečanost v soboto, 24. julija, ob 20. uri zvečer na Bistriskem klancu. Na svečanost so še posebej poleg ostalih vabljeni sorodniki in svojci talcev.

Odgovorne naloge tudi v poletnih mesecih

Občinska konferenca ZSMS Jesenice je na zadnji seji sprejela operativni plan dela do septembra 1976, to je do konca dvoletnega mandata. Precej obsežen program-akcij zavezuje člane OK ZSMS, da tudi v poletnih mesecih zanje ne bo dolgi počitnic.

Ena najdogovornejših akcij do jesenskih mesecev je prav gotovo obsežna lokalna delovna akcija čiščenja cevovoda v Zelezarni. Do sedaj akcija zaradi slabe udeležbe ne poteka povsem po predvidevanjih, zato bo prav tukaj treba več resnega in doslednega dela. Operativni plan nadalje še obsega ponovno ustanovitev osnovne organizacije ZSMS v Kranjski gori, izdelavo smernic za vključevanje mladih iz samskih domov v delo in življjenje krajevnih skupnosti, priprave za usposabljanje mladih delegatov in članov samoupravnih organov ter povezavo s študenti v vojaškem učnem centru na Pokljuki.

Pomembne akcije v septembru bodo ustanovitev koordinacijskega sveta društvenih organizacij in društev, idejnopolitično usposabljanje v društvenih in vključevanje kolektivnih članov ZSMS v organizirano izpolnjevanje interesov mladih v krajevnih skupnostih. Septembra bodo pri OK ZSMS tudi pripravili seminar o vlogi mentorja pri delu OO ZSMS na osnovnih šolah in pri interesnih dejavnostih ter razpravo o vlogi društvenih organizacij in društev v pripravah na ljudsko obrambo.

V poletnih mesecih pa se bodo pri OK ZSMS tudi temeljito pripravljali na volilno sejo OK ZSMS, ki bo konec septembra. Komisija za kadrovska vprašanja ter organiziranost in razvoj bo naredila analizo kadrovskih razmer v vseh OO ZSMS, sekretariat predsedstva pa bo do konca julija izvedel kadrovske postopke v vseh organih občinske konference, vse volilne in programske seje področnih konferenc pa morajo biti izvedene do 10. septembra. J. Rabič

Delavci SGP Save obsojajo

Jesenice - 900-članski kolektiv jeseniškega gradbenega podjetja Save je najodločneje protestiral proti sprejetju zakonov, ki v Avstriji diskriminirajo slovensko in hrvaško narodnostno skupnost. Delavci so ogorčeni, in obsojajo popuščanje nacionalistično šovinističnim silam v Avstriji, ki so in še rovarijo proti sožitju narodov in narodnosti v sami Avstriji in med obema državama.

Svoje protestno pismo, v katerem so tudi zahtevali, da se vse napredne demokratične sile Avstrije zavzemajo za dosledno uveljavitev državne pogode in za izpolnitve upravičenih zahtev narodnostnih manjšin v Avstriji, so naslovili na sekretariat za zunanje zadeve v Beogradu. D. S.

Pisma bralcev

PRI ČLOVEKU SE ZAČNE

V zadnjem času, ko govorimo o stabilizaciji, odločno poudarjam odgovornost nas vseh. Zavest o nujnosti takšnega obnemanja, ki edino zagotavlja dobro delo, pošteno gospodarjenje in stabilnost, mora postati del nas samih.

Vendar pa se vedno ne obnemo tako kot bi se morali. Obtežavah se kaj radi sklicujemo na sistem, na neusklajenost našega gospodarstva, na objektivne ovire in še na marsikaj drugega. cesar sami ne morno razrešiti, temveč le družba kot celota. Značilnost takšnega obnemanja je naš odnos do samoupravnega družbenega planiranja, ko lahko ugotavljamo, da se predvsem še ne znamo vedno sporazumi in dogovarjati, ko dosledno še ne upoštevamo družbenih smernic.

Več pozornosti moramo posvetiti vprašanjem kadrovskih politike. Tudi to je pogoj za naše boljše gospodarjenje v prihodnje.

J. Žerdin, Jesenice

Ijubljanska banka

vam čestita za
22. julij
dan vstaje

Zdravstveno varstvo

Jesenice - V jeseniški občini je letos po podatkih 38.000 zdravstveno zavarovanih oseb, kar je znatno več kot je prebivalcev. Značilno je, da na aktivnega prebivalca odpade kar 2,48 zavarovanih oseb. Beležijo tudi visok odstotek starega prebivalstva, razmeroma težke delovne pogoje zaradi industrije, velik odstotek zaposlenih žensk. Vsa ta dejstva narekujejo razvito zdravstveno varstvo.

Zato zdravstvena skupnost za prihodnje obdobje načrtuje predvsem večje število zaposlenih zdravstvenih delavcev, saj bi morali že letos po kadrovskih normativih zaposlit v Zdravstvenem domu 20 zdravstvenih delavcev, od tega tri zdravnike in dva zobna terapevta. Posebno pozornost bodo morali posvetiti organizaciji zlasti osnovnega zdravstvenega varstva, specialističnemu zdravstvenemu varstvu ter delovnim pogojem higieno-epidemiološke in socialno-medicinske službe. Med prednostnimi nalogami pa so prav gotovo investicije v zgradbe in zdravstvene naprave.

Spoštna bolnica Jesenice si bo prizadevala pridobiti nove kadre-specializante za področja, ki jih bolnica doslej ni opravljala, ker bo bolnica prevzela vso specialistično službo za Jesenice in za Radovljico. Pri bolnici naj bi čim hitreje dogradili novi trakt ter posvetili pozornost štipendiranju in vzgoji kadra. Novogradnjo ob bolnici, objekt za speci-aliistične ambulante, laboratorijske, lekarno in kuhinjo, naj bi končali najkasneje leta 1980. Radi pa bi ga usposobil že od leta 1978, vendar primanjkuje sredstev, za okoli 22 milijonov dinarjev. Vrednost vsega objekta velja 59 milijonov dinarjev. Vendar pa si v občini prizadevajo, da bi objekt lahko usposobil kar najhitrej.

Zdravstveni dom Jesenice bo v prihodnje nadaljeval ali uvajal področja kot je zdravstveno varstvo borcev NOV, delo z alkoholiki in narkomanji, nego na domu za starejše, nadzor nosečnic in dojenčkov, pomoč invalidom, psihohigienski dispanzer, geriatrično službo v domu upokojencev v Radovljici ter v domu dr. Franceta Berglja na Jesenicah, stalno nujno ambulantno službo za Jesenice (za Radovljico je poleti že organizirana), dežurno službo v zozdrozdravstvu ter ustanovitev športnih ambulant. Zdravstveni dom predvideva adaptacijo zgradb tako zdravstvene enote Jesenice kot tudi obratne ambulante Železarne Jesenice. Zdravstvena služba je zdaj v precejšnji prostorski stiski in bo le z adaptacijami mogoče uvesti vse oddelke in službe.

Na Jesenicah bodo gradili tudi novo zdravstveno šolo. Sedanja zdravstvena šola za medicinske sestre je bila ustanovljena leta 1962 in deluje v prostorih Spoštno bolnice Jesenice. Šola ima premalo prostorov, ki so poleg tega še neustrezni. Priprave za gradnjo nove so stekle, predračunska vrednost objekta pa znaša okoli 17 milijonov dinarjev. Šola bo republiškega in ne le občinskega pomena, zato poleg pomoči republike izobraževalne skupnosti pričakujejo tudi pomoč iz solidarnostnih sredstev zdravstva in izobraževanja na republiški ravni. D. S.

Uspehi in problemi samoupravnega razvoja KS Dovje Mojstrana

Mojstrana - V krajevni skupnosti Dovje-Mojstrana na podlagi analize samoupravnega razvoja ugotavljajo, da so bili v zadnjih dveh letih na tem področju sicer uspehi, vzopredno z njimi pa še precej težav. Med drugim je analiza pokazala, da delo delegatov v skupščini krajevne skupnosti še vedno preveč sloni na reševanju problemov ozke soseske, na glede na to, odkod je delegat delegiran. Prav tako je premalo čutiti delovanje delegatov in organizacij zdrženega dela. Stanje se je letos začelo izboljševati, in sicer potem, ko so vse TOZD in OZD podpisale samoupravni sporazum srednjoročnega programiranja nalog krajevne skupnosti. Tukaj so prav gotovo premalo storili družbenopolitične organizacije v TOZD in v OZD za izpolnitve političnih stališč, tako ustave kot tudi določila, ki jih konkretno izpostavljajo.

Za uresničitev dejanske vloge krajevne skupnosti bo potrebno storiti še vrsto ukrepov, med drugimi tudi ustanoviti razne organe, urediti sistem financiranja, utrditi delegatski sistem, vzbujati dele-

gate ter večjo skrb nameniti področjem ljudske obrambe, družbeno samoučstvo, komunalne dejavnosti, socialne službe ter delovanju hišnih, potrošniških in poravnalnih svetov. J. R.

Osnutek zakona o združenem delu

Družbeno varstvo samoupravnih pravic in družbene lastnine

Osnutek zakona v vsej vsebini poudarja samoupravne pravice in družbeno lastnino in zato tudi v posebnem poglavju določa varstvo teh pravic.

Zakon daje družbenopolitičnim skupnostim (občina, republika) oziroma njihovim organom posebne pristojnosti v primerih, če so v organizaciji združenega dela:

- bistveno skaljeni samoupravni odnosi
- če so huje prizadeti družbeni interesi
- če se ne izpolnjujejo z zakonom določene obveznosti.

Osnutek zakona predvideva, da to nastane predvsem v primerih:

- neuresničevanja pravic delavcev (pri ugotavljanju in razporejanju dohodka),
- če ni zagotovljeno uresničevanje pravic samoupravljanja,
- če delavec ne more odločati o vprašanjih, o katerih bi moral odločati z osebnim izjavljanjem,
- če se onemogoča organiziranje TOZD,
- če se v roku ne sprejme samoupravni splošni akt,
- če ni zagotovljeno obveščanje,
- če ni zagotovljeno uveljavljanje samoupravne delavske kontrole,
- če v DS ni zastopana vsaka TOZD,
- če organ prekorači pooblastila,
- če se huje kršijo samoupravne pravice,
- če se ne sprejme plana,
- če knjižni odnose delitve pšo po delu,
- če začne z gradnjo brez zagotovljenih sredstev,
- če prizadene večjo škodo,
- v drugih primerih, ki jih določa zakon,
- če pride do situacij kot je navedeno potem;

skupščina družbenopolitične skupnosti lahko sprejme naslednje ukrepe:

1. odstavi poslovodni organ,
2. odstavi posamezne vodilne delavce,
3. razpusti delavski svet,
4. razpusti izvršilni organ,
5. začasno omesti izvrševanje določenih samoupravnih pravic,
6. imenuje začasnini organ,
7. odredi druge z zakonom določene ukrepe.

Pobudo za začasne ukrepe lahko da zbor delavcev, organ samoupravne delavske kontrole, sindikalna organizacija, družbeni pravobranilec samoupravljanja, služba družbenega knjigovodstva, skupščina, sodišče in upnik.

Iz osnutka zakona izhaja, da bo sedaj obstajala mnogo večja zakonita možnost za preprečevanje družbeno škodljivih pojavov, s tem pa tudi odgovornost organov, ki imajo pravico predlaganja ukrepov in predvsem družbenopolitičnih skupnosti, da bodo ukrepe tudi sprejemale.

Nace Pavlin

S tem zaključujemo objavo posameznih poglavij iz osnutka zakona o združenem delu. V jesenskem roku po zaključeni razpravi bomo posredovali najpomembnejše priporočila in predloge eventualnih sprememb.

Gorenjska za ceste

V zadnjih dneh minulega tedna smo v Sloveniji že presegli razpisano vsoto posojila za ceste. Več kot 500.000 vpisnikov je vpisalo 906 milijonov dinarjev posojila ali 100,8 odstotka. Med vpisniki je največ zaposlenih v združenem delu, predvideno obveznost pa je v minulih tednih presegla več kot polovica slovenskih občin.

Tudi na Gorenjskem so z akcijo vpisa posojila lahko povsem zadovoljni, posebno v Škofjeloški, kranjski in tudi v jesenskih občinah, kjer so znatno ali deloma presegli razpisano vsoto. V Škofjeloški občini se posebno, saj so bili prvi, ki so že pred tedni presegli vsoto in zbirali denar že za ureditev regionalnih cest na svojem območju. Ob uspešnem nadaljnjem zbirjanju posojila bodo ob koncu akcije pretehtali vse umestne predloge in se odločali za tisto rešitev perečih cestnih problemov, ob katerih bo lahko zadovoljivih kar največ občanov. Škofja Loka je po podatkih v ponedeljek, 19. julija, presegla predvideno vsoto posojila za ceste za 12 odstotkov.

V kranjskih občinah so kljub poletnim dopustom delovni ljudje in občani so ponedeljek, 19. julija, kar za 15 odstotkov presegli predvideno vsoto posojila za ceste. V kranjskih občinah so prav v minulih dneh napravili precejšen »skok« predvsem z vpisom posojila delavcev iz združenega dela, v precejšnjem številu pa so se odzvali zasebniki in

krajani v posameznih krajevnih skupnostih. Akcija po krajevnih skupnostih pa bo še intenzivnejše potekala tudi odslej.

V jesenskih občinah so za odstotek presegli vsoto predvsem s precejšnjim vpisom posojila delavcev v organizacijah združenega dela, medtem ko akcija po posameznih krajevnih skupnostih še ni stekla povsem zadovoljivo.

V tržiških občinah so delovni ljudje in občani vpisali skupaj 92 odstotkov od predvidene vsote, v radovljiskih občinah pa so dosegli 87 odstotkov od načrtovane vsote posojila za ceste. Tudi v tržiških in v radovljiskih občinah bodo z akcijo nadaljevali in upajo, da bodo predvideni znesek kmalu dosegli.

Gorenjska bo tako zbrala znatno več posojila kot je sprva predvidela.

Predvidena vsota 97,135.116 dinarjev bo presežena, posojilo nad tem zneskom bodo v vsaki občini lahko koristno uporabili za ureditev regionalnih cest na svojem območju in tako razrešili marsikateri pereč cestno-prometni problem na Gorenjskem.

D. Sedej

ŠE BLIŽE KUPCU. Za razprodajo in posebne ponudbe, ki se zdaj poleti iz dneva v dan pojavljajo po naših trgovinah, je prodaja takole na vozičku pred prodajalno dostikrat zelo uspešna. Mimogreco si te dni pred blagovnico KOKRA lahko poceni kupil pulover, bluzo, majico, brisačo ali kaj podobnega - D. D.

Poslovni čas v trgovinah

Škofja Loka - Zaradi prizadevanj za izboljšanje pogojev zaposlenih v trgovini, predvsem zaposlenih žens in mater so v Škofjeloški občini podpisali družbeni dogovor o uvedbi enotnega poslovnega časa trgovin z živilsko prehrambenimi proizvodi ob sobotah, nedeljah, dnevi pred prazniki in ob praznikih. Z družbenim dogovorom o poslovnem času bodo še vedno omogočili večini občanov-potrošnikov normalne možnosti nakupa potrošnega blaga.

Tako bodo prodajalne z živilsko prehrambenimi proizvodi poslovale ob sobotah do 14. ure, samoposrežne prodajalne na območju mesta Škofje Loke pa bodo ob sobotah po 14. uri izmenično dežurne tako, da bo najmanj ena izmed njih poslovala do 19. ure. Vse prodajalne z živilsko prehrambenimi proizvodi ob nedeljah praviloma ne bodo poslovale, razen v posameznih primerih. Pred prazniki bodo trgovine odprte kot običajno, razen na dan 31. decembra, ko bodo odprte do 16. ure. V dneh praznikov ne bodo poslovale, če pa se zvezni in republiški prazniki ujemajo z nedeljo in s tem nastanejo trije prosti dnevi, bodo vse prodajalne z živilsko prehrambenimi proizvodi tretji dan odprte od 8. do 11. ure. D. S.

JESENICE - Preskrba z mesom posod na Gorenjskem posebno v zadnjem času izredno šepa. Govejega mesa je na zalogi dovolj, medtem ko na policah v mesnicah sploh ni svinjskega mesa, le malo pa je teletine. Problemi so predvsem s svinjskim mesom, zato so se v Sloveniji odločili za intervencijski uvoz 290 ton svinjskega mesa.

Na jeseniških klavnicih, ki dela v okviru organizacije Ljubljanskih mlekarn, pravijo: »Zahvaljujoč prejšnjim dogovorom in pogodbam je dobava govejega mesa solidna, medtem ko svinjine na trgu zares primanjkuje. Beležimo izreden skok odkupne cene prašičev, in sicer kar za 30 odstotkov, medtem ko je maloprodajna cena ostala enaka. To razliko mora podjetje pokrivati iz lastnih sredstev, iz svojega dohodka, ki ga ustvari pri drugih vrstah mesa. Vsekakor bo potrebno za dolgoročnejšo rešitev uskladiti cene, saj je za nas že nevzdržno, da prihajajo skoraj vsak teden nove odkupne cene, podjetje pa nima neomejenih sredstev rezerv. Prav gotovo je

rešitev v spremembah cen na vsem tržišču, saj je konec končev potrebno tudi proizvajalce primeriti, da primerni klasifikacija meso naj bi imelo tudi primerno ceno. Slovenija je pri reji goved v zadnjem času izredno napredovala, saj skorajda ni kmeta, ki ne bi bil kooperant, medtem ko smo zaostajali pri reji prašičev. Zdaj pa je tudi reje prašičev v Sloveniji več in bo v prihodnje vsekakor bolje. Pri nas dobimo 80 odstotkov prašičev iz Slavonije, 40 odstotkov pa od Ljubljanskih mlekarn.

Pri teletini je med dejansko ceno in odkupno ceno tudi za več kot 30 odstotkov razlike. Pri prašičancih je tako, da je bila prej izredna ponudba, zdaj pa jo je manj.

Potrošnja mesa se je v primerjavi z lanskim letom na Jesenicah povečala kar za 25 odstotkov. Mi dobavimo 30 ton mesa in mesnih izdelkov na teden, od tega je bilo prej za okoli 45 odstotkov svinjine.

Računajoč na izredno sušno obdobje bo govejega mesa še preizredno narasla. Kljub seveda bomo, vendar na zalogo ni preveč smotreno. Potrošnik zatehta sveže meso in manj kupuje zamrznenega. Upajmo le, da se sušno obdobje ne bo predloga nadaljevalo.

Upoštevati je seveda tudi treba turistično sezono: mi bomo svinino, ki jo bomo deloma dobili iz intervencijskega uvoza, nemenili v Kranjsko goro ter v Bohinj.

Na samih Jesenicah pa ni le problem pomanjkanja svinjskega mesa, vsa preskrba stalno kasni, ker vozimo po daljši cesti zaradi neurejenega dovoza preko bližnjega mostu. Problem pa je tudi v tem, ker je naša predelava v centru mesta in bi bilo bolj smotreno, ko bi bila ob sami klavni. O tem se že dogovarjam, prav tako se v okviru Ljubljanskih mlekarn dogovarjam o delitvi dela. Na Jesenicah naj bi predelali trajne in poltrajne izdelke.

Vsekakor je problem potreben kompleksne rešitve, pametnega dogovora in dolgoročnejšega planiranja. Tako kot je dolgoročno tudi ukrep, da se teletina sposobna za rejo, ne bi smela kljati. Le s tem bi si zagotovili tudi v prihodnje dovolj meseca.

Prostorske težave mladih v KS

Jesenice - V krajevnih skupnostih jesenskih občin se mladi najbolj pogosto srečujejo s problemom neurejenih prostorov za sejanje in za razne aktivnosti. Od enajstih krajevnih skupnosti imajo primerno urejen prostor le mladi v KS Javornik-Koroška Bela. V spodnjih prostorih delavskega doma so člani osnovne organizacije ZSMS s prostovljnim delom in ob pomoči delovnih in drugih organizacij na pravilni lep mladinski klub.

Svoj klub so pred leti začeli urejati tudi mladi v Kranjski gori, vendar je zaradi poznejše neaktivnosti ostal nedokončan. V Ratečah sicer prostor imajo, vendar je ne uporaben. Mladi v Mojstrani so v zadnjem času zelo aktivni in bodo v kratkem dobili svoj prostor, na Hrušici se tudi sestajajo v prostorih DPD Svoboda, kjer aktivno v tem društvu delujejo. V krajevnih skupnostih Plavž, kjer živi okoli 1500 mladih, so pred nedavnim končno našli prostor, vendar se že pogovarjajo o njegovem popravilu in o primerni opremi. V ostalih krajevnih skupnostih občine mladina svojih prostorov nima, sestaja se v gostinske lokalne ali pa v prostorih družbenih organizacij in društev.

Krajevne skupnosti so ta problem precej zanemarjale, očitno pa je tudi to, da so mladi v krajevnih skupnostih še vedno slabo organizirani in povezani. Končno se bodo morali zavedati, da mlad človek najde veselje za delo le v primerno urejenem prostoru, kjer ima možnost za organizirano preživljvanje stega časa.

J. Rabic

Mesa ni

Uspeh celodnevne sole

Na osnovni šoli »Tine Rožance« v Pirničah so z drugim polletjem prešli na celodnevno šolo, katero je obiskovalo 265 učencev v 10 oddelkih. Priprave na celodnevno šolo so bile temeljite, saj se je učni kader seznanil z delom tovrstnih šol, tako da so otroci že prvi dan celodnevne šole lahko nemoteno začeli delati.

Sola je polno zaživelja, saj lahko ocenimo njene prve korake kot zelo uspešne. Učni uspeh je bil 100 %, kar gre zahvala strokovnemu učnemu kadru, ki je del nad učenci

dnevno od 7.30 do 16. ure. Pomoč so jim nudili delavci Zavoda za pedagoško službo iz Ljubljane, njihovo delo pa so sprotno spremjali strokovnjaki Pedagoškega inštituta iz Ljubljane in ugotovljali uspešnost programa. Največ težav so imeli z izkoriscenjem prostega časa učencev, vendar so jih po izmenjavi izkušenj s tovrstnimi šolami opravili. Starši so s celodnevno šolo zadovoljni, motila jih je le dokaj visoka cena šolske prehrane, saj je za otroka veljala okoli 300 dinarjev. -fr

Družbeni plan razvoja

Škofja Loka - V sredo, 14. julija, so na seji vseh treh zborov občinske skupščine Škofja Loka sprejeli tudi družbeni plan razvoja občine do leta 1980.

V Škofji Loki so že pred več kot letom dni sprejeli plan razvoja, ki pa so ga zdaj dopolnili in deloma spremenili. Dokument so delegati zborov sprejeli po široki javni razpravi in

Krajevna skupnost Radovljica in Splošno gradbeno podjetje Gorenje sta se v Šerčerjevi ulici lotila pomembnih komunalnih del. Najprej bodo položili kanalizacijo, potem pa uredili tudi cestiske. - A. Z. - Foto: F. Perdan

Veliko zanimanje za sejem

KRANJ - Za letošnji XXVI. mednarodni Gorenjski sejem, ki bo v Krnu od 6. do 16. avgusta, se zanimajo številni domači in tuji razstavljalci. Po podatkih uprave Gorenjskega sejma so vsi notranji prostori že zasedeni, računajo pa, da bodo v kratkem oddali tudi vse zunanjje razstavne prostore. Zvedeli smo tudi, da bo izbira na letošnjem sejmu bogata in bodo obiskovalci nedvomno zadovoljni s celotno prireditvijo in tudi z izborom različnega blaga. A. Z.

Naslednja številka bo izšla v torek, 27. julija

Kranjski zasebniki za ceste

KRANJ - Prejšnji teden so začeli vpisovati posojilo za ceste tudi člani Združenja kranjskih obrtnikov, ki imajo svoje prostore na Tomšičevi cesti v Krnu, v stavbi Visoke šole za organizacijo dela. Do torka, 20. julija, je vpisalo 24 zasebnikov skupaj 65.000 dinarjev, akcija pa se uspešno nadaljuje. D. S.

Tone Stojko v Mestni hiši v Kranju

Tone Stojko, EFIAP, urednik fotografije pri reviji M, čeprav predstavnik skoraj najmlajše fotografiske generacije, je kulturni javnosti znan po imenu. V slovenski in jugoslovanski fotografiji je mladi mojster tako rekoč postal že pojmen. Svojo prvo fotografijo je razstavljal že pri dvajsetih letih, dve leti pozneje je prejel že prvo nagrado, kakor lahko preberemo v zelo konciznem kronološkem pregledu na vabilu k njegovemu razstavi v Kabinetu slovenske fotografije pri Gorenjskem muzeju v Kranju. Leta 1970 priredi razstavo v Ljubljanskih Arkadah, razstavišču, ki vsakomur odpre vrata. Ob treh ciklih: Telo v igri. Ta čudoviti svet glasbe, Zgodba nekoga življenja dokaže ne le, da je zrel in formiran ustvarjalec, temveč nakaže tudi smer svojega dela naprej; delen rezultat nakazane umetniške rasti je tudi razstava v Kranju. Z razstavo v Arkadah mu je bil formalno priznan tudi mojstrski naslov in z njim častni naslov AFIAPI. Istega leta se predstavi tudi beograjskemu občinstvu (Salon fotografije in Fotokina) in je sprejet v Društvo likovnih oblikovalcev Slovenije. Leto pozneje ga odlikuje mednarodna zveza fotografike umetnosti (EFIAP). Letošnjo pomlad razstavlja v zagrebškem Malem Lapidariju in v Skopju. Tone Stojko ni prvič gost v Kranju. V Kabinetu slovenske fotografije je razstavljal že dvakrat, in sicer na skupinskih razstavah (ŠOLT, DLÖS).

Opazna tudi med strokovnimi krogovi. Leto pozneje, komaj šestindvajsetleten, prejme Zlato ptico, nagardo likovnih kritikov mladim ustvarjalcem. Stojkov ustvarjalni razvoj je izredno nagel, res mu je fotografija poklic, a ne samo poklic. Leta 1974 se predstavi na veliki samostojni razstavi v ljubljanskih Arkadah, razstavišču, ki vsakomur odpre vrata. Ob treh ciklih: Telo v igri. Ta čudoviti svet glasbe, Zgodba nekoga življenja dokaže ne le, da je zrel in formiran ustvarjalec, temveč nakaže tudi smer svojega dela naprej; delen rezultat nakazane umetniške rasti je tudi razstava v Kranju. Z razstavo v Arkadah mu je bil formalno priznan tudi mojstrski naslov in z njim častni naslov AFIAPI. Istega leta se predstavi tudi beograjskemu občinstvu (Salon fotografije in Fotokina) in je sprejet v Društvo likovnih oblikovalcev Slovenije. Leto pozneje ga odlikuje mednarodna zveza fotografike umetnosti (EFIAP). Letošnjo pomlad razstavlja v zagrebškem Malem Lapidariju in v Skopju. Tone Stojko ni prvič gost v Kranju. V Kabinetu slovenske fotografije je razstavljal že dvakrat, in sicer na skupinskih razstavah (ŠOLT, DLÖS).

Foto: Drago Holynski

Obliče Bosne -

Nikola Marušić v Prešernovi hiši v Kranju

Predmet Marušičevega fotografike oblikovanja je Bosna, dežela, kjer je bil rojen in ki jo spoznavajo že od mladih let. Komaj kdo je to zanimivo pokrajino osvetil s toliko različnih gledišč kot prav ta znani sarajevski fotograf, mojster EFIAP in predsednik Foto-kino zvezze Jugoslavije. Izredna pokrajina, njeni ljudje, pisani utrip njihovega življenja, slikovita arhitektura od odlično grajenih starih bosanskih hiš do modernih industrijskih zgradb – vse to se zliva pred našimi očmi v pisani kaleidoskop vtišov, tako da nam postaja ta nam vse premalo poznana dežela vedno bližja in privlačnejša. S to obsežno pokrajinsko panoramsko zasnovo, ki je zdaj polna poetičnega razpoloženja, zdaj spet dramatično, vzbujeno ali vpeta v širok epski okvir, nam je Nikola Marušić odgrnil zaveso velikega odra njenega dogajanja. Krajinu in človek sta bistvena elementa njegove kreiranja: krajina kot del ustvarjalčevega življenjskega prostora in človek kot del njegovega

vsakdanjega ambienta. Portreti, ki jih gledamo na stenah, niso podobe neznanec, ki hitro mimo nas, ne da bi jih mogli poimenovati, Marušičevi upodobljenici so obenem del tistega okolja, v katerem je oblikovalec z vsem svojim bitjem prisoten in zasidran, to so prijatelji Ferdo, Toma, Persa, Ciro in drugi, ki jih pozna in razume kot svoje najbližje. Ves ta zanimivi in bogati svet pa Marušić ni zaprl v svojo fotografisko mapo, pol sveta so obše njegove fotografije in odkrivalje lepoto njegove domovine pa tudi njen slavo o preteklosti in njene perspektive v sedanjih, naših dneh.

Stilni značaj Marušičevih del niha med tradicionalnimi in povsem modernimi prijemi spomin: (Hala, Nadža). Vendar se zdi, da se Marušić prilagaja v načinu izvedbe razpoloženju in tematiki izbranega motiva, tako da bi celotno razstavno gradivo prav lahko razdelili v nekaj med seboj povsem neodvisnih ciklov.

Dr. Cene Avguštin

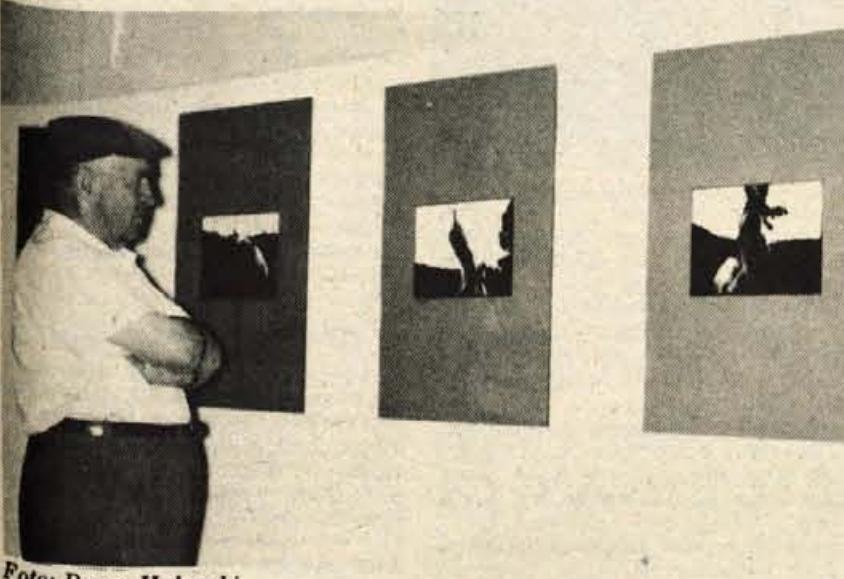

Foto: Drago Holynski

Ivan Jan Vstaja na Gorenjskem in prve partizanske enote Cankarjevega imena

28. julija 1941 sta se na Gorenjskem pripetila dva pomembna, da ne rečem usodna dogodka. Tega dne je bila na Mežakli ustanovljena Cankarjeva ali jeseniška četa, ki je nastala iz prvih partizanskih skupin, predvsem jeseniških proletarcev.

Kot odgovor na prve partizanske akcije pa je med drugim sledil razglas načelnika civilne uprave na Bledu zloglasnega Kutschere o uvedbi policijske ure, med katerim pravi:

– Na zasedenem ozemlju je do nadaljnjega prepovedano zapustiti hišo od 10. ure zvečer do 4. ure zjutraj. Kdor bo v tem času založen zunaj hiše in se na poziv varnostnih organov ne ustavi, bo takoj ustreljen...

Ta razglas so razbobilni po vsej pokrajini, medtem ko je partizanska četa nastajala povsem tajno. Na Mežaklo je prišla skupina, ki se je pod vodstvom Poldeta Stražišarja, dotlej zadrževala na Njivicah nad Koroško Belo. Z Mirce nad Jesenicami je svoje fante in može pripeljal Stane Bokal, s skupino z Obrance pa se je ostalim pridružil Jože Finžgar. Tako je te skupine vodil in povezoval v četo Jože Gregorčič, ki je bil tedaj na čelu vojnorevolucionarnega komiteja za jeseniško okrožje. Za komandirja čete je bil postavljen Polde Stražišar, za politkomisarja pa France Potočnik, španski borec.

Vsi imenovani so padli že v prvem letu bojev, poleg njih pa skoraj vse pripadniki te prve Cankarjeve čete, ki je ob nastanku stela okoli štirideset mož.

Zanimivo pa je, da klub ranemu datumu vstaje ta enota ni bila prva vojaška skupina z imenom pisatelja Ivana Cankarja. Prva četa slovenskih borcev s Cankarjevim imenom ni nastala na domačih tleh, temveč na tleh vroče Španije 1937. leta, in sicer 14. novembra, v dneh hudih bojev za obrambo španske republike. A to je bilo prav isto kakor boj doma, kajti poraz fašističnih falangistov bi bil nemara zadal odločilost udarec fašizmu v Evropi nasprotni.

Pri ustanavljanju Cankarjeve čete v Španiji, ki so jo sestavili v mestu Tamarite, je bil med najbolj agilnimi propagandisti in soustovnitelji tudi Jože Gregorčič, tedaj politični komisar bataljona Dimitrov. V četi je bilo ob ustanovitvi 95 mož. Toda klub slovenski večini in imenu velikega in naprednega slovenskega pisatelja, so bili v njej tudi pripadniki srbske, bolgarske in finske narodnosti. Vendar je vse povezovala ista misel in priložnosti spregovoril tudi nekaj spodbudnih besed. Četni poveljnik je postal Paragvajec Louis Fagundo, politikomisar pa belokranjski rojak Jurij Matešič. Borci so bili v glavnem rudarji, tovarniški delavci študentje in nekaj drugih, vsi predani proletarci. Kmalu po ustanovitvi je četa prejela več pozdravov iz domovine in predvsem od izseljencev. Protifašistično društvo žena iz Pas de Calaisa je četi podarilo celo zastavo.

Pozneje je prišel v četo tudi Dušan Kveder in bil med številnimi drugimi potem tudi ranjen. To se je zgodilo v začetku aprila 1938, ko so doživeli hude boje in so fašistična letala zmetala na republikanske položaje velike tovore bomb. Precej borcov in vodnikov je bilo ubitih in ranjenih. Prišli so novi tovariši. In tako je eden izmed novih vodnikov v Cankarjevi četi postal tudi Danilo Lekić, pozneje general NOVJ.

Borci Cankarjeve čete so se ne dašeč od Saragoze srečali tudi z deli bataljona Dimitrov, kjer je bil tedaj eden izmed vodnikov tudi France Rozman, pozneje komandant slovenskega partizanskega vojske. Vrstil se je boj za bojem in žrtve so bile velike, kajti fašisti so bili tedaj zelo močni. Izmed 95 borcov, kolikor jih je bilo pri ustanovitvi čete, jih je padlo 23, medtem ko je bilo 35 ranjenih. Slovencem je bilo v Cankarjevi četi okoli 30 in dve

tretjini izmed teh jih je padlo in bilo ranjenih.

Zato ni bilo čudno, da je bila ustanovitev Cankarjeve čete na Mežakli za Jožeta Gregorčiča, ki je bil tudi v Španiji med ustanovitelji Cankarjeve čete, le nadaljevanje revolucionarne, internacionale in tudi kulturne tradicije. In tudi v spomin na španske borce in boje.

Tudi socialni sestav jeseniških cankarjevcov je bil tako ali še bolj delavški kakor tisti v Španiji. In predvsem – isti je bil sovražnik, enaki so bili cilji in nameni. Jože Gregorčič, ki je to četo ustanovil, ni bil le vojak, temveč že zdavnaj prej znan športnik, predvsem pa zavzet kulturni delavec, pevec, igralec in režiser, kar je tudi v Španiji razvijal na vsakem koraku, zlasti v francoskih taboriščih po koncu vojne v Španiji. Zato je bil živa vez med dogodki v Španiji in Jugoslaviji, ki so bili obeleženi z boji proti fašizmu, največemu sovražniku vsega človeštva. Prav Jože Gregorčič je v francoskem taborišču poleg Marxa, Garibaldija in nekaterih drugih kipov zmodeliral tudi kip Ivana Cankarja. Naredil ga v nadnaravni velikosti, takega, ki je dvigal upe na končno zmago. Cankarjeva četa na Mežakli je med prvimi, če ne prva na Slovenskem, doživelna hude boje in so fašistična letala zmetala na republikanske položaje velike tovore bomb. Precej borcov in vodnikov je bilo ubitih in ranjenih. Prišli so novi tovariši. In tako je eden izmed novih vodnikov v Cankarjevi četi postal tudi Daniilo Lekić, pozneje general NOVJ.

Prihajalo je iz smeri njihovega taborišča, ki je bilo urejeno tako, da je vsak vod, – bili so trije – bival zase, vendar bi se v primeru potrebe naglo razvili v obrambno linijo. Medtem je en sam vod, ki je ostal na Mežakli in je štel le nekaj več ljudi kakor nemška destinacija, bil trd boj, ki je grožil, da jih bo pobral. Dva borca – Ferdo Koren in Viktor Arzenšek – sta bila zaradi radijskega sprejemnika, ki sta ga hotela rešiti, odtrgana od ostalih. Sama so dobili Nemci – napadali

so deli 181. policijskega bataljona – in ju ubili.

Tovariši so se moralni nekako umakniti in policisti so prišli v taborišče. Lotili so se ga z vso uničevalno vnemo. Tedaj pa so med strelijanjem, ki se je vnovič vnelo v bližini, mimo pritekli prvi umikajoči se »kameradi«. Ko so opazili, kaj se godi, so jo za njimi ubili tudi drugi.

Kaj se je zgodilo?

Dva voda, ki sta se vračala z nočne akcije, sta v diru prišla na pomoč napadenim tovarišem in takoj zgrabila policiete od zadaj. To je šlo z veliko hitrostjo, kakršne smo vajeni le v filmih. Nemci je tako presenetili, da so se spustili v beg. Nemci ki so bili prepricani, da bodo večino pobili, le nekaj – tako je bilo navodilo – pa zaradi zasliševanj ujeli živih, so v resnicu doživeli poraz, čeprav so se lotili maloštevilnih in v boju še neizkušenih partizanov.

Padla sta tudi dva gorenjska partizana, kar je tovariše močno prizadelo. To je hkrati dokazovalo, da bo boj trd in verjetno dolegljaven. Vendar jih je Gregorčič znašek nekako opogumiti, nato jih je prek Radovne in Pokljuke prepeljal na Jelovico.

Medtem, ko je prvi večji spopad Cankarjeve čete odmeval po vsej Gorenjski in tudi dalj, je ta enota že prišla na Jelovico. To ni bilo naključno, kajti poveljstvo gorenjskih partizanov je predvidevalo široko vstajo, povezano z velikim podvigom, ki je tedaj sicer presegel dame možnosti, a je bil glede na dogajanje v pokrajini zelo razumljiv.

Vse, kar bi se tiste dni dvignilo, in vsi, ki bi tedaj nosili orožje, bi v noči med 5. in 6. avgustom 1941 napadli grščino v Begunjah, kjer je že takrat trpel čez 300 zapornikov, predvsem političnih jetnikov. Tja naj bi prišli z obeh strani Save: z Jelovico in s Karavank. Toda klub pažljivosti so govorice o teh namerah prišle na ušesa Nemcem. Ti so takoj ukrenili vse potrebno, da bi to preprečili. Padli so prvi partizani pod Storžičem, razbit je bil kranjsko-tržiški bataljon na Dobrči, jelovški partizani pa so naleteli na zasede ob Savi.

Z namenom, da bi napadli Begunje, sta se 5. avgusta 1941 na Jelovici zdržali jelovška četa Ilije Gregorčiča in jeseniška ali Cankarjeva. Tako je na Vodiški planini, kjer danes stoji velik in lep dom, borcev, ob navzočnosti Staneta Žagarja, voditelja gorenjskih partizanov in člena glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet, bila sestavljena nova, večja enota – Cankarjev bataljon. Tudi v tem primeru imenovanje enote po velikem, naprednem in revolucionarnem pisatelju ni bilo zgolj simbolično. V Cankarjevem bataljonu je bilo veliko hlapcev Jernejev, ki so bili pripravljeni narediti korak dalje in spremniji svet po svoji podobi, ki so bili pripravljeni na to, da si bo »narod pisal sodbo same«, tudi umreti. To so nedvoumno povedali tudi v prisiagi, ki so jo ta dan prvič v teh okoliščinah ponavljali za Stanetom Žagarjem. To je bilo prvo vborovorje kovinarskih Jesenic, proletarskega Kranja in okolice treba tudi verjeti, kajti večina njih je bila prekaljena že v predaprilskih borjih proti raznim izkoriscenecem.

Tudi vsebina partizanske priskege, ki je sredi gozdov svečano zvenela, spominja na marsikatere Cankarjeve misli: »Borim se za osvoboditev in združitev slovenskega naroda, za bratstvo in mir med narodi in med ljudmi, za srečnejšo bodočnost delovnega ljudstva... ne bom odložil orožja do popolne zmage nad fašističnimi okupatorji, in bom, če bo potrebno, žrtvoval tudi svoje življenje.«

Dandanes enota, ki šteje 65 mož, kolikor je ob svojem nastanku štel Cankarjev bataljon, ni še niti četa, vendar so se tovariši ob enem mitraljezu in šestintridesetih (različnih) puškah imeli za močne. Predvsem pa močne zato, ker so zaupali v začetno pot zaradi ciljev in ljudi, kakršni so jih vodili. Komandan bataljona je postal Jože Gregorčič, politični komisar pa Ivan Bertoncelj. (Nadaljevanje v naslednji številki)

Pred obletnico vstaje slovenskega naroda in vseslovensko proslavo v Dražgošah

Franca Bička junaska partizanska pot

Narodnoosvobodilna borba je skovala junake, ki jih ni bilo strah toče svinčenk in katerih srce je ostalo domovini zvesto v najtežjih trenutkih njene zgodovine. Med njimi je tudi Franc Biček, neustrašni dražgoški bojevnik in gorenjski partizan, ki julija 1941 ni preslišal partijskega poziva k uporu. Sledil mu je na Jelovico, med prve gorenjske partizane ...

Osem let otrok se je rodilo Bičkovim družinam na Brdu ob Idriji, v bližini Slapa ob Idriji. Petega marca leta 1910 je mati povila sina Franceta. Tako kot vse matere sveta je tudi ona njemu zaželeta, da bi živel srečno in veselo, da bi imel dovolj kruha in da mu ne bi bilo treba stradati, kot se je v tistih časih posebno na Idrijskem pogosto dogajalo. Pa Francu lepše življenje ni bilo usojeno. Bičkova družina so bili bajtarji, povrhu vsega pa jih je prizadela prva svetovna vojna. Vojaki so iz kleti pobrali vse, kar je oče hranil za preživljanje skromnosti vajene družine.

Franc Biček, treden in korajzen idrijski fant, se je najprej učil za kovača. Umazano in pogosto zaničevano je bilo to opravilo, zato je spredelal k avtomehanikom. K poklicu so ga uvajali različni mojstri, začenši v Gorici. Leta 1930 srečamo Francia Bička v Kranju. Pomagal je zidarjem in služil vsakdanji kruh v Istri, Gumiči, Jugobruni in pri gradbeniku Slavcu. Sedem let kasneje se mu je uresničila velika želja. Naredil je šoferski izpit in sukal krmilo v Celju, Tržiču, Lescah, Sodražici in Ljubljani. Najboljši in najbolj član posel od vseh dotedanjih je bil to. Bičkov Franc je v njem resnično užival.

Pri Francu Bičku so že takrat prihajali na plan domoljubnost, upornost in sovraštvo zlasti do italijanskih fašistov. Leta 1929 se je stepel z domačima fašistoma. Obsoten je bil na tri leta in šest mesecev kehe. Franc je hotel sicer oblastnikom uiti, vendar mu je oče nakano preprečil. Sin ga je ubogal. Posetovo je prodal oče, najeval v Gorici dragega advokata in z njegovo pomočjo zmanjšal Francetovo kazen na 9 mesecov in 11 dni. Mladi Biček je kazen odsedel. Nato se je vsa družina umaknila naračajočemu fašističnemu pritisku v Bosno, kjer je oče z ostankom denarja kupil nekaj zemlje. Vendar je Franca vztrajno vleklo nazaj v Slovenijo. Leta 1930 je prišel na Gorenjsko ...

Med prvimi gorenjskimi partizani

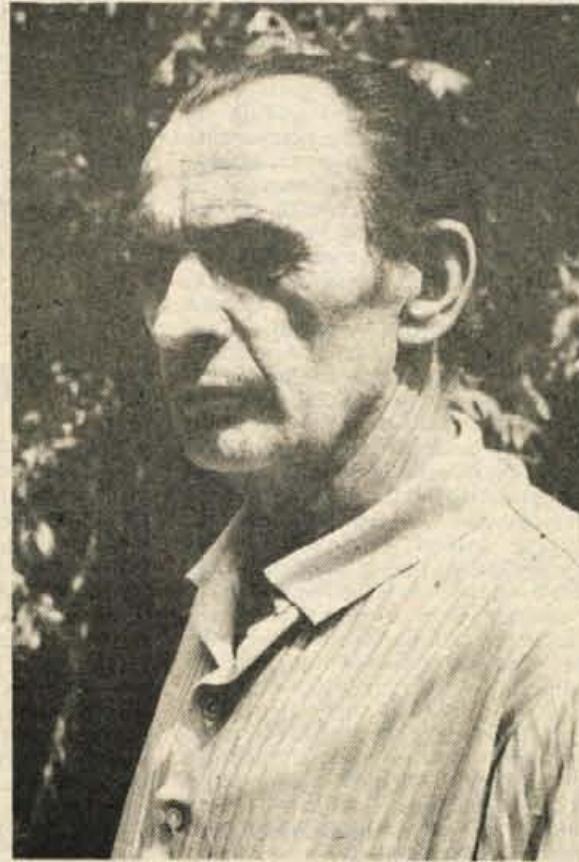
Preudarno in temeljito razpreda partizan Franc Biček, ki stane v Škofji Loki na Novem svetu, svojo življenjsko zgodbo. Rad se spominja brata Henrika, s katerim sta bila skupaj v Kranju. Zaradi političnega prepričanja, posebno ob volitvah, sta se tudi sprla, čeprav sta bila oba v duši naprednjaka, delavca in revolucionarja.

»Rdeče vóli, sem mu pogosto dejal. Drugi ti tako in tako ne bo nič dal, sem govoril Henriku,« se spominja Franc Biček. »Brat, bil je tudi šofer, je spoznal v Ljubljani dekle, ki je raznašala partijsko literaturo. Da bi delo lažje in hitreje opravila, sem Henriku in dekletu posojal 500-kubično ,beso', ki sem jo kupil. Kdaj sem jaz začel sodelovati s partijo. Leta 1934 sem bil že v celici, vendar sem bil dokončno sprejet šele leta 1942 v partizanih. Pred vojno je bilo težko priti v partijo.«

Franc Biček je leta 1941 stanoval v Sentvidu pri Ljubljani. Odzval se je proglašu KPJ in pozivu na oborožen odpor. S prostovoljci je šel do Karlovca, vendar so bili tam že ustaši. Vrnili se je v Ljubljano, zbiral orožje in oblačila za oboroženo vstajo, koristno uporabljal motor, ki ga je še vedno imel, in se zaposil pri Slavcu v Kranju. V Kokri, pri »prugu«, je Biček s tovarši zorel za vstajo in sodelavce pripravljal za odhod v partizane.

Nekateri so se ustrašili, Franc pa je v nedeljo, 26. julija, odšel na Jelovico.

»Brat Henrik je bil v hosti že en teden. Na Jelovici sem razen njega srečal še Zaggarja, Gregorčiča, Lojzeta Pečnikarja, Bertroncija-Johana in še nekatere. Devet nas je bilo. Dva dni kasneje so prišli še novi borci in naša skupina je že štela 30 ali 35 mož. Jelovica je postala naš drugi dom,« obuja spomine na začetek partizanstva Franc Biček. »Jeseni smo se preselili na Mohorja. Naše akcije so bile usmerjene proti Kranju in dru-

gim stranem. Sledila je Selška dolina. V Rovtah smo potolki policijo in odšli na Poljansko stran. Prek Mohorja smo se ponovno vrnili v Selško dolino, v Dražgoše ...«

Bičkova skala

Franc Biček je prišel v Dražgoše kot borec Cankarjeve brigade 31. decembra leta 1941 na čelu Bičkovega voda. Okrog 220 borcev je sprejela takrat na obronke Jelovice pripreta vasica, ki so jo partizani odločili braniti pred nemško premičjo. Bičkovo vod, sestavljen iz 44 starejših in izkušenih partizanov, je bil dodeljen za obrambo Jelenščice.

»Sneg je bil januarja leta 1942, ko smo sprejeli boj, in meglja se segala do zgornjih hiš,« se spominja tedanji komandir Bičkovega voda. »Izbral sem položaje in razporedil borce ne vedč, da je nad nami skala. Okrog enajstih dopoldne, 9. januarja, se je meglja dvignila in nad seboj smo zagledali skalo. Povzpeli smo se nanjo in žgali. Pod nas so se prikradli nemški smučarji v belih oblačilih. Potolki smo jih in med drugim zaplenili tudi mitraljez. Brat Henrik je enega že imel, z zaplenjenim vred pa smo imeli na skali dva. Na pomoč nam je v težkih trenutkih prišel tudi Tonček Dežman, mitraljezec. Sam sem bil oborožen z brzostrelko, zaplenjeno v Rovtah. 10. januar je bil peklenki dan. Henrik je uspešno s skale odbijal napade, dokler niso na nasprotni hrib Površnico Nemci postavili 6 težkih mitraljezov, ki so sekali po nas. Henrik, črno oblečen, je bil v snegu prava tarča. Ni več zdržal. Ob njem sem bil v beli halji za sovražnika težko viden. Preselil sem se na skalo, strejal izmenično z obema mitraljezoma, ju prav tako izmenično hladil, poveljeval vodu. Henrik pa je za skalo polnil šaržerje. Skala je vzdržala. 11. januarja smo postali za Nemce prava tarča in cilj vseh napadov. Nemci so prebili fronto in prišli v višino skale. Po nas so tolkli s treh strani. Okrog treh popoldne sem poveljeval umik po robu. Za slovo smo nepričakovano, od blizu, z vsem orožjem užgali po njih, neusmiljeno tolkli deset minut, nato pa smo se moralni umakniti.«

»Napačno tolmačenje ljudje poimenovanje Bičkove skale,« podarja Franc Biček. »Ne imenuje se po Henriku in ne po meni. Imenuje se po Bičkovi vodi, delu Cankarjevega bataljona, ki je tod branil Dražgoše!«

Henrikova smrt

Bičkov vod se je okrnjen le za štiri junake zbral na Kališniku. Pečnikar pa je že dva dni s skupino varoval na Mošenski planini dražgoškim

so silovito udarili po Pečnikarju in bajti. Sedel sem na rjuhi sena, zraven pa Henrik. Zasišal sem čudno hrojenje, posvetil z baterijo v Henrika in videl, da je dobil v čelo. Klical sem ga in mu pravil, da bo vse dobro, on pa me je prosil, naj prekinem trpljenje in poskrbam, da ne bo padel Nemcem v roke. Takšna je bila njegova prošnja in tak je bil najni medsebojni dogovor, če komur ne bo pomoci. Henrik je žrtvoval življenje na Mošenski planini ...

Dve uri smo potem porabili za 1000 metrov preboja, ki je minil brez strela, brez žrtev. Nemci so kočo s padlimi partizani vred upeljali! Vrnili smo se na Kališnik, vendar tam ni bilo nikogar več. Na Dražgoški gori smo se ponovno srečali s štabom. Za marsikoga smo bili odpisani in marsikdo nas je gledal, kot da bi od mrtvih vstali ...«

Odisejada hrabrih

S Slamnika, kjer je bil zbor Jesenške čete in kjer je komandir Benedičič razdelil enoto na tri dele, je hrabra skupina partizanov, v kateri sta bila tudi Tone in Jože Dežman, pod vodstvom Franca Bička krenila v peklenki zimi leta 1942 prek Jelovice. 12 neustrašnih mož je hodilo pet dni. Nemci pa so jim sledili. Prišli so do Nemilj in dle na žago pri Rakovici nad Kranjem. Nihče ni slutil, da bodo prišli partizani v tako hudi zimi tako blizu mesta. Potem srečamo može v Berjakovi koči pod Joštom. Odpolili so se in dobili zvezko s Cankarjevim bataljonom. Biček je vseh 12 mož pripeljal v štab, ki je bil v Selški dolini.

Biček je bil namenjen spomladis leta 1942 v Rovte nad Crngrobom, kjer je omahnil narodni heroj Stane Zaggar. Vendar je dan poprej začelo snežiti. Franc je kot izkušen partizan odločil, da bi bile sledi v svezem snegu prevelika vaba za Nemce. Z borci je postal v taborišču. Sneg in premetenost sta mu prinesla srečo. Zaggar je naslednji dan omahnil pod streli, ki so bili namenjeni tudi Bičku in njegovim soborcem.

Idrijski fant je iz borcev in neustrašnega partizana postajal komandir, komandant in eden pomembnih voditeljev gorenjskega partizanstva. Vodil je Jelovško četo, Loško četo, I.

Gorenjski odred, II. Gorenjski odred itd. Na vsakem koraku je izpričeval predanost borbi, za katero se je odločil, in ciljem, ki si jih je zadal. Omahanje je bilo zanj tuje in te vrline ohranja Franc Biček še danes.

Zaljubljen v stroje, avtomobile in tanke

Leta 1943 se vrača Franc Biček k svojim, tako omiljenim strojem, avtomobilom in tankom. Komandan tankovskega odreda postane. Dobro se spominja teh trenutkov.

»Brigada je napadala postojanko dan ali dva, tank pa je to opravil tako hitro. Spustil sem Nemce na primerno bližino, nato pa udaril iz vseh cevi, z vsem ognjem ...«

V začetku leta 1944 odhaja dražgoški junak peš iz Metlike v Drvar, oddot pa prek morja v Italijo, v tankovsko šolo. Pomembne dolžnosti je kot oficir opravil na drugi obali Jadranja. Leta 1945 je pripeljal Franc Biček iz Italije v Beograd vojaške avtomobile, spotoma pa je še sodeloval v zaključnih bojih z Nemci in petokolonaši. Do leta 1949 službuje Biček v komandi pozadine v generalštabu, nato pa ga čaka šola in spet delo na odgovornih vojaških področjih. Leta 1956 je odšel major Franc Biček v pokoj.

Pa ne za stalno. Pogosto se je usedel za volan Transturistovih avtobusov in s tem dokazoval, da so mi takšna opravila v življenju najljubša.

Vprašanje partizanu

Franc Bička, partizan in srečnegorča, sem vprašal po njegovih očenih svoje borbe in revolucionarne poti, po dogodkih, ki so se mu globlje od drugih vtisnili v spomin, po načelih in ravnanju, ki so bili potrebni v partizanskem vojskovanju.

»Presneto trmast in odločen si moral biti ... Sicer pa je bilo zame povsod precej enako. Lepo je bilo, če je borba uspela, če smo spomnili trenutkov, ko smo sovražnika potolki in s tem imeli vsaj nekaj dni mir. Je pa bilo toliko podobnih, lepih, prijetnih in žalostnih trenutkov!«

Jože Košnjek

Aktivist Filip Sitar

Napredne misli in dejanja

Trden rod, navezan na zemljo, na gozdove in na domačijo je dom pri Boštjanovcu v Mišačah pri Kamni Gorici. Dedičino pridnih rok, upornost duha, neuklonljivo voljo gorenjskega kmeta je spoštljivo ohranjala danes 72-letni Filip Sitar, vedno vzravnан, napreden in pošten, odkrite misli in besede, skope, a prepričljivo zgorovne v svojem pomenu. Zvest svoji napredni miselnosti in zavesti je bil tudi v najtežjih preizkušnjah prežet s slutno boljšega dne, saj je tedaj, leta 1941, rodila njegova zemlja tudi za vse tiste, ki so mislili in delali tako kot on, ki se niso nikdar uklonili. Delil je pravično, razdalj velikodušno in ni hotel na kolena, čeprav so ga skupaj s sovražniki odvlekli v begunjske zapore. Vrnil se je, da bi tako kot ljudje iz drugih domačij v Mišačah, te izrazito partizanske vasice, na siroko odpiral duri in kaščo tistim, ki so zrli v svobodno prirohod.

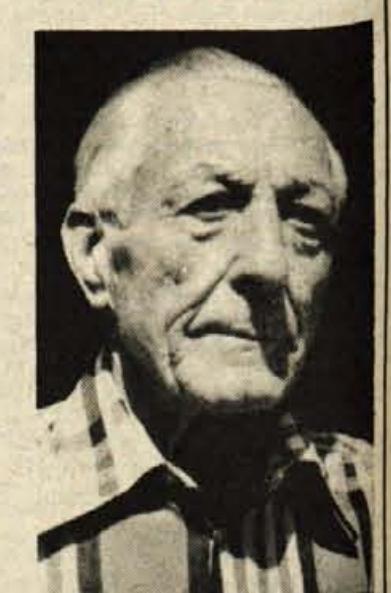
Prva svobodna jutra ni posvetil le domačiji in svoji zemlji, ko je bilo treba v znoju in v žuljih čimveč obdelati in prideleti, enako vredno se je razdalj tudi tam, kjer je bilo potrebno rešiti težave, probleme in ovire na poti k boljšemu položaju gorenjskega kmeta.

»Če sem že bil imenovan v odbore, potem sem se zavedal odgovornosti, hodil sem na sestanke.« In Filip Sitar nikdar ni bil le članska številka, njegovo delo so vse bolj odgovorne naloge in dolžnosti in je danes predsednik organizacije ŽB v krajevni skupnosti, predsednik interesne skupnosti za gozdno gospodarstvo Bled, v odborih delovne organizacije GG Bled in v delavskem svetu KŽK

Kranj: »Ob dvaindvajsetih hektarjih zemlje, od tega osmih obdelovalnih površin in dvajsetih hektarjih gozdnih površin mi včasih res ni bilo lahko, a sem nekako zmogel. Doma mi je pomagala žena, zdaj primejo še otroci.« Za svoje neumorno delo, za svojo neupogljivost in pošteno zavest je prejel priznanje zasluga za narod, odlikovan je bil s srebrnim vencem, lani pa je bil med odlikovalci občinskega priznanja – Osvobodilne fronte.

Pri Boštjanovcu pomagajo zadnja leta kmetijski stroji, na domačiji pa so se že pred dvema desetletji preusmerili v proizvodnjo semenskega krompirja. Sami sekajo, sami spravljajo les na dokaj veliki kmetiji. Filip Sitar danes, pri teh letih, se vso zimo seka v gozdu ali orje hektar njive – »včasih smo pri nas orali celo na štirih hektarjih« – ni le dosledno zagret družbenopolitični delavec ali delegat v interesnih skupnostih, v trenutkih prostega časa je kolar za domača opravila, saj se je v mladih letih tega poklica tudi izučil.

Filip Sitar pa je s svojimi spomini večkrat v tistem najhujšem obdobju, ko je njegova vas žrtvovala marsikatero življenje, da ni danes svobodna le sama, da je svobodna vsa domovina. Tedaj, ko so Nemci prišli, da bi pobili tiste, ki so delali v tiskarni v Mišačah, so bili strahotni trenutki za vso vas, kajti kot partizanska vas so bile Mišače že izseljene. Domačini so treptali, ko so Nemci uničili tiskarno, ko so pobijali, domačini, tisti, ki so preživeli, se drame še vedno spominjajo. Filip Sitar pravi: »Rod tod okoli

je vrgajal v naprednem duhu komunist in heroj Stane Zaggar, ki je tu poučeval.« Zato drugače ni moglo biti, vsa vas je bila s partizani in z njim vred tudi aktivist Filip Sitar, aktivist od leta 1941.

In tako kot vsi pravi aktivisti, ki jim je bilo samoumevno, da so pomagali, je tudi Filip Sitar skromen v besedah o svoji bogati življenjski poti. Velika in dragocena pa so dejstva Filipa Sitarja, že pred vojno naprednega kmeta, v vojni zagrizenega aktivista in političnega delavca. Po srečanju z njim si ob pristnih občutijih in nevsakdanjih spoznajih zapiše: poštenost in vse tisto, kar je lepega in dobrga tako očito v pokončni osebnosti tega klenega Gorenča iz partizanskih Mišač.

D.S.

Poljanska »mala Moskva«

Delnice so ena izmed zibelk partizanskega gibanja na poljanskem področju - Težke preizkušnje v zadnji vojni - Mnogo žrtev ter požgana stanovanjska in gospodarska poslopja - Domačini kljub temu niso klonili - Rane se počasi, a vztrajno celijo - Danes v vasi rastejo nove hiše - Ljudje so zaposleni v bližnjih Poljanah in nekoliko oddaljenejši Škofji Loki - Velika želja: asfalt do vasi

Jože Dolenc z vnukom

Delnice v Poljanski dolini, čudovita vasica, stisnjena pod dokaj počne, le ponekod nekoliko strmejše bregove, ki se dvigajo proti Javorjam. Ceteni ravni, Malenskemu vrhu in drugim zaselkom v poljanskih hribih, poljanska »mala Moskva«, tako so kraj imenovali partizanski borce in domačini med zadnjim vojno, štejejo danes nekaj več kot dvajset hiš. Majhna vas je to! Komaj kaj več kot sto ljudi prebiva v njej. Toda vas kljub hudim preizkušnjam v zadnji vojni, kljub težkim povojskim letom nikdar ni izumirala in tudi danes ne izumira. V Delnicah rastejo nove hiše, v vasi živijo mladi ljudje, ljudje, ki se večinoma vozijo na delo v bližnje Poljane in nekoliko oddaljenejšo Škofjo Loko, po »šihtu«, po vsakodnevniem trdem delu na delovnih mestih v tovarnah, ustanovah in drugod pa radi prisločijo na pomoč svojim staršem pri delu na skrbno obdelanih poljih, travnikih, pri gradnji in popravilu stanovanjskih in gospodarskih poslopij, pri neštetih vsakodnevnih opravlilih. Večina med njimi se je že odločila, da svojega rojstnega kraja ne bo nikdar zapustila, da ne bo zapustila tistega, kar so ustvarili njihovi predhodniki. Da ne bodo pozabili tistega, kar so ljudje v njihovi vasi pretrpeli med zadnjim vojnem vihrom. Kajti Delnice so majhna vas s pestro, bogato in junako zgodovino!

DELNICE VČERAJ IN DANES

V Delnicah sem bil na obisku že pred časom. Takrat so, to je bilo v prvi polovici maja, kmetje opravljali še zadnja dela na poljih, vrtičkarji pa sadili še zadnje povrtnine. Jože Dolenc iz Delnic je bil nekdaj »župan«. Od jeseni leta 1948 do leta 1950, torej dve leti je »županoval« na občini v Poljanah. Možak zato do potankosti pozna Delnice in mnoge kraje v osrčju Poljanske doline.

S kakšnimi težavami pa se je moral v tistih letih največkrat spomniti predsednik občine? sem takoj pobaral Jožeta.

»Karte, karte, to je bil problem,« je dejal Jože. »Karte za živež. Za ostalo blago! Nikdar jih ni bilo dovolj. Za denar pa ni bilo mogoče dobiti ničesar. Naj pa povem, da smo že takrat v Poljanah uvedli krajeyni samoprijevek. Za gradnjo »občinske hiše« so ga plačevali prebivalci s tega področja. Največji prispevek je znašal kar 1000 din. To pa je bilo za takrat zelo veliko. Danes je v tej stavbi v Poljanah pošta.«

Med vojno se je Jože večinoma zadrževal na Primorskem. Bil je borec Vojsko kralja. Sele leta 1946 se je vrnil domov.

»Vsega je primanjkovalo v tistih prvih povojskih mesecih,« se spominja Jože. »Posledice vojne vihre je bilo mogoče občutiti na vsakem koraku. V vasi so bile požgane štiri hiše. Devetnajst Delničanov je padlo v težkih borbah s sovražnikom. Kljub porušenim, oropani in opustošeni

Delnice v Poljanski dolini

vasi, kljub mnogim žrtvam nismo obupali...«

Na pogoriščih so začele rasti nove hiše. Začela so rasti nova gospodarska poslopja. Ljudje so poprijeli za delo, začeli odpravljati posledice vojnih strahot.

»Zdaj je večina Delničanov zaposlenih v Poljanah ali Škofji Loki,« pravi Jože. »Le še dva čista kmeta, taka ki nista zaposlena nikjer v industriji, sta v vasi. Franc Čadež in Jurij Kriznar sta ostala zvesta izključno svoji zemlji. In treba je reči, da sta Tonetova in Iletova kmetija zares skrbno obdelani.«

Na delo v tovarne in v druge ustanove se vozi vsak dan približno petdeset Delničanov. Avtobus sicer pripelje vsak dan do vasi, vendar le zato, ker je od tu doma šofer. Redne proge do kraja pa ni.

»Lani se je celo pojavilo vprašanje, ali bo avtobus še sploh vozil do vasi ali ne,« je dejal moj sobesednik. »Potlej smo cesto razširili. S prostovoljnim delom smo jo. Vaški odbor, tudi tega imamo v vasi, sicer pa spadamo pod krajevno skupnost Poljane, je odločil koliko mora kdo narediti. Toda cesta predstavlja za nas še vedno domala največji problem. Krajevna skupnost pač prispeva zanje kolikor je v njeni »moči«. Že dolgo želimo, da bi bila do vasi odprta redna avtobusna proga. Prav nobenih izgledov ni, da bi lahko avtobus, ki pripelje že poleti iz Javorja, pobiral tudi potnike iz naše vasi. Pa tudi šolarji, le-teh ni malo, bi imeli zagotovo zagotovljen boljši prevoz. Zdaj pa imamo v vasi avtobusno zvezo le enkrat dnevno, iz Javorja pa vozi avtobus trikrat.«

GRENKI SPOMINI

Angela Bernik z Delnic zagotovo ne bo nikdar pozabila strašnega 25. marca leta 1945. Ne, ne more ga pozabiti, pa čeprav so od takrat minila že več kot tri desetletja. Tistikrat sta v domači hiši pod streli belogardistov obležala mrtva njena mama in njen brat. Toda to krvnikom še ni bilo dovolj. Ni jim bilo dovolj, še začigli so ju na njunem domu.

»Že leta 1941, v zimskih mesecih, so imeli partizani prve sestanke v našem hlevu,« se spominja Angela. »Mene so navadno poslali na stražo. Če je pretila nevarnost, sem »pobutala« po

vratih. Potlej sem šla služit. Gospodar, pri katerem sem služila, je bil načelnik gospodarske komisije za področje Gorenjske. Večkrat sem šla v Gorenje vas po različen material in obliko. Pa tudi pošto sem prenašala. Zato so me nekajkrat v Gorenji vasi mucičili tudi, ta beli.«

V Delnicah je bila že zelo zgodaj ustanovljena organizacija SKOJ. Vanjo so se že leta 1943 vključili vsi mladi iz Delnic.

»Pri raznih akcijah je stalno sodelovala tudi gospodarska komisija,« se spominja Angela. »Sicer pa smo stalno prenašali pošto in prevažali hrano na različna področja. Tudi po štirinajst dni skupaj so trajale razne take akcije. Celotna vas je bila vključena v partizansko gibanje vse do osvoboditve.«

Povletov družina iz Delnic je med vojno izgubila štiri člane. Padli so mama Ana ter njena hčerka Mici ter sinova Damjan in Franc. Angela je tako ostala sama.

»Zadnjih dni v marcu, dni tik pred osvoboditvijo, tistih prvih

vzdrževali kurirsko zvezo G 5 prek svoje vasi.

»Po vojni smo začeli z obnovo vasi,« pravi Angela. »Ustanovljena je bila obnovitvena zadruga. Ker sem ostala sama, še mlada, sem dobila skrbnika. In začeli smo delati. Dobila sem apno, opeko in nekaj denarja. Veliko so mi pomagali tudi vaščani. Do konca vojne sem bila seveda pri sosedu Dagarinu, leta 1947 pa sem se že vselila v novo hišo in tudi hlev je že bil toliko urejen, da sem vanjo »naselila« kravo. Potlej sem se leta 1950 poročila. Mož Janko je prišel iz Krivega brda v Selški dolini. Življenje se je začelo normalizirati. Domačijo smo dokončno obnovili leta 1953.«

Po vojni je bila Bernikova gospodinja več let zaposlena v podjetju LTH, zdaj pa je upokojena. Seveda ji dela še vedno nikdar ne zmanjka.

»Večkrat premišljujem o svoji življenjski poti,« pravi, »o tem, koliko smo prestali med vojno. Kaj ni nekaj strašnega, da je kar pet mojih najbližjih ležalo na mrtvaškem odru, a nisem smela za pogrebom. Da sem morala pravzaprav začeti živeti popolnoma »znowa«. Še zdaj ne vem, kje sem našla toliko volje, da sem se vsega tega lotila.«

Danes Bernikovi živijo na obnovljeni in lepo urejeni domačiji. Rane se sicer celijo, a zaceljene ne bodo zlepa.

VČASIH NI BILO ZASLUŽKA

»Prav tu v Delnicah sem bil rojen,« mi je le nekaj trenutkov kasneje pripovedoval Janez Kisovec, mož, ki ima zdovodno kraja v malem prstu, delniška »grča«, ki ve veliko povedati o vasi nekdaj in danes ter o svoji bogati življenjski poti. »Nekdaj se je večina prebivalcev ukvarjala s kmetijstvom. Večjim kmetom je glavni zasluzek nudil gozd, drugi so hodili v »tabrh«, ali, če povem drugače, pomagat večjim kmetom, nekateri so se ukvarjali s prevažanjem lesa, s »furanjem« pa s šivanjem, s krojaškim poklicem. Kar šest nas je bilo takih. Zasluzka pa ni bilo nobenega »ta pravega«. Naj povem, da je bilo pred dobrimi petinštiridesetimi leti v Delnicah kar dva in trinajst fantov. Redno zaposlen pa ni bil nikče. Zato tudi zasluzka ni bilo. Zdaj pa že prek petnajst let ni nikogar, ki ne bi imel dela v tovarni, ki ne bi vsak mesec prinesel domov plačte.«

Zivljenjska pot Janeza Kisovca je izredno bogata. Leta 1935 je odšel v vojakom. »Potlej sem delal nekaj časa v vojaški službi,« pripoveduje. »Tam smo kar dobro zasluzili. Saj veste, v tovarni so takrat delali le redki. No, potelj nas je zatekla vojna. Pričakal sem jo v uniformi. Ja, kar sedemkrat sem bil na orožnih vajah v bivši Jugoslaviji. V začetku vojne smo se Delničani takoj vključili v partizansko gibanje.

Glavni pobudnik za vstajo je bil znani prvoborec in spomeničar Anton Peterlin-Igor, naš rojak. Prav vsi v našem kraju smo bili proti Nemcem in drugim sovražnikom. Tukaj sta tri priborje osvoboditev. Stranski BE - GA - USTRELJENI SEZANA V DEJNU LASTNEGA MATA IN SIN POLETTOVE DNEVI ANA DOLENC 1889 FRANC DOLENC 1922 SLAVNI SPOMINSKA PLOŠČA NA BERNIKOVIM DOMAČIJAH.

nikom. Tudi sam sem bil udeleženec poljanske vstaje. Že leta 1941 sem namreč odšel v partizane.«

Že prav kmalu so Janeza okupatorji odpeljali v koncentracijsko taborišče v Innsbruck. Tu je preživel kar šest mesecev. Naslednje tri meseca pa je bival v logorju v Krautu pri Bodenskem jezeru.

»Potlej so nas poslali domov,« pravi. »Ze prvi večer po prihodu v Delnice so domačijo »obiskale« kar tri nemške patrule. Toda še isti večer sem dobil tudi zvezo s partizani. Takoj so me vzeli v obveščevalno službo. V Poljane smo vozili mleko in prenašali pošto. Zato nam Nemci niso posvečali preveč velike pozornosti. Leta 1943 sem postal komandir obveščevalne enote za področje Poljanake doline. V oktobru istega leta, 20. oktobra je bilo, prav dobro se še spominjam, so me ponovno ujeli zavojevalci naše domovine. Peljali so me v Poljane in nato v Škofijo Loko. V mestu pod Lubnikom sem ostal štirinajst dni. Takrat sem bil vsak dan vsaj trikrat pretepen. Naslednjih sedem tednov sem preživel v Begunjah. O, koliko so jih v tem času postreljali iz vsake sobe. Vse so postreljali, le pet so nas vzeli »ven« in nas odpeljali v taborišče Mülberg, nato pa še v Oschatz in vojno ujetniško taborišče v Leipzigu. V tem taborišču sem bil do konca vojne. Najprej sem nato ušel v Nemcem, nato še Američanom in pristal sem na ruski strani.«

Takrat, v tistih dneh, je Janez želel samo eno: čimprej priti domov. Želja je bila zares velika. Zato se je skupinica sedemnajstih Slovencev na svojo pobudo odločila za takojšnjo pot v domovino.

Janez Kisovec

»Po prihodu v domače kraje me je mobilizirala naša armada,« je dejal Janez, »decembra leta 1945 pa sem bil dokončno demobiliziran. Prihod do rovja je bil zame seveda radosten in vesel trenutek. Po drugi stani pa je prihod v Delnice in el tudi trpeči in grenak prikri, saj je bilo mnogo gospodarskih poslopij požganih, mnogo prijateljev pa je v vojni vihri padlo. Moram pa vedati, da sem med vojno vse novice o dogodkih v naši vasi dobival sproti.«

Delnice so v zadnjih letih dosegle ogromen napredok.

»Ko sem prišel domov, nisem imel nič drugega kot obleko, ki sem jo imel na sebi,« pravi Janez. »Potlej smo se začeli zaposlovati v tovarnah, v industriji. Stanje se je kar naenkrat obrnilo na bolje za najmanj 200 odstotkov. V vasi je danes kar 18 avtomobilov, 17 televizijskih sprejemnikov, 4 traktorji, skoraj vsaka hiša pa ima zamrzovalno skrinjo in kosilnico. Žal imamo zelo slab televizijski sprejem. Če, denimo, odpove prevornik na Žirovskem vrhu, skorajda nimamo sprejema. Pa cesto, cesto imamo tudi slabo. Občina nam je doslej šla veliko premalo, na roko. Mi bi se prav zagotovo odločili za samoprispevki. En avtobus dnevno do vasi je odločno premalo. Upamo pa, da bomo kmalu dobili boljšo električno.«

Delnice danes rastejo. Rastejo iz dneva v dan. V zadnjih letih je zraslo več novih hiš. In rastejo tudi nove. Ljudje zdaj ostajajo doma. Doma v lepem kraju v osrčju Poljanske doline.

Besedilo in slike:

J. Govčekar

Obujanje nekdanjih običajev

Sovodenj - Zares prijetno je bilo preteklo nedeljo, 18. julija, popoldne na hribčku, nad Sovodnjem, vasičo, ki se skriva v globoki kotlini med Bermanovcem, Staro Oselico, Koprivnikom in Mrzlim vrhom. Sovodenjski turistični delavci so namreč v kraju, ki je bil pred leti še domala odrezan od sveta, zdaj pa do njega vodi kar več prometnih žil, tista bolj strma iz Sovodnja, ali oni položnejši iz Kladiv in Otaleža prek Cerkljanskega vrha, že petič zapored pripravili zanimivo turistično etnografsko prireditve »Praznik koscev«. In treba je povedati, da je tudi tokrat prireditve izredno dobro uspela. V lepem in sončnem nedeljskem popoldnuvu, v pozrem popoldnuvu je sicer začel »groziti« dež, a ga razen nekaj kapičic ni bilo, se je na travniških livadah na Novi Oselici, tam, kjer so kosi prikazali nekatere običaje, ki so bili nekdaj v navadi ob košnji v krajih v zgornjem delu Poljanske doline, zbralo več sto obiskovalcev.

Milan Strel
- zmagovalec
med pionirji

brez kobilice, brez obračalnika in drugih kmetijskih strojev.

Kajpak pa so obiskovalci še s posebnim zanimanjem sledili tekmovalju koscev. Tekmovali so člani, prvič letos pa so se med sabo pomerili tudi pionirji. Najmlajši so člani, prvič letos pa so se med sabo pomerili tudi pionirji. Najmlajši kosi so dokazali, da so še vedno kos ročni košnji, da so še vajeni kosit ročno, nabrustiti koso, da bodo še nadaljevali tradicije svojih očetov. Kajti treba je povedati, da povsed, v vsakem bregu, še vedno ni mogoče kosit s kobilico. Marsikje je potreben kosit še ročno.

Strokovna komisija, ki je ocenjevala delo koscev, delo tekmovalcev, zares ni imela lahkega dela. Člani komisije so namreč najprej izmerili čas košnje, nato pa ocenjavali še držo pri košnji, ravnost redi, »čistoto košnje...«

In zdaj k rezultatom! Med člani je s precejšnjo prednostjo zmagal Anton Slabe iz Podjelovega brda, zbral je 29 točk, drugo in tretje mesto pa sta si s 26 točkami med sabo razdelila Ciril Rupnik iz Podjelovega brda in Marko Kosmač iz Mrzlega vrha. Tudi mladi kosi so se odlično odrezali. Zmagal je najmlajši 12-letni Milan Strel iz Mrzlega vrha z 28 točkami pred Maksom Rupnikom iz stare Oselice (25 točk) in Franjom Slabetom iz Koprivnika (24 točk).

Po tekmovalju se je kajpak začelo že tradicionalno rajanje pod lipi. Za zabavo je poskrbel ansambel Franca Flereta z Dobrepolskimi fanti. J. Govekar

Anton Slabe
- zmagovalec
med člani

Malo po drugi uri popoldne je sonce se močno pripekalo. Pa tudi se je v teh julijskih dneh trava zaradi pomanjkanja dežja že poštelo osušila. Toda to koscev, ki so se zbrali na Novi Oselici, da bi prikazali nekdanje običaje, ki so spremijali to težko, a večkrat tudi veselje kmečko opravilo, da bi se med sabo pomerili v ročni košnji, in skleket - grablje niti malo ni motilo. Dekleta, žene, fantje in možje so tako kot nekdaj z vso resnostjo in zagnanostjo poprijeli za delo, za delo, ki je danes mnogo lažje, saj skorajda ni več kmetije

Po napornem delu kakršna je košnja se pošteno prileže izdatna malica.
Foto: J. Govekar

Na letališču Alpskega letalskega centra Lesce imajo tudi betonsko stezo za spuščanje modelov. Ob njej je posebno živahnob ob sobotah in nedeljah, ko lastniki prekušajo svoje modele. Večkrat pa so tu tudi različna tekmovalja.

- B. B.

Gorje brez trafeke

1. julija je bila v Gorjih ukinjena letalna trafeka za celotno področje KS z desetimi letališči v Sloveniji in okoli 2800 prebivalci. Trafika je bila v centru Gorj in jo bodo prebivalci prav gotovo pogrešali. Kar najprej se bo treba dogovoriti s podjetjem Tobak, da bi Gorje ponovno dobilo ta potreben lokal; verjetno bo potreben tudi za nove prostore, saj je bila dosedanja trafika v privatni rok. J. Ambrožič

Proslava invalidov na Pokljuki

Društvo invalidov Kranj je sklenilo letosno obletničko vstaje slovenskega naroda kar najbolj slovensko proslaviti. Ob tej priložnosti bo društvo priredilo komemoracijo s polaganjem vencev in kulturnim sporedom pri spomeniku Cankarjevemu bataljonu na Pokljuki. Slovensnost bo v četrtek, 22. julija.

Ob tej priložnosti bo tudi vsakoletni piknik, ki se ga lahko udeleže-

Olimpijska množica

Olimpijsko geslo važno je sodelovati in ne zmagati se, bo še najbolj uresničevalo pri gledalcih. Mnogi bodo pozno v noči zrli v ekrane, druge bo ogled tekmovalj prikrajšal za izlet, nekateri bodo v obdobju iger čutili primanjkljaj spanja, mišljenje in govorjenje večine pa je te dni bolj »olimpisko.«

Sportna tekmovalja so za gledalce kot nekako gledališče, v katerem podoživljajo s tekmovalci vred trenutke uspeha, veselja, bojevitosti, zmagovalstva in neuspeha. Šport kot arena, šport kot gledališče, se prav tako širi kot so se razvijale in širile same igre. Na prvih je bilo le malo gledalcev, bili so bolj skromne, trajale so najprej samo en dan, kasneje pa pet dni, v starem Rimu so se zadovoljevali z gladiatorskimi igrami. A napočil je čas, ko so oziveli igre današnjega časa. Tudi te so bile na začetku le igre bolj priložnostnih športnikov, dokler niso postale svečno prvenstvo izbranih športnikov.

Danes je tele-sport, če ga tako imenujemo, postal del zabave, razvedrila in omike. Ta pritegne množice, posreduje tekmovalje v kraje, vasi ali zaselke, v katerih ljudje prvič posredno vidijo sportna tekmovalja. Tisti, ki se nikoli niso ogrevali za šport, jih le-ta začne zanimati. Vsak v določeni panogi po svoje uživa. Ta rad gleda teke, oni plavanje, občudujejo mojstre v športni gimnastiki. Pa konjeniški šport - tudi ta je olimpijski in simbolizira tisočletno zaveščništvo med človekom in konjem. Konj nam je pomagal in nam še pomaga v miru, s konjem smo delili grozote vojn. Je pa veliko privržencev bolj napadnih panog, tako kot v Ameriki. Za gledalce imajo tam taki športi večjo vrednost. Seveda je tele-sport bolj anemičen, mnogi radi ne posredno uživajo v bojevitih igrach in so manj strpni do nasilja. Nasilje in terorizem sta temni senci, ki zmanjšujejo miroljubno poslanstvo olimpijske zamisli. Ali je šport nadomestilo vojn, kar trdijo nekateri zahodni teoretičarji? Ali je šport kulturna bogatitev?

Prav šport v okviru olimpijskih iger želi krepiti mir in sodelovanje med narodi. Poleg prvin bojevitosti je v športu potrebno upoštevati splošno človeško potrevalno vlogo. Seveda v nekaterih bojevitih igrah mnogi sproščajo nakopičeno nejevoljo in se trenutno počutijo močni in bojeviti.

Olimpijski dosežki se izboljšujejo. Na prvih igrah današnjega časa so se v metu disketa v starem helenskem slogu približevali tridesetim metrom, danes pa najboljši atleti s tem klasičnim orodjem že presegajo mejo sedemdesetih metrov, podobno je v metu kroglice.

Cepav vrhunski športniki že uresničujejo storitve, ki se bližajo mejam človeške zmogljivosti, pa povprečni ljudje današnjega časa, po gibalnih sposobnostih, osebni kondiciji in življenjski moči ne napredujejo. Skrbno so vpisani športni rekordi, a nihče točno ne ve, koliko zmore posamezni zastopnik tega ali onega naroda in na kakšni ravni je njegova športna gibalna omika.

Olimpijske igre naj bi učinkovale na množico bolj športno spodbudno, saj v svojem bistvu izražajo in potrebujejo neobhodne človeške, miseline in gibalne vrlinne.

Jože Ažman

vsi člani Društva invalidov Kranj, če se poprej prijavijo v društveni pisarni na Begunjski 10. Prijave so potrebne, da bo društvo lahko za vse udeležence organiziralo prevoz ter za vse zagotovilo tudi porcijo partizanskega golaža.

Na zadnji seji društva invalidov je bilo tudi sklenjeno, naj si invalidi ob tej priložnosti pripneta vsa odlikovanja, ki jih imajo.

F. Šenk

VSAK PETEK NA 4 STRANEH

kino
radio
televizija
križanka
od veselousod
družinski
pomenki
s šolskimi
klopi
gorenjski
kraji

Tako so ga prestavili fička, mladi jeseniški »šrangarji«, ki imajo v rokah res nekaj, medtem ko za njihove glave ne bi mogli kaj takega trditi ...

Pismo jeseniškim »šrangarjem«

Pobalinsko nad voznico

Kako se je meni in Glasovemu fičku pred jeseniško občino godilo? Mar so me mladi jeseniški šrangarji zamenjali za nevesto?

Jesenice - Minulo soboto je bila v stavbi jeseniške skupščine zlata poroka, ki smo jo zabeležili. Bilo pa je po zlati poroki še več drugih porok, med njimi tudi dve, ki so jih čakali »šrangarji«, mladi Jesenišani, med njimi tudi mladi jeseniški športniki.

Po opravljenem poslu sem hotela z avtom ven, vendar so bili vsi izhodi s parkirnega prostora zaprti, še posebno glavni, z debelim hlodom, mizo s pijačo in dvema zibelkama. Še poprej pa ste me, čakajoč zunaj, vi, »šrangarji« hoteli prepričati, da fotografiranje okoli vas nekaj stane, vsaj 20 dinarjev, če že ne zmorem več. Res sem vas hotela sprva nekajkrat spritisnit in vas predstaviti kot mlade, ki tudi v mestu ohranjate lep gorenjski svetbeni običaj, a ste potlej vse drugače obrnili.

Nekaj vam najbrž na meni ni bilo všeč, kajti ravn vame sta se bili zapriličili, medtem ko ste druge brez komplikacij spuščali skozi prepreko. Najbrž se vam je zamerilo, da vam že takoj nisem plačala, sicer ne vem, kaj in zakaj. Potem ste mi napravili živi zid pred prepreko in odločno zahtevali, da naj plačam svojizhod, čeravno se nismo poznali. Sem rekel, a ne, fantje, dajte no mir, hec je in razumem vas, ampak spustite me no mimo. A vas je popadla togota in ne živo in ne mrtvo me niste hoteli spustiti na cesto.

Veste, potem pa je v meni zavrelo, popadla me je strahotna trma, ker ste se prav pobalinsko vedli, ne poznavajoč reničnih svetbenih običajev. Hoteli ste na silo denar in zdeli ste mi kot berači in nitu približno se vam ni sanjalo, kaj zahteva »šrangarski običaj. Prvič: kakršen koli že hec se gre izključno le s svati in tistimi, ki so ženinu in nevesti najblžji; drugič: ko bi mi ponudili vsaj kozarček vina, in če bi se ga samo dotaknila, bi vam morala po starci še odštetiti denar, magari za deset litrov in tretjič: »šrangle« niti približno ni nikdar plačevala nobena ženska, mar se vam ne zdi, da ste skregani z vsemi pravili lepega vedenja in naslopnih kavalirstva?

V meni je prekipelo, ob imenitni zabavi številnih šrbcev, bilo mi je vsega dovolj in sem zavpila, da sem konec koncev v službi, da ne dam nobene pare, ker mi je malo matkničnih traparji, ker nitu približno niste nobena »šrangle« in da se niti za pol milimetra ne premaknete od živega zidu, da me boste spustili zlepja ali zgrda. Po starci in veljavni »šrangarski« šegi vašega kozarčka se vedno od nikoder.

Ko sem zaklenila Glasovemu fička, ste planinili nanj in ga, športniki pa taki, prenesli na parkirni prostor, češ, baba, zdaj pa

Cesta JLA 6/1
nebotičnik

PROJEKTIVNO PODJETJE K R A N J

Izdaje načrte za vse vrste visokih in nizkih gradenj. Razpolaga z načrti tipskih projektov stanovanjskih hiš in gospodarskih poslopij.

Biftek malo drugače

Potrebujemo: 40 dkg pustega govejega mesa, 5 dkg suhe slanine, 3 stroke česna, 2 jajci, žlico drobtin, sol, poper, ščep zelenjavne začimbe, 6 dkg olja, žlico paradižnikove mezge, pol kozarca belega vina, malo vode in žlico navadne ali krompirjeve moke.

Meso in slanino dvakrat zmeljemo, česen sesekljamo in stremo s soljo ter skupaj z jajci in drobtinami primešamo mesu. Popravimo in dodamo zelenjavno začimbo. Meseno maso dobro pregnetemo z rokami in oblikujemo zrezke. Opečemo jih na vročem olju, uzamemo ven in denemo na toplo. Na preostali maščobi razmešamo paradižnikovo mezgo, dodamo vino in vodo, v kateri smo razmešali moko, solimo in popravimo. Pustimo da prevre, nato dodamo zrezke in počasi kuhamo, da se meso zmehča.

Za poletje je prijetna takale kombinacija gladkega in rožastega blaga; domisleno so na pas, prsi in rokave našiti šopki cvetja, ki so enostavno izrezani iz blaga, ki je ostalo pri krojenju krila. Obroba je v eni izmed barv cvetja. V TEK-STILINDUSOVU prodajalni v Hotelu CREINA v Kranju boste za tako kombinacijo našle polno lahkih bombažnih blag.

Ni otroka, ki ne bi goreče pričakoval zasljenih počitnic. Zgodi pa se, da je prvih nekaj počitniških dni mimo, pa že opazimo, da je otrok, prej vajen šolskega dela, sedaj nekam nezaposlen, ne znajde se, skratka dolgočasi se. Omogočimo otroku, da za nekaj časa spremeni okolje, da odide v kolonijo na morje, sam ali s starši ali kam k sorodnikom. Samo dobro je, če lahko otrok spremeni okolje, spoznava nove ljudi, se nauči marsikaj novega.

Del počitnic pa otrok seveda preživi doma. Večji otroci se lahko med počitnicami tudi zaposlijo: predvsem to velja za mestne otroke, saj otroci na deželi, na kmetijah, že tako morajo posebno med počitnicami bolj poprijeti za delo. Otroku ne bo škodilo, če kak mesec med počitnicami spoznava, kako se zasuži denar: zasužek naj porabi zase, morda za počitnice, za nakup kolesa ali kar si pač zelo želi ali pa prispeva del tudi za šolske potrebskine.

Skupaj z otrokom naredimo načrt, kako bo preživel počitnice. Če bo ostal doma, se z njim domenimo za dnevne obveznosti, ki jih mora opraviti: to so majhna domača dela, ki so sicer razdeljena med družinske člane skozi vse leto, med počitnicami pa del teh sbremenjuje lahko prezamejo otroci. To so morda dopoldanska nakupovanja ali v času, ko so starši na delu ali kako drugo opravilo primerne starosti otroka.

Seveda ne gre pozabiti na šolske knjige: pa ne, da bi jih bilo treba še enkrat prebirati, to ne, pač pa je treba šolske potrebskine urediti,

nerabno zavreči, ostalo pa shraniti. Med počitnicami naj otrok ne bo brez dobre knjige.

Pa še nekaj: med počitnicami se lahko otroku posvetimo malo bolj, kot smo se mu med šolskim letom: starši naj se več pogovarjajo z otrokom, se mu skušajo približati in sploh ustvariti tisto prijateljsko vez, ki jo je v sedanji dirki s časom tako težko ustvariti in ki jo otrok tako zelo pogreša.

Kosem Malči: »Največ je vredno, da je stanovanje suho in toplo«

zaradi tega manjšo izbrala. 60 kvadratnih metrov meri to stanovanje in je tri in pol sobno. Dnevna soba se mi zdaj zdi malo premajhna. Ce bi kupovala hišo danes, bi se seveda odločila za večjo. Je pa, verjemite, zelo prijetno tudi v tej.«

In zares je prijetno. Malči odpira pred mano vrata: predsoba, kuhinja s prijetnim jedilnim kotom, dnevna soba, od tu še ena predsoba, ki vodi v spalnico, otroško sobo, kabinet in kopalcico s straničcem. Iz dnevne sobe pa prideš na dolg balkon; mehka preproga na tleh in ležalnik pričata, da se družinica tu kaj rada zadržuje.

»Se je pa poznalo, ko smo vzel vse v grobem in smo potem vse sami naprej izdelali: mož je položil tapete in parket, brat ploščice in tako naprej. Trajalo je kar dobrski dve leti, da se je vse to uredilo in če pomisliš, da je pri JELOVICI to v 14 dneh narejeno... Pa seveda to še ni vse. Saj ste videli zunaj: ploščice je še treba položiti ob vhodu, škarpa je nenasnitna in bo treba še več kubikov prsti, da bo tule pod balkonom enkrat lepa trata.«

»V 40 dneh je bila zgrajena. 40 dni od prve lopate do strehe! Samo grobo izvedbo sva takrat vzel, ker ni bilo dovolj denarja in tudi hišico sva z možem prav Razporeditev prostorov jelovskih hišic je funkcionalna in ekonomična. Predstavljamo vam tloris tipa 4121-20.«

Toplo je sijalo sonce skozi dreve pod hišo in človek bi kar obvisel na ograji, zrl v zelenje pod sabo in poslušal vodo v globeli.

»Pa pozimi, je toplo?«

»Izolacija je odlična in ta gradnja se nikakor ne more primerjati s klasično. Spomnji se, kako se je v prejšnjem zidanem stanovanju spomladi ob temperaturnih razlikah povsod nabiral kondenzat. Tu pa lahko pustim stvari kjer koli in ostale bodo suhe. Za izolacijo je volna in na notranji strani je iverka, mi smo pa dali čez še gips plošče, na katere se tapete odlično lepijo.«

Najboljši pa je ta občutek topline, ki jo daje les. In kako malo kurjave je treba! Lani smo

Znojenje

V vročih dneh se zelo poveča znojenje, s katerim hoče telo ohlajati organizem, da ne pride do pregretja. Zato poleti pazimo, kako smo oblečeni, da ne oviramo te naravne toplotne regulacije. Še posebej pazimo, da so primerno lahko oblečeni ali slečeni zelo majhni otroci, ki jim vročina še hitreje škoduje, kot odraslim.

Znojenje običajno povezujemo z neprijetnimi občutki. Sam znoj je brez vonja, slanega okusa, vendar pa na zraku in pomešan z nečistočo, ki se sicer zadržuje na površini kože, lahko začne neprijetno zaudarjati. Ob znojenju koža tudi postane alkalna in dovezeta za plesni in bakterije, koža se rada odrgne, na primer med nogami, pod pazduhu nastajajo abcesi zaradi zastajanja in razpadanja znoja.

V vročini potenja seveda ne moremo preprečiti, lahko pa preprečimo neprijeten vonj. Umivajmo se kar najpogosteje, uporabljajmo deodorantsko milo, pod pazduhu pa deodorante. Izogibajmo se sintetičnim tkaninam, ki ne vpijajo znoja in neproščno zaprtim obuvalom. Bombaž in platno, svetle obleke, odprte sandale so oblačila za vroče dni. Siroke frfotajoče obleke brez pasu brez tesnih majic in kabojk, pa se bo dalo tudi vroče pasje dni preživeti.

Prehudo znojenje skušamo ublažiti ne le z umivanjem in menjanjem obleke in nogavic, pač pa tudi z zračnimi kopelmi. Ob morju, ko smo oblečeni le v kopalke, se ne znojimo pretirano ali pa sploh ne. Če se nam noge močno znojijo, veliko hodimo bosi, a ne po mrzlem tlaku.

marta odgovarja

Ada z Jesenic – Kupil sem tanko pralno blago, iz katerega bi rada imela poletno obleko. Všeč so mi napihnjeni rokavci. Krilo naj ne bi bilo preozko, ker imam močnejši stegna. Prosim za model oblike. Stara sem 22 let, visola 163 cm, tehtam pa 58 kg.

Marta – Obleko sem narisala po vaših željah. Imam kratka napihnjena rokava, globok izrez: pod prsim je rezana, namesto všitkov pa rahlo nagubana. Širok vstavljen pas dopolnjuje ožji pas prav tako iz blaga ali pa naj bo usnjen v barvi, ki se sklada tako z obleko kot s čevljii in morebitnim nakitom. Obleka se zapenja z zadrgo ob strani, dolžina pa pokriva koleno.

Dvoobarvna kvačkana mreža iz trde preje, ki jo hitro naredimo z zelo debelo kvačko, nam bo na počitnicah služila kot kopalna torba in kot torba za nakupe.

Elita
vam predstavlja
trgovino
Drogerija
na Titovem
trgu 23

Sredi poletja smo in čas počitnic. Svoj dopust preživljate na morju, na planinah, na potovanjih ali pa tudi doma. Kjerkoli že, izpostavljeni so soncu, vodi, vetru in topotu. Brez začitnih in kosmetičnih sredstev ne boste, če hocete, da boste imeli od tega tudi koristi.

V naši DROGERIJI vam je na voljo vse, kar potrebuje vaša koža: krema (suhe, mastne in polmaste), kolonike, vode, parfume, pudre, razne losione, deodorante, spraye, olje in mleko za sončenje vseh tujih in domačih proizvodov. Se bi lahko naštrelali, pa pri kozmetiki ne gre uporabljati vse vprej, brez premisleka. Mnogi ne vedo, da kozmetika uporablja, da bo res koristna, zato bo nadvse dobrodel našvet naših prodajalk v Drogeriji, katerim morate zaupati vse o vaši koži.

Svoj kotiček v naši DROGERIJI imajo tudi fotografji. Na voljo so jih fotopapir s priborom, filmi za črno-belo in barvasto tehniko, fotomaterial za razvijanje, albumi za slike in ostalo. V nekaj dneh vam kvalitetno razvijemo filme in izdelamo slike.

Na zalogi imamo dajte v DROGERIJI vas pralna sredstva od praskov do točk, letnega mila in šampona za umivanje in kopanje vseh vrst. Kompletnejša je izbirka frizerinskih preparativ.

Kadar pa ste v zadregi zaradi dardil, ne belite glave. V DROGERIJI vam pravijo in lenco aranžirajo dario, ki boste izbrali.

In koliko stanejo hišice Jelovica?

Za kompletno finalizirano hišo po sistemu »ključ v roke« od plošče navzgor se gibljejo cene od 250.000 do 440.000 din.

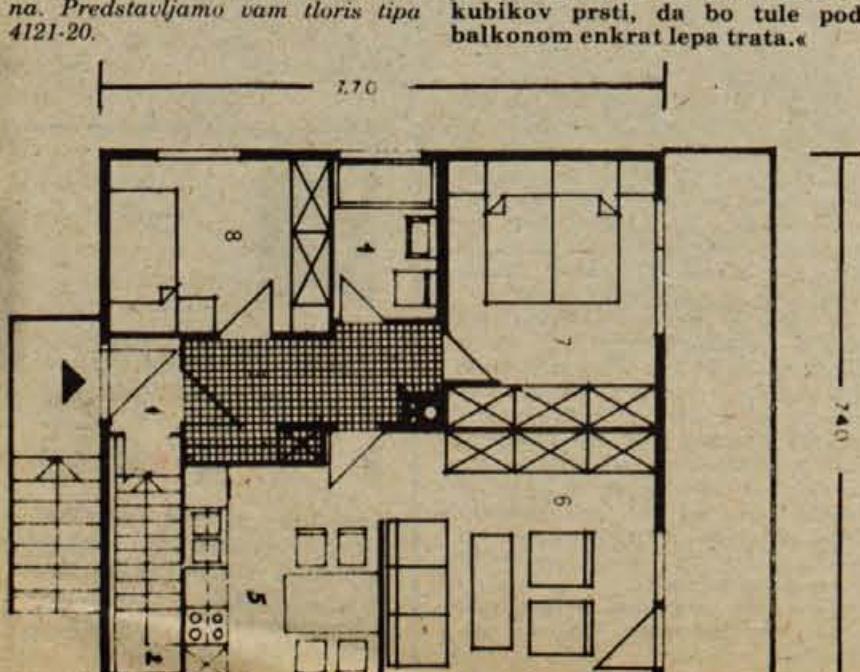
Ce vzamete samo grobe elemente z grobo električno in vodo, vas bo stalo od 150.000 do 280.000 dinarjev.

Za grobo dobavo elementov brez elektro- in vodovodne inštalacije in kleparskih del z enim inštruktorjem, tako da mu daste za pomoč 3 do 5 delavcev, boste odšeli 100.000 do 200.000 din.

Vse podrobnejše informacije dobite v JELOVICI, v oddelku prodaje montažnih hiš in na telefon 61-361. Zahtevajte tudi prospete.

Polno prijetnih kotičkov ima Malčin domek

radio

24 sobota

5.00 Dobro jutro
8.08 Glasbena matineja
9.05 Pionirski tečnik
9.35 Počitniški pozdravi
10.15 Kdaj, kam, kako
in po čem
11.03 Sedena dan na radiju
12.10 Godala v ritmu
12.30 Kmetijski nasveti
12.40 Veseli domaći napovedi
13.30 Priporočajo vam
14.05 S pesmijo in besedo
po Jugosloviji
15.30 Glasbeni intermezzo
15.45 Vrtljak
16.45 S knjižnega trga
17.05 Na poti v Colombo
17.30 Gremo v kino
18.05 Poletni divertimento
19.40 Minute z ansamblom
Bojana Adamića
19.50 Lahko noč, otroci
20.00 Radijski radar
21.15 Za prijetno
razvedrilo
21.30 Oddaja za naše
izseljence
23.05 S pesmijo in plesom
v novi teden
0.05 Montreal 76

Drugi program

8.00 Sobota na valu 202
13.00 Iz partitur velikih
zabavnih orkestrrov
13.33 Popevke brez besed
14.00 Z vami in za vas
16.00 Naš poduštek
— J. Hasek:
Sola življenja
16.15 Z majhnimi
zabavnimi ansamblji
16.40 Glasbeni casino
17.40 Svet in mi
17.50 S pevko Josipu Lisac
18.00 Vročih sto kilovatov
18.40 Partiture lahke glasbe

Tretji program

19.05 Izbrali smo za vas
20.35 Naši znanstveniki
pred mikrofonom
20.52 Poletni koncert
domačih in tujih
izvajalcev
22.00 Pietro Mascagni:
Cavalleria rusticana,
odlomki
23.00 Za nas muzicirajo
23.55 Iz slovenske poezije

25 nedelja

5.00 Dobro jutro
8.07 Veseli tobogan
9.05 Se pomnite, tovariši
9.55 Vojaki, dober dan
10.05 Izšemno popevko
poletja
11.20 Naši poslušalci
čestitajo in
pozdravljajo
13.20 Nedeljska reportaža
13.45 Obisk pri orkestru
Stan Kenton

televizija

24 sobota

13.00 Montreal: filmski
pregled z olimpijskimi
iger (EVR-Lj)
17.45 Obzornik
18.05 Disneyev svet
18.55 625
19.15 Risanka
19.30 TV dnevnik
19.50 Tedenski
zunanjopolitični
komentar
20.00 Montreal: olimpijske
igre '76, barvni prenos
tekmovanj v atletiki
(EVR-Lj)
22.10 Prodali so jih
milijon: E-thor
Ofarim in
Neil Sedaka
22.55 TV dnevnik
23.10 Montreal:
olimpische igre,
barvni prenos
tekmovanj
v kolesarstvu,
boksu in plavanju
(do pribl. 1.00
EVR-Lj)

Oddajniki II. TV mreže:
18.45 Sedem dni
19.05 Grof Monte Cristo
19.30 TV dnevnik
20.00 Prva svetovna vojna
21.00 24 ur
21.10 Glasbena oddaja
21.40 Zabavno-glasbena
oddaja

TV Zagreb - I. program:

1. 20 Olimpijske igre '76
— posnetek
16.10 Poročila
16.15 TV kaledar
16.30 Filmski pregled
z olimpijskimi iger
18.15 Opatrska predstava
19.30 TV dnevnik

kino

Kranj CENTER

22. julija franc. barv. CS komedija VELIKA
AVANTURA ob 18, 18. in 20. uri
23. julija franc. barv. komedija VELIKA
AVANTURA ob 18, 18. in 20. uri
24. julija franc. barv. CS komedija VELIKA
AVANTURA ob 18, 18. in 20. uri premiera
angl. barv. film ROMANTIČNA ANGLEŽIJA
NJB ob 22. uri

25. julija amer. ital. barv. western KLICALI
SO GA AMEN ob 10. uru, franc. barv. komedija
VELIKA AVANTURA ob 15., 17. in 19. uri,
premiera amer. barv. grozljivke MLADI
FRANKENSTEIN ob 21. uri

26. julija angl. barv. film ROMANTIČNA
ANGLEŽIJA ob 16., 18. in 20. uri

27. julija angl. barv. film ROMANTIČNA
ANGLEŽIJA ob 16., 18. in 20. uri

28. julija angl. barv. film ROMANTIČNA
ANGLEŽIJA ob 16., 18. in 20. uri

29. julija amer. barv. grozljivka MLADI

FRANKENSTEIN ob 16., 18. in 20. uri

Kranj STORŽIC

23. julija amer. barv. pust. film POBEGNIH

SEM S HUDICEVREGA OTOKA ob 18. in

20. uri

24. julija amer. barv. komedija VELIKA
DEŽELA ob 16. uru, amer. barv. CS film SAM

PION RODEA ob 18. in 20. uru

25. julija ital. barv. komedija KDO STE,

FANTOZZI? ob 14. in 18. uru, ital. Špan. barv.

film PRIJAVA SABATA... PO TEBI JE ob

16. uru, premiera amer. komedije GOSPOD

VERDU ob 20. uru

26. julija amer. komedija GOSPOD VERDU ob 18. in 20. uru

27. julija amer. komedija GOSPOD VERDU ob 18. in 20. uru

28. julija ital. Špan. barv. western PRIJAVA

SABATA... POTEBI JE ob 18. in 20. uru

29. julija amer. barv. pust. film KARATE

JONES ob 18. in 20. uru

Treće

23. julija honkonski barv. pust. KARATE

JEKLENI FANT ob 18. in 20. uru

24. julija amer. barv. western KLICALI

SOGA AMEN ob 18. in 20. uru

25. julija amer. barv. western KLICALI

SO GA AMEN ob 15. in 19. uru, amer. barv.

pust KARATE JONES ob 17. uru

26. julija franc. skromna KAM S

TRIPLUM ob 18. uru

27. julija franc. barv. CS komedija VELIKA

AVANTURA ob 18. in 20. uru

28. julija franc. barv. komedija VELIKA

AVANTURA ob 18. in 20. uru

29. julija amer. barv. grozljivka MLADI

FRANKENSTEIN ob 16., 18. in 20. uru

Kranj STORŽIC

23. julija amer. barv. pust. film POBEGNIH

SEM S HUDICEVREGA OTOKA ob 18. in

20. uru

24. julija amer. barv. komedija VELIKA

DEŽELA ob 16. uru

25. julija amer. barv. western KLICALI

SO GA AMEN ob 18. in 20. uru

26. julija franc. barv. komedija KAM S

TRIPLUM ob 18. uru

27. julija franc. barv. komedija KAM S

NEKAJ PRIKRIVA ob 18. in 20. uru

28. julija franc. barv. komedija KAM S

NEKAJ PRIKRIVA ob 18. in 20. uru

29. julija franc. barv. komedija KAM S

NEKAJ PRIKRIVA ob 18. in 20. uru

30 petek

5.00 Dobro jutro

8.08 Glasbena matineja

9.05 Počitniško

popotovanje

od strani do strani

9.20 Glasovi v ritmu

9.40 Mladi koncertant

10.15 Kdaj, kam, kako

in po čem

11.03 Urednikov dnevnik

12.10 Opoldanski koncert

lahek glasbe

12.30 Kmetijski nasveti

12.40 Igrajo vam

holandske pihalne

godbe

13.10 Priporočajo vam

Ob izvirih ljudske

glasbene umetnosti

14.10 Naši poslušalci

čestitajo in

pozdravljajo

15.10 Glasbeni intermezzo

15.45 Loto vrtljak

16.15 Sprehodi

instrumentov

17.00 Studio ob 17.00

18.00 Iz repertoaria zborov

jugoslovenskih

radijskih postaj

18.25 Poje sopraniška

Valerija Heybalova

19.40 Minute z ansamblom

Mojmira Šepeta

19.50 Lahko noč, otroci

20.00 Koncert iz našega

studia

22.20 S festivalov jazzu

23.05 Literarni nočurno

Narodne in poletju

23.15 Revija jugoslovenskih

pevcev zabavne

glasbe

0.05 Montreal 76

24.00 S pesmijo in besedo

po Jugosloviji

15.30 Glasbeni intermezzo

15.45 Vrtljak

16.15 S knjižnega trga

17.05 Na poti v Colombo

17.30 Gremo v kino

18.05 Poletni divertimento

19.40 Minute z ansamblom

Bojana Adamića

19.50 Lahko noč, otroci

20.00 Radijski radar

21.15 Za prijetno

razvedrilo

21.30 Oddaja za naše

izseljence

23.05 S pesmijo in plesom

v novi teden

0.05 Montreal 76

Marija in Nande Pogačnik sta slavila zlato poroko. - Foto: D. Sedej

Zlata poroka na Jesenicah

Jesenice - Minulo soboto sta pred predsednikom skupščine občine Jesenice Slavkom Osredkarjem ponovno sklenila zakonsko zvezo Marija in Nande Pogačnik z Jesenic. Zlati jubilej, 50-letnico skupnega življenja, sta proslavila v krogu svojih otrok, vnukov in sorodnikov.

Marija in Nande, Jeseničana, sta se spoznala na Jesenicah, kjer tudi zdaj živita. V zakonu so se jima rodili trije sinovi, ki sta jih Marija in Nande vzgajala vedno v naprednem duhu in jim vsem trem omogočila, da so lahko študirali. Sama sta se morala marščemu odreči, da so lahko sinovi doštudirali in se zapošljili. Nanje sta tudi danes najbolj ponosni, na sinove, ki so postali pošteni odrasli ljudje.

Nande je bil star jesenički revolucionar, zelo aktiven že v predvojnih letih, na samih Jesenicah. Med drugo svetovno vojno je že leta 1941 postal obveščevalec, nato pa se je

preselil v Ljubljano, kjer je s svojim delom nadaljeval, pri tem pa se je v Osvobodilno fronto vključil tudi sin. Napredno delavsko jeseniško družino so Nemci preganjali in jo zaprli v begunske zapore. Nande Pogačnik je bil tisti trideseti talec, ki naj bi ga Nemci ustrelili v Mostah pri Žirovnicu...

Marija in Nandetu Pogačnik so v najbolj tragičnem spominu ostali prav dnevi okupacije, ko so Pogačnikovi zaradi svoje napredne misli, zavesti in dejani resnično preživljali strahotne dni. Z veseljem pa jima spomin pohiti na vse tiste srečne trenutke, ki sta jih v zakonu doživelova obilo: predvsem ob srečnem spoznanju, da so sinovi krenili po pošteni poti in postali dobri ljudje, upoštevajoč očetovo in materino izročilo in vzgojo, ki je vedno slonela na napredni zavesti in napredni miselnosti. D.S.

Veleželeznina Merkur Kranj

Poslovalnica ŽELEZNINA Gorenja vas

Vabimo vas, da obiščete našo poslovalnico v Gorenji vasi, ki je razširila prodajni prostor in assortiment blaga za centralno ogrevanje in vodoinstalacijski material.

Nadalje vam nudimo kvalitetno orodje, stroje, elektroaparate, gospodinjske stroje, gradbeni material in ostalo blago široke potrošnje.

Merkur vas vabi in pričakuje vaš obisk.

Črtomir Zorec:

Beneška Slovenija, naša Deveta dežela . . .

(Kraji, ljudje, pesem in govorica)

(27. zapis)

S Trčmuna, ki je hrib, in iz Trčmuna, Trinkove rojstne vasi, se bomo vrnili spet na sedlo, na razpotje. Pot nas bo vodila navkreber, v bregove Matajurja. Najprej bomo stopili v vasico Mašere (Masseris), od koder najbrž izvira rod našega junaka pomorskega častnika Masere, ki je dvignil v zrak bojno ladjo in sebe z njo. Bilo je to v Boki Kotorski na pomlad l. 1941. Da ne bi ladja prešla v sovražnikove roke ...

Od Mašer do vasic Matajur (ki doseže že blizu 1000 m nadmorske višine!) ni daleč. Zanimivo je, da laški zemljevidi ime vasic Matajur pišejo kot »Montemaggiore«, vrhu Matajurju pa pusti ime in pišejo le »Monte Matajure« (1641 m).

V vasi Matajur, kjer župnikuje zaveden Slovenec Gujon, nas presesti velik barvan kip Kristusa Kralja, ki stoji pred cerkvijo in meri v višino blizu 8 m! Kupili so ga farani nekje na jugu Italije in postavili sem, v dež, mraz in sneg – a kip se kar dobro drži. Vsekakor je ta visoka soha vaška značilnost.

Pot z Matajurja v dolino (ves čas asfaltirana) je strme in hitra. Iznečada smo spet v sovodenjski dolini. In prva naša pot bo do Brnasa (Vernasso), kjer časte tujega svetnega Kvirina in kjer je bila nekoč

– pred stoletji seve – slovita »banka«. Brž je treba razložiti, da ime ne pomeni kake sodobne banke, pač pa izvara od laškega izraza »il banco«. Kar pomeni klop, delovno mizo, sodni sto, pisarno.

VAŠKI PARLAMENT

O berkvi sv. Kvirina v Brnasu so se sestajali okoli kamnitih mize pod starodavnimi lipami zastopniki Beneških Slovencev iz vseh treh sodolin (nadiške, sovodenjske in šentlenarske) ter tu razpravljali o krajevnih potrebah, ukrepali o javnem redu, sodili prestopnike in zločince.

Torej je bil tu delec pravne zgodovine Beneških Slovencev! Bil je to izviren in demokratičen parlament pod milim nebom, kakšnega drugie na Slovenskem sploh niso poznali. Banka se je sestajala nekajkrat na leto, pač po potrebi.

Tu so razne zapletene pravde bolj umno sodili kot so jih mogli razsoditi šolani sodniki. Avtoriteta banke je bila nesporna. Kajti v onih časih, ko je tu vladala še Beneška republika, so bili naši rojaki kar precej samostojni in svobodni. Da se le dobro čuvali meje proti Avstriji. Tudi ljudstvo samo je v onih časih še cenilo staro pravdo, bilo pa je tudi dosti plemenskega ponosa v naših gorjancih, ki so se imeli vedno za

Prek Himalaje na Kitajske

2

KARAČI - PEKING

Zelo počasi se dvigujemo. Pod nami zemlja – neobdelana, izsušena. Ko sem gledal iz letala te ogromne neobdelane površine zemlje, sem se spomnil na izjave strokovnjakov, da je na svetu premalo zemlje – vendar, če bi obstoječe zemlje do neke mere strokovno obdelali, tudi lakote ne bi bilo. O tem lahko govorim, ker sem imel priliko pred leti ogledati si sosednjo deželo Indijo, ki je zelo podobna Pakistanu. Nekaterim se zdi čudno, da Indijci ne jedo govejega mesa, meni pa nič več, saj če bi jedli goveje meso, bi v pičlem mesecu zmanjkal vseh krav, od kod potem mleko, gorivo, saj uporabljajo kravji gnoj s primesijo gline za gorivo in celo za gradbeni material. No, pa ni potrebno iti tako daleč, saj imamo kar pri nas na Gorenjskem podoben problem. Medtem ko Indijci ne jedo govedine, pa jo imajo, mi pa jemo teleče meso, pa ga nimamo.

Pustimo to, kar bodo rešili odgovorni ljudje doma in v Indiji – mi pa letimo s hitrostjo 900 km na uro Himalaji naproti. Vreme čudovito, pred nami pa širne daljave. Vedno bolj nestrenen sem. Drago je celo trdil, da sem tečen, kolegica mi je rekla, da sem nesramen, ker ji ne odstopim prostora ob oknu, jaz pa čakam oborožen s fotoaparati, kdaj pride moj čas. Občutek sem imel, da postopoma prehajam v sest, ki si ga verjetno od bližu ne bom mogel ogledati.

Pod nami je še zadnje mesto v Pakistanu in nato se je začelo letalo dvigati, saj so pod nami sami vrhovi – 10, 100, 1000 in še več bleščeci v snegu, visoki 3000, 4000 in več metrov in skoraj še vsi neosvojeni. Gledam in slikam. Pri tem pa sem pozabil na vse drugo. Edina skrb mi je bila, če mi bodo Kitajci odvzeli poslikane filme. Ko opazujem to čutovito himalajsko pogorje, upam, da bo imela mlajša generacija priliko si ogledati te gore od bližu. Mogoče bom tudi sam malo pripomogel k temu, saj potujem na Kitajsko tudi z namenom, da navežem stike s kitajskimi planinci in seveda poiskati možnosti za vzpon na najvišji vrh na svetu Mt. Everest.

Ko letimo že nekaj časa prek mogočnih vrhov, kjer so gospodar edino veter, mraz in sonce, se začemo spuščati proti Kitajski. To ozemje obsega 9 milijonov 742 tisoč kvadratnih kilometrov. Sedaj pa res ne vem, kaj je veliko in kaj je malo in če na tem ozemlju prebiva prek 900 milijonov prebivalcev, pa sem izgubil smisel za ocenjevanje, v primerjavi, kako majhen narod smo Slovenci. Ko letimo že nekaj časa nad kitajskim ozemljem, tik ob Himalaji, je opaziti

Glavno mesto Kitajske

pod nami ogromne površine nerodnovitne zemlje. Pozna se vpliv plazov, delovanje erozije. Bolj ko se približujemo kitajski prestolnici, bolj je opaziti, kako se Kitajci zajedajo v nerodovitno ozemlje in ga obdelujejo, posebno pa je to opaziti ob rekah in prtokih.

Ko takoj letimo že več ur, nam stevaderesa najavi, naj si privežemo varovalne pasove. To je znamenje, da se je letalo začelo spuščati proti pekinškemu letališču. Moram priznati, da sem občutil kar malo strahu – kaj vse je pred nami. Tudi ženske so oblecene podobno kot moški v hlače in bluzu, tako da modni kreatorji sploh nimajo dela. Mojega prijatelja in mene so zanimali bolj Kitajke kot Kitajci, pa sva se zaman oziral, da bi videla dekle v kruhu. No, samo enkrat nama je to uspelo, in še to samo na odru v gledališču.

Ko sem že omenil, sem prišel na Kitajsko z namenom, da si ogledam oz. da običsem kakšno planinsko področje in navežem stike s kitajskimi planinci. Ko sem to željal izrazil članu jugoslovanske ambasade v Pekingu, sem bil zelo razočaran, kajti po mojem osebnem občutku je bil zelo zaposlen, sicer je obljubil, da se bova še pogovoril o stvari, vendar sem ga imel priliko videti še enkrat na ambasadi in to čisto na kratko in nepriajazno.

Ljudje so zelo različni in ko se spomnim na obisk na Japonskem v Tokiu, v Keniji v Nairobi, da ne omenjam zadnjega sprejem preteklo leto na ambasadi v Mehiki, kjer smo bili sprejeti kot bi prišli domov ter so nam z nasveti znatno pripomogli do uspeha. Ko sem to pripovedoval našemu vodji, mi je dejal oz. potolažil, da se bomo o stvari kar direktno menili z odgovornimi kitajskimi predstavniki. In res smo imeli tam več sreče.

Roman Herlec

boljše od sosednjih Furlanov v ravnini.

DIANINO SVETIŠČE

D olenji Brnas je še danes prva slovenska vas na desnem bregu Nadiže, gledano proti toku. Cerkev sv. Kvirina sodi med najstarejše na beneškoslovenskem področju. Je prav majhna, kamnita. Za njo pravijo, da so jo stari kristjani postavili na razvalinah poganskega templja, posvečenega boginji lava Diani. – Izkopanje v bližini stare cerkvice pa dokazujejo, da je bil kraj naseljen že v prazgodovinskih časih.

Spol je smo zdaj v krajih ob ustju Nadiške doline, kjer se slovenske gore spoje s furlanskim ravnom. Do tu je segel naš prvi nalet – vstavljen za nekaj časa pred obzidji Cedada.

Glavnina slovenska pleme je ostala tu, v varnem gorskem okrilju – le posamezni rodrovi so vdrli dlje, tja do Tilmenta, kjer so si zgradili svoj Belgrad (še danes velik kraj na levem bregu prodnate reke – Belgrado!).

Vendar pa so se naši predniki z glavnino ustavili tu, ob izteku Nadiške doline v ravan: v kraju Šenčur (San Quarzo), pri Mostu (Ponte S. Quirino), v Brnazu, Sv. Kvirinu (S. Quirino) in Dolenji Mersi (Merso di sotto).

Etnična meja na tem mestu drži že stoletja; še dlje, več kot tisočletje!

Je pa tu še ta posebnost, da vasi niso jezikovno pomešane. Ta je slovenska, ona je furlanska. Celo po obrazih ljudi spoznaš, kdo je Slovenc, kdo Furlan. Milina v očeh, spravljivost, uslužnost – vse te odlične lastnosti imajo rojaki tu prav tako kot v Soški dolini in v Brdih. In še Vipavcem bi jih prisodil.

na nekaterih njihovih sejmih in žegnanjih. Kdajpakdaj je sejem brez žegnanja, ali pa je le žegnanje, pa sejma ni. Največkrat pa je oboje združeno, v veselje ljudstvu ...

Tako sem bil na »šmarni miš« (15. avgusta) v Reziji, na dan sv. Petra in Pavla (29. junija) v Šempetu Slovenov, prejšnjo jesen sem poizkušal vino na »prazniku grozdja in vina« v Fojdi (Faedis). Povsod je prevladovala medsebojna slovenska govorica; kričanje prodajalcev in pijancev pa je bilo laško ali furlansko. Prav podobno je na Stari gori nad Cedadom: govorica preprostih romarjev je slovenska, govorica trgovcev in krčmarjev je laščina.

Ob pesnikovem nagrobniku stoe trije nečaki (sprednji)

Lošinj: otok sonca in zdravja

Na tem zahodnem delu kvarnerskih otokov letuje vsako leto več Gorenjev

V primerjavi z nekaj leti nazaj se je letos pravo, vročo poletje začelo zelo zgodaj. Za večino, ki nismo vajeni pasje vročih junijskih dni v začetku koledarskega poletja in ki najraje vidimo, da se prava vročina začne nekako od srede julija naprej oziroma še bolje povedano takrat, ko smo na dopustu kje ob morju, je letošnji vroči poletni val prišel kar rezgodaj. Zdaj, ko so pred vrti glavni, kolektivni dopusti pa nekako pojenuje. A kaj bi. Saj smo že nekako navajeni, da nam jo vreme rado zagode. Kar spomnimo se, kako smo si nekaj let nazaj med šolskimi zimskimi počitnicami želeli sreča. Pa ga ni bilo. Zdaj, ko se odpravljamo v veliki večini na (kolektivne) opuste, se vreme spet začenja po malem kisati. Toda nikar preveč ne prerokujmo. Napovedovanje je največkrat slaba tolažba in pogostosti, ki se s tem kiti, dobi dolg nos. Celo vremenoslovci pri tem niso izjema.

Gremo torej na dopust. Kaj nas briga še vreme. Za prmej smo se odločili, pa tudi tiste sta očiščene» padajo dol. A kam? Nobena težava. Saj Gorenje radi potujemo. Kako že pravi tisti pregorov, da Kranjska povsod najde. Gremo torej na morje, v planine, ob bregove sicer ne preveč čiste Save in drugih rek. Pa saj ni pomembno; samo da teče. Če ne dlje, je dovolj daleč tudi do prve gostilne. Tam tekočine še nikoli ni zmanjkalo in še ta prednost je povrhu, da si brez dežnika vedno suh.

V zadnjih letih je vse več takšnih, ki se na dopust odpravijo na Lošinj. Kdor prvič sliši za ta otok, mu nekako tuje, a hkrati domače zveni to ime. Mar ni to malo predaleč, pomislimo. Je pa že bliže, kje ob slovenski obali, ali pa v Poreču ali Pulju. Za slovensko obalo ne rečem, za Pulj pa bi že težko prizegel. Če verjamete ali ne, je z Bleda do Pulja dlje kot iz Kranja do Lošinja.

Kot rečeno, v zadnjih letih julija in avgusta Gorenje na Lošinju niso prav nič redki gostje. Letos, kot kaže, jih bo največ doslej. Prenekateri se sami s platnenimi strehami odpravijo tjakaj. Za organizirano letovanje na tem otoku, predvsem v Malem Lošinju, pa so prav letos poskrbele številne delovne organizacije. To so na primer Živila Kranj, Sava, Alpdom Radovljica, Elektrotehničko podjetje Kranj, Iskra, Tehnični biro Jesenice in še nekatere. Med njimi so takšne, ki ob morju nimajo svojih počitniških domov in tudi one druge. Na Lošinju, predvsem v kamp Čikat v Malem Lošinju, so postavile nekaj turističnih prikolic, ki bodo celo sezono zasedene.

In kaj je tisto, kar je botrovalo takšnim odločitvam. Rekli boste, reklama. Seveda, tudi ta je posred. Vendar tisti, ki poznajo ta otok, bodo pritrdirili, da še zdaleč to ni le reklama. Lošinj, namreč spada po dolgoletnih meritvah med najbolj sončna in jasna območja Evrope.

Otok oziroma mesto Mali Lošinj leži na 44 in 30 severne širine ter 14 in 30 vzhodne dolžine. To je nekako v isti črti kakor Karlobag in malo bolj južno kot Novalja na

Pagu ter nekako na istem poldnevniku kot Ljubljana. Otok meri blizu 75 kvadratnih kilometrov in je dolg 31 kilometrov. Razlika med poprečnimi letnimi najnižjimi in najvišjimi temperaturami znaša okrog 7 stopinj Celzija in se malo spremeni iz meseca v mesec. Zrak je najbolj vroč v juliju, ko znaša poprečna dnevna temperatura 28,8 stopinj Celzija, najbolj hladno pa je februarja, in sicer 5 stopinj nad ničel.

Poprečna letna vlažnost zraka znaša 72 odstotkov in na leto ima Lošinj prek 2580 ur sonca. Poprečno pada na leto 1000 milimetrov padavin, največ pa novembra in decembra ter najmanj julija. V 40 odstotkih na otoku prevladuje severni in severozahodni vetrovi, južni, ki prinašajo slabo vreme, so zelo redki. Posebna značilnost za otok pa je tako imenovana »calma«, kar pomeni brezvtrje (23 odstotkov). Hitrost vetra pa tu znaša 2 do 3 stopinje po Beaufortu. (Op. p.: Francis Beaufort je bil britanski admiral, ki je 1806 sestavil meteorološko lestvico, s katero ocenjujejo moč vetra od nič do 12 stopenj. Lestvica je bila mednarodno priznana 1874. leta).

Ime Lošinj prvič zasledimo v dokumentih 1384. leta, in sicer Isola di Lussin. Naseljen je bil ta otok že v davnih zgodovini; tako kaže najdbe V antičnih časih sta imela otoka Lošinj in Cres skupno ime Apsirtide. Domnevajo, da je bil to nekaj en otok, da pa so v rimskih časih v današnjem Osorju prekopali 11 metrov široko ožino, ki danes z mostom povezuje obo otoka, in tako sta nastala današnja otoka Cres in Lošinj.

V srednjem veku je bil potem Lošinj nenaseljen, prvi naseljenici s kopna pa so prišli 1280. leta in 1398. leta že zasledimo ime Malo Selo, današnji Mali Lošinj, ki je danes z okrog 4000 prebivalci središče otoka. Po propadu Benečije pride Lošinj pod avstro-ogrsko oblast, pod katero je vse do 1918. leta. Nato je do 1943. leta pod Italijo. 20. aprila 1945 pa je osvobojen.

Otok sonca je torej Lošinj že od nekdaj, imo otok zdravja pa je dobil konec minulega stoletja. Vse skupaj se je nameč začelo 1885. leta. Takrat je bil na otoku profesor medicinske fakultete na Dunaju dr. Schröter. Dal je pobudo, da bi v Lošinju ustanovili turistično društvo, pri čemer ga je podprt prof. Ambrož Haračič. Že leto kasneje je prišlo do pomembne odločitve. Ustanovljeno je bilo društvo za olepšanje in pogozditev Lošinju in že prvo leto so zasadili 80.000 borovih in drugih sadik. Letos so torej bogati borovci z drugim drevjem na tem poraščenem otoku na območju Malega in Velega Lošinja stari točno 90 let.

Istega leta, ko je dr. Schröter dal pobudo za ustanovitev turističnega društva, je jadral okrog jadranskih otokov avstrijski nadvojvoda Karel Stefan Habsburg. V Velem Lošinju si je zgradil zimski dvorec, v katerem je danes Otoška bolnica za alergične bolezni z oddelkom za odrasle. In 1892. leta je bil Veli Lošinj, ki ima okrog 1000 prebivalcev, proglašen za klimatsko mesto.

Potem sta se obe mestni hitro razvijali. Po skrbno izdelanih načrtih je v tem delu otoka nastajalo mondeno letovišče, s številnimi hoteli, kopališči, parki, vilami in 23 kilometri sprejalnih poti. Med turističnimi objekti je danes še posebno znana razkošna vila cesarja Franca Jožefa I., zdaj vila Karolina. Že takrat je imel Lošinj dva luksuzna hotela, šest penzionov in več vil. Potem, ko je po končani prvi svetovni vojni otok pripadel Italiji, je iz leta v leto postajalo vse precej zanemarjeno. In še po osvoboditvi sta se mestni in otok začeli spet turistično razvijati.

Ze nekdaj so se naseljenici otoka in predvsem obih mest ukvarjali s pomorstvom in ladjevodstvom. V zadnjih 20 letih, ko sta obe mestni dobiti vodovod iz zanimivega sladkovodnega Vranskega jezera na otoku Cresu in elektriko s kopna, sta se mestni zelo razvili. V Malem Lošinju je na primer tovarna ribljih konzerv v ladjevničnici, osnovna umeritev pa je seveda turizem.

Ze 1947. leta je v Malem Lošinju nastalo turistično podjetje, ki se je razvijalo in osamosvojilo 1970. leta ter preimenovalo v Hotelsko podjetje Jadranka. To podjetje ima prek 1500 postelj v šestih hotelih in sedmih depandansah. Poleg tega ima v štirih kampih prostora za blizu 15.000 turistov. Tako to podjetje ustvari prek 50 odstotkov turističnega prometa na področju občine Cres-Lošinj na leto.

In enega teh kampov bodo še posebno letos, ta in prihodnji mesec, obiskovali tudi številni Gorenje, za katere so omenjene delovne organizacije postavile v njem turistične prikolice ali šotor. To je kamp Čikat, ki ima takšno ime po zalužu. Nastalo je zaradi kraja, kamor so nekaj žene, matere, dekleta hodile čakat (čekat oz. čikat) svoje pomorske.

V kampu je prostora za 3000 govorov. Leži v borovem gozdu ob razvejani obali s številnimi zalivi. Ima elektriko, vodo, več trgovin in sanitarije. Letos so uredili več novih parcel za šotorje v prikolice, poleg električno omrežje in poskrbeli, da bo tudi v glavnih sezoni dovolj vode. Tako v tem, kakor tudi v ostalih kampih, ki so prav tako lepo urejeni in opremljeni (kamp Osor, Punta križa in kamp Punta Veli Lošinj), trajata sezona od 1. maja do 10. oktobra. Letos so cene za 10 odstotkov višje kot lani, vendar imajo domaći gostje tudi 10 odstotkov popusta. Kot pravijo predstavniki podjetja, je v kampih od skupnega števila gostov kar 32 odstotkov domaćih, od teh pa okrog 30 odstotkov iz Slovenije. Posebno skrb bodo v prihodnje posvečali prav domaćim gostom. Saj kot pravijo, tako dobrega gosta kot je domać, največkrat ne more zamenjati tuji.

Omenimo nazadnje v tem zapisu o Lošinju še dve zanimivosti. Ena je sladkovodno Vransko jezero na otoku Cresu, ki daje pitno vodo že številnim prebivalcem. Jezero je dolgo 5,5 kilometra in široko pol drugi kilometr. Njegovo dno je 68 metrov pod morsko gladino in ima okrog 200 milijonov kubičnih metrov vode. Nekdaj so menili, da je izvor pitne vode pod morjem. Zdaj pa raziskave kažejo, da jezero dobiva sladko vodo s padavinami oziroma studenci in potočki, ki se ob deževju stekajo vanj iz sosednjih pobočij. Vendar pa je to jezero še vedno precejšnja zagonetka za raziskovalce, saj so na primer v njem ribe kot so ščuke, linji, kleni in jegulje. Za slednje pa je značilno, da se drstijo v morju.

Druga zanimivost, ki tudi danes potrebuje ime, da je Lošinj otok zdravja, je že omenjena bolnica v Velem Lošinju. Poleg alergičnih bolezni je tukaj zdravilišče za bronhitis in druga pljučna obolenja razen za tuberkulozo. Semkaj prihajajo na zdravljenje in okrevanje, ki ju omogočata izredno blaga klima in čist zrak (ter seveda skrbna zdravstvena nega), bolniki iz vse države in tudi izven meja republik in pokrajin; celo iz drugih kontinentov. Iz Slovenije jih je še posebno veliko s Stajerske in prav tako niso redki z Gorenjske. Pravzaprav bi lahko rekli, da so vse lepote in zdravstvene koristi Lošinja prenesli na ostale Gorenje, ki danes hodijo tja na dopust, prav pacienti.

Nekdo je zapisal, da je Lošinj otok, kjer se diha s polnimi pljuči. Res je tako. Je pa Lošinj tudi otok za prijeten in lep dopust, med drugim tudi zaradi malo dežja in ne hude vročine ter bogate kulturne zgodovine.

A. Žalar

Regijska skupnost za varstvo zraka

S sprejetjem samoupravnega sporazuma je bila prejšnji teden, v četrtek, 15. julija, v Kranju ustanovljena samoupravna interesna skupnost za varstvo zraka za Gorenjsko. S tem se je tudi za Gorenjsko kot tretje v Sloveniji – oblikovala skupnost, ki jo za varstvo zraka predvideva lansko leto sprejeti republiški zakon o varstvu zraka. Skupščina, ki jo sestavlja 45 delegatov iz vseh petih gorenjskih občin, je za svojega predsednika izvolila Zorana Krejiča, inženirja varnosti iz jeseniške Zelezarne, za podpredsednika pa Zdravka Ribnikarja, dipl. inž. lesne industrije iz Jelovice; devetčlanskemu izvršnemu odboru skupnosti pa predseduje Peter Belehar, dipl. veterinar iz Zavoda za socialno medicino in higieno Kranj.

Pred novoustanovljeno skupščino, ki bo svoj statut in program dela sprejemala na svoji naslednji seji v septembru, so brez dvoma obsežne in pomembne naloge na področju varstva zraka: predvsem je tu mišljena izdelava občinskih sancijskih načrtov, ki bodo sestavljeni na osnovi posameznih sanacijskih načrtov delovnih organizacij. Rezultati dela, ki si jih bo zastavila regijska skupnost za varstvo zraka in ki izhajajo iz zakona, prav gotovo ne bodo vidni v kratkem času, saj je v Sloveniji ozračje zelo onesnaženo, gorenjska regija pa je razporejena v III. območje od štirih možnih: takšna razvrstitev je imela svoj vzrok predvsem v onesnaženosti gorenjskega konca savske doline z železarškim Jesenicami, od koder se onesnaženi zrak ne glede na lokacijske meje razteza po vsem gorenjskem prostoru. Zaradi posebne konfiguracije tal v Sloveniji nikakor ni mogočo samoočiščevanje zraka, zato so bili nujno potrebni predvsem izdravstvenih, humanih razlogov in družbeni posegi tudi v to sfero našega okolja. Seveda pa bo izvajanje zakona in uspešnost delovanja SIS-ja za varstvo zraka mogoče le z usklajenim delovanjem in povezavo z ustanovljenimi skupnostmi na področju varstva okolja, zato so le-te tudi člani skupnosti za varstvo zraka.

Povsem napačno bi bilo pričakovati, da sanacija onesnaženega zraka v Sloveniji temelji na vgrajevanju čistilnih naprav, je bilo rečeno na kranjski ustanovni skupščini, čistilne naprave so pravzaprav na koncu seznama ukrepov, ki bi jih bilo treba izvajati, da bi ohranili oziroma znižali stopnjo onesnaženosti ozračja. Med temi ukrepi je na prvem mestu skrajna racionalizacija proizvodnje, porabe energije ter zamenjava tehnoloških postopkov, ki so velik vir onesnaževanja. Te zahteve pa ne veljajo le za industrijo, ampak tudi za široko potrošnjo – predvsem glede uporabe energije, toploplotne izolacije, izgorjanja v toploplotnih napravah in drugo. Skratka, disciplinirati bi se morali toliko da bi znali živeti in proizvajati tako da bi obenem varovali svoje okolje. Denar, ki ga bomo uporabili za to, pa je investicija v naše zdravje, ter rastlinstvo in živilstvo, ki nas obdaja.

L. M.

Naš tabor je en klump ...

Na obisku pri tabornikih iz velenjske občine

Smerokazi me vse od odcepila gorenjske magistralne ceste proti Radovljici vodijo skozi mesto, nato pod njim čez savski most in nato po prašni in vijugasti cesti ob njenem mirnem toku navzgor. Po nekaj kilometrih vožnje si rečem, zdaj bi pa že moral kje zagledati kakšen štor.

Kajuhov tabor, šotorišče tabornikov iz velenjske občine, leži pod Jelovico, to mogočno planoto, polno še neodkritih, tihih malih skravnosti, na majhni jasi, sredi med smrekami in hrastmi. Sotori so prazni, kajti za mlade tabornike čez dan pravzaprav ni počitka. Vendar pa, da tako hudo spet ni, me potolačijo tisti, ki morajo zaradi te ali one dolžnosti ostati v taboru. Da so odšli na Amerikos, še povedo in ko opazijo moje začudenje, hitre pojasnjavajo, da gre le za jaso nad taborom, kjer so si uredili igrišči za odbojko in nogomet ter strelišče za urjenje tabornikov v strelnjanju z lokom.

Sine de Costa je izkušen tabornik, sicer pa že dolga leta vodja tega tabora.

»Sem smo letos prišli že desetič,« pravi, »in tako nam, starejšim kot tudi vsem, ki so kdajkoli tu taborili, je ta kraj zelo pri srcu. Letos smo za spremembo od prejšnjih let pripravili bivanje v taboru le za dve izmeni, kljub temu pa bo število tabornikov, ki bodo bivali tu, kar precej preseglo številko dvesto. Tu so taborniki iz Šoštanja, Velenja, Šmartne ob Paki ter Topolšice. Skratka iz vse velenjske občine.«

Seveda me zanima, kaj vse počno udeleženci tabora v desetih dneh bivanja pod šotori.

»Program taborjenja je pravzaprav precej natpan. Velik poudarek gre predvsem urjenju mladih tabornikov, medvedkov in čebelic v najosnovnejših taborniških veščinah, postavljanju šotorov, kurjenju ognjev, lokostrelstvu, lovju na lisico, za starejše tabornike pa tudi urjenju v signalizaciji in orientaciji. Program te, tako imenovane gozdne šole je v veliki meri preijen za tekmovanja tabornikov v republiškem merilu kakor tudi za napredovanje medvedkov in čebelic, se pravi najmlajših tabornikov. Gozdno solo v glavnem izvajamo v dopoldanskem času, nekaj manj v popoldnevinah, ki so bolj namenjeni sportnim tekmovanjem, rekreaciji in kopanju na Savi. V večerih pa taborniki pripravljajo zabavni program ob tabornem ognju.«

Seveda pa ne gre pozabiti tudi pohodov v okolico. Vsako leto namreč pripravimo dva večja pohoda čez Jelovico oziroma čez Pokljuko, pa tudi nekaj krajev, v Begunje in Kropu, sodelovali pa bomo tudi na veliki proslavni ob Dnevu vstaje slovenskega naroda v Dražgošah. Potem se pove, da so nihjovi stiki z okolišani topli in pri-

Totem je v ponos vsakemu taboru
Foto: B. Bogataj

Zanimiv poskus Draga Višnarja z Bleda

»Dežela Nikole Tesle pa po licencah za puding«

HIŠICA KOT V PRAVLJICI

Višnarjeva hišica je precej odmaknjena od samega Bleda, sredi gozdov in le težko jo je najti. Vendar ti pozneje ni žal poti, kajti ne le, da se ti zazdi kot hišica v pravljici s čudovitim vrtom, enostavno si navdušen nad lastnikom in njegovim napravo, nad lastnikom in njegovim razumnim pogledom na svet, se posebno nad njegovim strastnim prizadevanjem za obranitev okolja. Njegove misli, podkrepljene s še in še resnicami, dokumenti, argumenti, zanimivimi prispevki so porok, da se splača odzvati njegovemu vabilu in se še oglašati: drugič spet izbrati novo temo za pogovor.

Drago Višnar pač noče, da bi mu verjeti zgolj na njegovo besedo, zato vsak podatek, ki ga navede, z vso ustrezno literaturo tudi dokaže. Način tujo, ki je imala zares obilo, se posebno tujih virov. Ve, da nisi podučen, da si bil tedaj, ko si prestopil njegova vrata, še vedno izredno skeptičen, v domih, ki so kot zakoreninjeni v tebi tedaj, ko gre za nekaj resnično novega. Novega pri nas, a sploh ne nenavadnega v tujini, ki troši ogromno denarja v poskuse s sončno energijo.

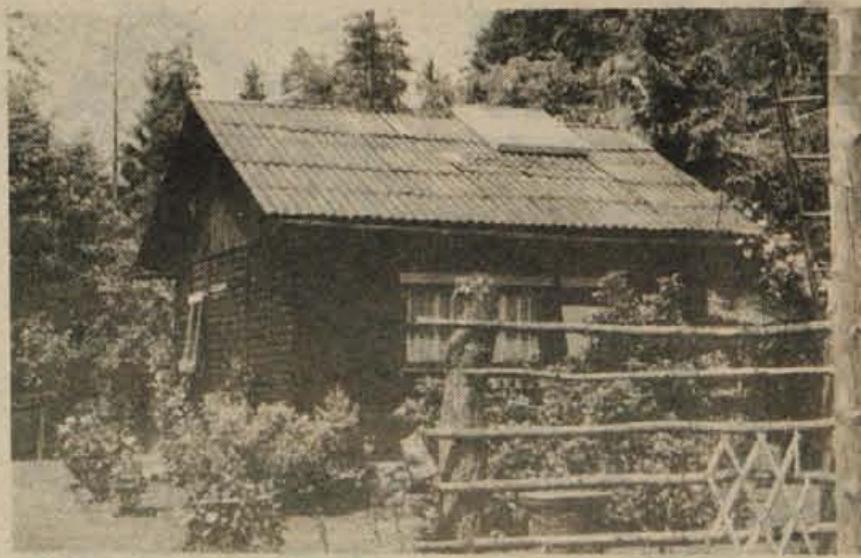
VSAKIH SEDEM LET SE PORABA ENERGIJE PODVOJI

Pomen ogrevanja s sončno energijo je v samih ekonomskih razlogih, v čistoči okolja, v nasprotni racionalizaciji energije, še posebno, če nam je znan šokantni podatek, da se vsakih sedem let poraba energije podvoji. V svetu so rekli: ukrepajmo in začeli so ukrepati, izdatno vlagati prav v raziskave o možnostih ogre-

vanja s sončno energijo. V Angliji že tako ogrevajo solsko poslopje, v Liverpoolu imajo devet sončno ogrevanih hiš in pet hiš z navadno energijo za primerjavo. V Franciji, v St. Quentinu so tri poskusne hiše, od teh ena ogrevana v celoti z električno energijo, ostali dve pa s sončno. V njih so namestili družine z otroki, ogrevajo pa s pomočjo zraka, ki bo jemal toploto iz topotnega akumulatorja, napolnjenega z zdrobljenim kamienjem. V Franciji so izračunali, da hiša s 106 kvadratnimi metri površine, s sončnim ogrevanjem (na 45 kvadratnih metrih) porabi 27.000 KW ur na leto, od tega jih lahko dobi 20.000 od sonca... Da ne bo nepotrebni pomislek: hiša v St. Quentinu je v kraju, ki ima najmanj sončnih dni! V zelo oblačni Angliji dosežejo 100 kW na uro na kvadratni meter in če bi le en odstotek gospodinjstev opremili s kolektorjem za toplo vodo, bi država prihranila en milijon MW ur na leto (jakost naše atomske elektrarne pa je 600 MW!) Stroški za amortizacijo so minimalni pod predpostavko, da se izkoristi le 30 odstotkov sončnega sevanja.

SONČNA ENERGIJA SE IZGUBLJA

Tudi pri nas so bile nekatere skromne naprave, ki so izkoriscale sončno energijo, a smo jih lahko mislili podrlji. Sonce je včasih ogrevalo vodo na strehah kabin v kopalnišču Ilirija v Ljubljani, na kopalnišču v Radovljici v Kranjski gori in drugod. Sončna energija je bila vsaj deloma izkorisčena, zdaj pa se je ogromno razgubi, medtem ko niti ne

Drago Višnar z napravo na strehi izkorisča sončno energijo za toplo vodo v gospodinjstvu. Pravilna namestitev in primerna izolacija in izkoristek je izredno zadovoljiv. — Foto: D. Sedej

pomislimo, da bi jo lahko uporabili najbolj enostavno tam, kjer potrebujemo sorazmerno nizke temperature, na primer: ogrevanje stanovanj in priprava toplice vodo za gospodinjstvo. Pri nas razen poskusov z metalurško sončno pečjo v Portorožu niso zabeležili nobenih takšnih prizadevanj.

Seveda, kaj pa tedaj, ko sonca ni, ko je dež, ko je oblačno? Literatura ponuja vse podatke sončnega sevanja in beleži, da recimo Gradec dobi 1198 KW ur na leto, medtem ko recimo Florida 1800. V Nemčiji so izračunali, da je povprečje v letu 1000 KW ur na kvadratni meter, pri nas pa so ugodnejše razmere. Vzemimo Dalmacijo, ki kar žari od sonca in ki bi sončno energijo lahko izkorisčala ne le za ogrevanje, temveč tudi za hlajanje. Južno podnebje je vsekakor ugodnejše za popolno topotno oskrbo, sončne klimatske naprave, sončne črpalki za vodo tudi v svetu niso več nobena novost.

Nasploh pa smo od sile neracionalni. Poglejmo neposredno okolico: samo pomislimo, koliko vode pora-

bimo za splakovanje stranič, medtem ko v svetu hoteli in javne ustanove razbremenjujejo vodovod in kanalizacijo tako, da v straniču napeljujejo vodo iz kopalic. In dalje: v svetu imajo topotne črpalki, vgrajene v hiše in hotele in te črpalki izkorisčajo temperaturo okolice za ogrevanje bivalnih prostorov.

S tega zornega kota je na samem Bledu visek zaniknosti drsališče, kjer ogromne črpalki črpajo topoto z drsališča in vse skupaj se odvaja v kanalizacijo, čeprav bi se s to topoto lahko ogreval ves Krim!

PRI NAS PA: PIŠ ME V UH!

Po zadnjem, najnovješem podatku, v Nemčiji že izdelujejo montažne hiše s sončnimi kolektorji, na Japonskem je dva milijona sončnih hiš, v Izraelu 150.000, v Evropi so na pohodu, saj je sončna hiša le za 10 odstotkov dražja od klasične. Izdelani so načrti popolnega ogrevanja s sončno energijo ter kombiniranega s klasično kurjavo, ker se zavedajo, da se morajo spremeniti tehnologija in se morajo poiskati čistje viri energije tudi zato, ker se klasični energetski viri vedno bolj izčrpavajo. »Naprednost« neke tehnologije se bo slej ko prej merila po tem, koliko se obrača k čisti tehnologiji. Dim in prah iz industrijskih dimnikov ne pomenita več napredka, temveč zastalost in revščino.

In tu je sonce, tu je 1170 kalorij na kvadratni meter na uro, ki prihaja na rob zemeljske atmosfere, mi pa vse skupaj zapravljamo. Vendar je direktno sevanje, ki dosega zemljino površino, za 6 do 8 odstotkov manjše od tistega v drugi svetovni vojni!

• • •

Menda je Drago Višnar edini pri nas, ki je sam, z domaćimi materiali, z dobro topotno izolacijsko napravo in površinsko obdelavo začel izkorisčati sonce za ogrevanje toplice vode. Ko je dobil izredno dobre rezultate – pomembno je seveda tudi to, da ima hiša primerno lego, da vrška čimveč energije – ko je dosegel 55 stopinj Celzija ob stalni uporabi, ko se je ogrevana voda dodelala v klasični bojler, ki bi jo dogreval, če bi bila potrošnja prekomerna, ko je bil izredno zadovoljen, ko se termostat po več mesecih sploh ni vključil, je obvestil Jelovico, Marles in Gorenje, priporočil, da bi lahko v montažne hiše vgrajevali sončne kolektorje. Jelovica je bila na dva njegova dopisa hladna, neodzivna. Marles tudi, le Gorenje je poslalo zastopnika, da sta si ogledala napravo. Predvsem od Jelovice je bil več pričakoval, saj jo je prvo povabil, a sploh ni odgovorila ali kakor se da tudi razumeti s preprostim »piš me v uh, le kaj si ti novator sploh izmišljuješ.«

Drago Višnar ve, kako bi se dalo tudi pri njem še bolje urediti in se bolje izkorisčati sončno energijo, saj se s problemi energetike seznanja že petindvajset let. Pravi, da bi pri nas lahko vgrajevali v montažne hiše sončne kolektorje, a mu je nerazumljivo, da za predlog ni nobenega zanimanja kljub nizkim stroškom in kljub obilo energije, ki jo Slovenija po izračunih prejema. In po izkušnjah sodeč ne more drugače komentirati kot le tako, da bomo pozneje kupovali tuge licence tudi za sončno energijo, saj je znano, da smo dežela, ki na tem področju nerazumljivo hoče zaostajati. Prav sramotno je, da dežela Nikole Tesle kupuje licence za puding!

Tako. Vi pa zdaj, kakor vas je volja. Mene pa osebno zanima in grem naprej, tudi po sledih tistega zasebnika v nekem kotičku Slovenije, ki pričakuje iz uvoza napravo za popolno sončno ogrevanje svoje hiše.

D. Sedej

Bobovek – naravni spomenik

Dne 1. 6. ste v Glasu objavili pogovor s krajani krajevne skupnosti Kokrica. K temu zapisu ste priobčili tudi fotografijo bobovškega močvirja z naslednjim besedilom:

»Danes imajo v krajevni skupnosti skrbno izdelan program ureditve rekreacijskega središča Bobovek. Mejno, da za začetek ne bi bilo treba veliko denarja, saj so v krajevni skupnosti tudi sami pripravljeni precej prispevati. Sicer pa je ob obali obeh jezer že zdaj vse leto zelo živahnno. Spomladni, poleti in jeseni so tu ribiči in kopalc, pozimi pa streljivi drsalci. Nedvomno bi bila velika škoda, če bi prevladalo mnenje izpred let, da bi ti dve jezeri izsušili in opuščene glinokope zasuli s smetmi. Škoda pa bi bila tudi, če se zdaj ne bi lotili ureditve tega kraja.«

Ker je preureditev nekdanjih glinokopov v rekreacijski center občitno osrednja tema zapisa, ugotovljajam, da je informacija o Bobovku, kakor jo je posredoval Glas, nepopolna in enostranska.

Uvodoma navajam nekaj dejstev, ki problematiko ureditve nekdanjih glinokopov osvetljujejo z neke druge plati, s plati boja za ohranitev naravnega močvirjskega biotopa:

1. 16. 7. 1974 je Delo objavilo zapisa z naslovom »Bobovek v nevarnosti, s katerim je bila slovenska javnost obveščena, da krajevna skupnost Kokrica z zasipavanjem uničuje bobovške močvirje in obe-

nem seznanjena s problematiko zasnovanja močvirjskega rezervata Bobovek.

2. Na sestanku akcijskega odbora Skupnosti za varstvo okolja v Sloveniji dne 24. 3. 1975 je bil sprejet okvirni program ustanovitve močvirjskega rezervata Bobovek. Oblikovan je bil kot iniciativni odbor, ki naj bi ga sestavljali predstavniki naslednjih ustanov: Skupnosti za varstvo okolja v Sloveniji, Oddelka za varstvo narave pri Zavodu SRS za spomeničko varstvo, Urbanističnega inštituta Slovenije, Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Prirodoslovnega muzeja Slovenije, Komisije za varstvo okolja pri Skupščini občine Kranj, Občinske konference SZDL Kranj, Krajevne skupnosti Kokrica, Turističnega društva Kokrica, Lovske družine Storžič, Ribške družine Kranj in Kranjskih opekarn.

3. Februarja 1976 je Zavod SRS za spomeničko varstvo izdal Inventar najpomembnejše naravne dediščine Slovenije, v katerem je Bobovek kategoriziran kot naravni spomenik.

Naj k temu dodam dva za osnovanje naravnega spomenika pomembna, če ne bistvena pogoja, ki sta bila medtem tudi uresničena: 1. Kranjske opekarske so povsem prenehale obravljati v Bobovku in 2. Sprejet je bil urbanistični načrt Kranja, ki na področju Bobovka predvideva »zelene oz. rekreacijske površine.«

Naravni spomeniki so po zakonu o varstvu narave (Republiški Uradni list št. 7/70) posamezni objekti, skupine objektov ali manjše površine, ki žive ali nežive narave, ki se oblikujejo s posebnimi znanstveno, kulturno ali estetsko zanimivimi oblikami, vsebino ali dimenzijami, zlega, redkostjo, ali predstavljajo vzorčne primere splošno razširjenega naravnega pojava. Predlog za zavarovanje je utemeljen z naslednjim pomenom: »Močvirski kompleks pri Bobovku je edinstven biotop v tem delu Slovenije in zato zelo pomemben objekt predvsem kot počivališče na selitvenih poteh ptic. Je pomembna paleontološka in ornitološka lokaliteta (gnezdilišča ogroženih vrst).«

Pripisuje pa se mu znanstveno – raziskovalno (paleontologija, ornitologija, limnologija) in kulturno – pričevalno namembnosti (eden zadnjih močvirjskih biotopov na Gorenjskem).

Kakor izhaja iz ornitološke študije studije o Bobovku (ki bo objavljena v letoskih številki »Varstvo narave«) je bilo v kratkem obdobju treh let registriranih na območju Bobovka manj kot 100 različnih vrst ptic. V Bobovku gnezdi redke močvir-

ske ptice kot so čapljica, zelenonoga tukalica, rakan in močvirška trstnica. Kako pomembno je varovati celoten splet močvirjske življenja, je razvidno že iz opisa gnezdišča imenovanih ptic. Medtem ko čapljica gnezdi v plasti poleglega olesenelega trsta, si tukalica zmosi gnezdo na vodi med zelenimi stebli rogoza. Rakan si splete svoje gnezdo med stebli trsta, za lepilo pa uporabi rogozov plod. Trstnice si izbirajo za gnezdišča steblike različnih vrst »splevelov.« Ti pleveli pa seveda nastavljajo z lepimi slovenskimi imeni kot so črna lahkonica, konjska griva, metlika, medena detelja, zlata rozga ipd., kar pa vse sedanje in po načrtu krajevne skupnosti bodoče obiskovale Bobovka, ribičje in kopalce bore malo zanimala. Kako naj si drugače razložimo brezobzirno sekanje drevja, grmovja, trsta in rogoza, o čemer se lahko vsak kranjan prepriča na mestu samem. Nad nizko kulturno ravnino obiskovalcev, ki jo izpričujejo z onesnaževanjem obale, ne bi jadikoval, ker to ni noben resen problem. Pač pa bi si privočil reporterja Glas, ki je skupaj s predstavnikom ribiške družine Kranj užival v glasbi iz zvočnika, montiranega na strehi avtomobila in to meseca junija, sredji gnezditvene sezone!

Jeseni in spomladni se že najmanj 18 tisoč let ustavlajo v Bobovku najrazličnejše sladkovodne in morske ptice iz daljnega evropskega severa in vzhoda. Opazovali smo že žerjavne, polarne gosi, čopastega pomirka, brkato simico in druge redke ptice. S semenom trsta se pozimi hranijo trstni strnadi, z rogozovim semenom pa bajeslova piaščica, ki je bila že v času Erjavca prava redkost.

Ceprav je ribištvo v zadnjih dveh letih lahko rečem desetkrat poraslo in je škodljiv vpliv očiten in dokazan, z ribiči vendar ne bo težko najti skupne besede. Dve rešitvi vidim: ena se s proglašitvijo Bobovka v naravni spomenik ponuja kar sama – prepoved uničevanja vegetacije, drugo rešitev pa vidim v omejitvi lova, recimo največ 10 dovolilnic dnevno.

Veliko težji problem pa je nemara krajevne skupnosti Kokrica, da na področju bobovških glinokopov uredi rekreacijski center. Naj tukaj citiram mnenje Urbanističnega inštituta Slovenije kot odgovor Občinski skupščini Kranj, ki je zaprosila za tolmačenje predloga noveliranega urbanističnega načrta Kranja:

»Po zahtevah ornitologov, ki so nam bile posredovane naknadno, sodimo, da je popularna zaščita sedanjega stanja na in ob ribniku utemeljena, posledno, če upoštevamo

še pomen arheološkega najdišča (najdba mamuta – op. avt.) na istem mestu. Sportne in rekreacijske ureditve neposredno ob ribniku bi seveda tako začelo skoraj izključevali, zato predlagamo nujno premaknitev bolj proti zahodu, v smeri proti potoku Rupovščica, kjer so že predvidene proste rekreacijske površine. Ponovno pa bi bilo potrebeno proučiti tudi možnost uporabe glinokopov opekarne Bobovk, ki bodo po opustitvi osnovne dejavnosti v vsakem primeru zahtevali restitucijo (ureditev iz vidikov vključevanja v naravno okolje). Vse to narekuje potrebu po izdelavi posebnega ureditvenega načrta za celotno široko območje Bobovka.«

Medtem je bilo zahodno od močvirja ob Belci že urejeno nogometno igrišče, tam pa je tudi prostor za druge športne objekte. Toda vemo, da pes moli taco v vodo. Problem je tedaj kopalnišče, zoper katerega odločno protestiram. Kajti urediti v glinokopu kopalnišče je norosten ali pa zločin, kakor hočete. V prvem primeru se bomo kopali v blatu, v drugem pa v biološko mrtvi vodi.

Okvirni program ustanovitve močvirjskega rezervata Bobovek upošteva celoten spekter interesov: od interesa krajevne skupnosti, ki je zainteresirana, da se to, sedaj zanesljeno in spod takljivo področje nekako uredi, interesu turističnih delavcev, ki je tako še vedno verjamem, le v navideznem nasprotju z naravovarstveno zamisljeno preko interesa ribičev in lovcev, okoliških osnovnih in srednjih šol, ki bi v Bobovku lahko organizirala učne ure v spoznavanju narave v živem laboratoriju tja da naravovarstvenega in znanstvenega interesa.

Turistični delavci bi bodočim rodovom napravili večjo uslugo, če bi ohranili Bobovek v naravnom rayonu. Pod strokovnim vodstvom bi sedanjem rastlinski in živalski fond lahko bogatili z naselitvijo novih redkih in atraktivnih vrst. Z razglede ploščadi ob cesti Bobovek – Mlaka bi z namestitvijo samopotrežnega turističnega teleskopa turistom omogočili vpogled v dogajanje v močvirju. V ograjeno zaščiteno področje bi vodili strokovno vodenе ekskurzije. V tako zasnovan in negovan naravovarstveni objekti bi prihajali solarji iz vse Slovenije. Kaj ne bi bil to korak h kulturno višjemu turizmu, turizmu jutrišnjega dne, ko se bo treba soočiti z

KRANJ

23. - 26. 7. 1976

**Zelo
važne
notice
informacije
za vas!**

**Avstrijski Nacionalni Cirkus bo prišel z
dvema posebnima vlakovma u vaše mesto**

Spostovani gospodje, gospe in otroci

Ste tem **POSEBNIM** listom mi vam želimo naj prej spoznati s vsemi novimi stvarmi v vašem mestu. Prečitajte ta list doma v miru in pogledajte razne slike, katere su tukaj na slikane. Zelo nam je teško ker nemoremo naših plakatov nalepiti po vašem mestu. Mi sami to ne želimo da vaše lepo mesto onesnažimo s našimi plakati.

Če ste **PREČITALI** ta posebni naš list vidite sami da je **AVSTRIJSKI NACIONALNI CIRKUS** v tem letu zares pravovrsten (ler) zares morem povedati, da je moj program pravovrsten v svetu 1976 letu vas.

ELFI ALTHOFF-JACOBI

Kaznoursne sdresirane živali

TIGRI IN LEVI SKUPAJ

Po lepem potovanju čres Avstriju v lanskem letu smo sedaj spet v vašem mestu z novim programom za vas vašo družino

ELFI ALTHOFF-JACOBI

Nasi stoni
marsiraju k prestavi

ŽIVALI, ŽIVALI, in še enkrat ŽIVALI:

Ta veliki vrt **AVSTRIJSKEGA CIRKUSA** na kolesi se res splača ogledati ne samo otroci in učenci, tudi stareši so veseli ako vidijo te reke živali.

Lev, tigr, medved, leopardi in razne divje živali.

Zvsakega ljubitelja konja je doživetev ako vidi konja v lepem hlevu in konje najlepše pasme, kakor pony, drugi.

Mesto divljih živali: kakor kamele ovce sloni iz Indije in drugi. Morski konj je zelo popularen za gledalce.

Zanimiv je voz za prevoz od mesta do mesta vodnih in kopnih živali.

ORANG-UTAN in GEBON so opice

Katerih se lahko dotikamo brez nevarnosti so prijazni za gledalce cirkusa. Se vtej dvorani lahko videte mnoge druge vrste opic. K. P. R. Iafiane in druge.

Za naše najmanje gledalce imamo tudi in male živali katere lahko dočakujte pridite s vašimi otroci, da vidite sposobnosti naših živali.

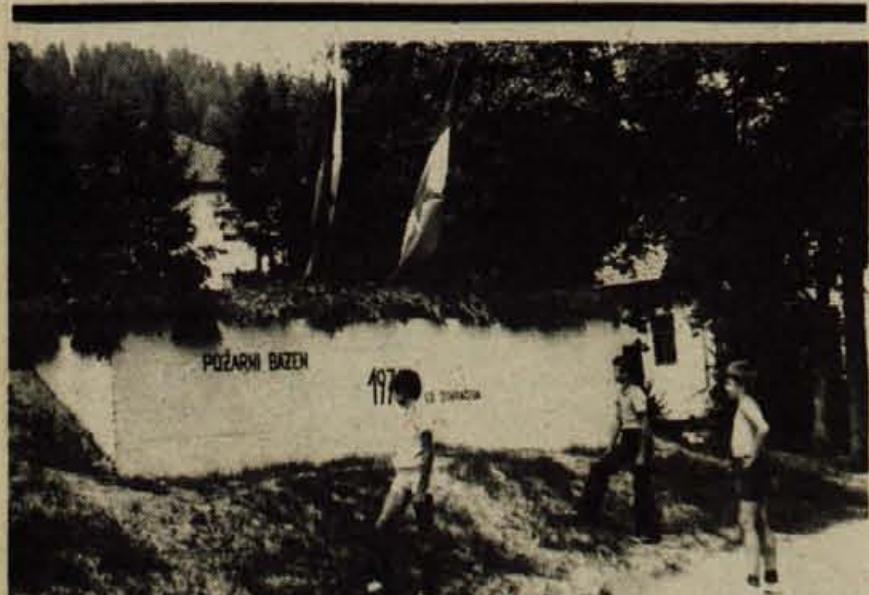
Obiščite veliki Avstrijski potovalni cirkus.

SKROZ CASPOS IN PLAKATE ZVEDEL STE DA BO AVSTRIJSKI NACIONALNI CIRKUS PRISL.
SE ENKRAT ZA KRATEK ČAS NACIONALNI CIRKUS IZ TUKAJ!

OBIŠKATJE NAS POTOVALNI ŽIVALSKI VRT KATREGA NEMORETE VEDNO VIDET. KAO N. P. R.
ZARADNO AFRIČKE LUDIE I LEOPOLD DNEVNO 8. 10. URE VEDNO OTWARO.

TO JE REZ VELIKI CIRKUS

Nekaj svetke iz časopisa, ki ga je za Gorenje izdal avstrijski cirkus. Kdo je dovolil razpecati ta list?

Dobračeva pri Žireh - V nedeljo, 18. julija, je bila na Dobračevi pri Žireh svečana proslava v počastitev 75-letnice domačega gasilskega društva. Slava so se udeležili številni člani gasilskih društev podružnica škofjeloške, logaške, idrijske in vrhnike občine ter drugi gostje. Ob tej priložnosti so dobračevski gasilci slovensko odprli tudi nov požarni bazen na Dobračevi. Bazen je velikega pomena za celotno dobračevsko področje. Pri gradnji so gasilci žrtvovali več sto prostovoljnih delovnih ur. (-jg) - Foto: J. Govekar

Številna priznanja dupljanskim gasilcem

V nedeljo so, se končale prireditve ob praznovanju krajevnega praznika KS Duplje in 70-letnice gasilstva, ki so bile pod pokroviteljstvom trgovske podjetja Murka Lesce.

V nedeljo je bila velika gasilska parada, na kateri so sodelovalo gasilske enote iz kranjske in tržiške občine, narodno noše ter godba na pihala iz Tržiča. Slavnostna tribuna z gosti je bila pred gasilskim domom, katerega so za letošnje praznovanje posebej preuredili in mu dali podobo kot jo tudi zasluži.

Po paradi pa je bila pred gasilskim domom velika vrtna veselica, na kateri je za ples poskrbel ansambel Nautilus.

V soboto zvečer je bila v dvorani gasilskega doma slavnostna seja GD Duplje ob 70-letnici društva kateri so med drugimi prisostvovali tudi številni gostje iz kranjske in tržiške občinske gasilske zvezze, predstavniki sosednjih GD in družbenopolitičnega življenja Duplj. Kulturni program pa je izvedel moški pevski zbor KUD Triglav Duplje pod vodstvom Francija Šarabona.

Za 55-letne delo v GD Duplje sta prejela priznanje gasilske zvezze Slovenije »značke veterana gasilstva« Peter Rozman in Ciril Jeraj, posebna priznanja gasilske zvezze Slovenije pa sta prejela dolgoletna člana GD Duplje Miha Šter in Peter Škerjanc st. Sedmim članom so podelili značke in diplome za 40-letno delo v društvu, med drugimi jo je prejel tudi neutrudni predsednik društva Anton Rozman. Podelili so priznanja še za 30-, 20- in 10-letno delovanje v društvu. Devetnajstim članom GD Duplje pa so podelili priznanja društva, kateri so največ prispevali, da so vse začrtane akcije bile uspešno izvedene, katerih pa v zadnjih nekaj letih ni bilo malo.

J. Kuhar

V Ribnem se zavzemajo za zgraditev mostu čež Savo

Na skupnem sestanku delegatov skupščine KS Ribno, delegacije za zbor KS in splošne delegacije za SIS, ki je bil v soboto, 10. julija, v zadružnem domu, so obravnavali osnutke dogovora o temeljnih družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1976-1980, samoupravnih sporazumov o temeljih srednjoročnih planov SIS in družbeni načrt občine za isto obdobje. Po živahnini in dokaj kritični razpravi so sicer soglašali v načelu s predloženimi osnutki, vendar so imeli več tehničnih pripomb glede načrtovanih naložb v njihovi krajevni skupnosti. Zavzeli so se za čimprejšnji začetek gradnje novega mostu čež Savo pod Ribnem. To zahtevalo so utemeljili z nujnimi agrotehničkimi ureditvami pašnikov na desni obali Save Bohinjke, kar bo imelo poseben pomen za razvoj živinoreje. Beseda je tekla tudi o razvoju turizma, lokacij in o prijavni službi. Poseben problem je prijavljanje številnih taborniških skupin, ki v počitniškem času letujejo na območju te KS. Menili so, da je v interesu javnega reda in miru ter varnostnih potreb, da so vsi ljudje prijavljeni, kar pa ni slučaj s taborniki. Prav tako so delegati izrekli nezadovoljstvo spričo sklepa izvršnega sveta OS, da se ne dovoli pobiranje parkirnine za vozila na območju KS Ribno. Povedali so, da ob nedeljah in praznikih, zlasti, poleti parkira od bodeškega do selškega mostu tudi nad 500 osebnih vozil, pri tem pa izletniki in turisti povzročajo tudi škodo, ki jo nihče ne povrne. Delegati pričakujejo, da bo v prihodnje več razumevanja za omenjene probleme njihove krajevne skupnosti. JR

Srečanje težjih invalidov Gorenjske

Po sklepu koordinacijskega odbora društva invalidov Gorenjske bo letos že tradicionalno srečanje težjih invalidov Gorenjske 14. avgusta na Jesenicah. Organizacijo letosne prireditve, ki bo potekala pod gesлом »Splošna družbenega skrb za invalida«, je prevzel jesenško društvo invalidov. Srečanje se bo začelo ob 15. uri v športni halu v Podmežakli. Pokroviteljstvo nad prireditvijo je tokrat spet prevzela Ljubljanska banka, podružnica Kranj.

Možjančani si obnavljajo vodovod

Sredi tega meseca so se prebivalci Možjanca, vasi z desetimi hišami nad Preddvorom lotili obnove svojega starega vaškega vodovoda zgrajenega leta 1935. Zbrali so okoli 2 milijona starih din in nakupili nove plastične cevi za glavne vode ter ostali material, nato pa so se vsi brez izjemne lotili kopanja jarka; pri tem jim pomagajo tudi nekateri lastniki vikendov, ki prav tako dobivajo vodo iz možjanškega rezervoarja. Z glavnimi deli bodo zaključili se pred koncem meseca, nato pa čaka delo še vsako hišo posebej, saj bo potreben zamenjati vso vodovodno napeljavo, kar pa bodo investirali seveda vsak posebej. Tako bodo na Možjanci z združenimi močmi in skupnim delom v kratkem obnovili svoj vaški vodovod in si zagotovili dovolj vode skozi vse leto. Pravijo sicer, da bi bili povsem brez skrbi šele, ko bi zgradili še tretji rezervoar. Možno si želijo tudi požarni bazen, saj so daleč od doline in od prvega telefona, tako da bi bila morebitna škoda zaradi požara v zdajšnjih razmerah velika. Seveda bi tudi pri teh delih sami veliko prispevali s prostovoljnimi delom in tudi drugače, verjetno pa ne bo šlo brez širše družbene pomoči.

L. M.

Predsednik vodovodne skupnosti Možjanca Janez Rebernik: »Vse skozi smo vzdrževali vaški vodovod, toda voda nam je iz dotrajanih cev uhajala. Morali smo se lotiti večje obnove.« - Foto: Hain

Krajevni praznik v Šenčurju

Prebivalci krajevne skupnosti Šenčur, ki zajema naselji Šenčur in Srednja vas, bodo v dneh od 25. julija do 1. avgusta praznovati 24. krajevni praznik. V teh dneh se Šenčurjani spominjajo dogodkov leta 1941, ko so se člani partijske organizacije, Skojo in prvi aktivisti OF zbrali v gozdu pod Šenčurjem in sklenili, da bodo napadli orožniško postajo v Šenčurju ter osvobodili Janeza Markuna, ki so ga Nemci tisti dan aretirali. Akcija ni uspela, ker so Markuna odpeljali v kranjske zapore. Vseeno pa od tega dne naprej nekaj tovarishev in več odložilo orožja in so začeli z oboroženimi akcijami.

Praznovanja krajevnega praznika se bodo začela v nedeljo dopoldne, 25. julija, z nogometno tekmo članov NK Šenčur in propagandno vožnjo z avtomobili po okoliških vaseh, ki jo organizira AMD Šenčur. Popoldne bo Strelška družina »Jančko Mlakar« iz Šenčurja skupaj z ostalimi organizacijami pripravila parado ob počastitvi 20-letnice delovanja strelske družine in razvoju praporja z bogatim kulturnim programom. Igrala bo godba milice iz Ljubljane. Po končanem slavnostnem programu bo strelska družina pripravila vrtno veselico, na kateri bo igral ansambel MM 5 iz Ljubljane.

Na sam dan krajevnega praznika v ponedeljek, 26. julija, bo OO ZSMS iz Šenčurja organizirala lesarsko dirko po Šenčurskih ulicah z gesлом: »Vsi na kolo za zdravo telo.« Nato bo slavnostna seja KS, delegacij in zastopnikov družbenopolitičnih organizacij v domu kulturne ter polaganje vencev na spomenike NOB. V programu bo sodeloval Šenčurski orkester.

Med tednom se bodo vrstile številne sportne prireditve, gasilski vaji GD Šenčur in Srednje vasi, slavnostno pa bodo sprejeli tudi mladince v organizacijo SZDL. V sredo,

Senčurjani imajo zaradi počitnega časa že nekaj let težave z organizacijo prireditve ob krajevnem prazniku, zato že premisljujejo, da bi praznovanje krajevnega praznika naslednje leto prestavili na poznejši čas.

F. Erzin

Takšnih nepokritih jaškov, ki so zlomljeno nogo, je na Zlatem polju v Kranju v Gradnikovi ulici in ulici Staneta Rozmana kar precej, tudi v otroci. - Foto: Hain

mali oglasi • mali oglasi

Mali oglasi lahko oddate pri naši malo-
oglasi službi pri GLASU v Kranju in
na vseh pošta na Gorenjskem. Cena
malega oglasa je 20 din za 10 besed,
vsake nadaljnje beseda pa stane 3 din.
Prav tako lahko oddajate osmrtnice in
zahvale. Po želji te objavljamo za do-
datnih 60 din tudi s fotografijo. Naroc-
niki imajo pri malih oglasih, osmrtni-
cah in zahvalah 25 % popust. Letna na-
ročnina znaša 140 din, polletna 70 din.
Vse informacije dobite na telefon ste-
vilka 23-341.

Turistično društvo Škofja Loka
sprejema male oglase vsak delovnik
od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.

prodam

Prodam KRAVO s tretjim tele-
tom ali brez. Cesta na Brdo 66, Ko-
krice, Kranj 4471

Prodam dobro ohranjeno motorno
KOSILNICO AEBI, primočna za
hribovit teren. Resman Anton, Pra-
proše 1, Podnart 4472

Zelo poceni prodam KAVČ, 2 FO-
TELJA, MIZICO in OTROSKO
POSTELJICO. Vrmaše 54, Šk. Loka 4454

Prodam PRAŠIČA, 20 kg težkega.
Zalog 34, Cerkle 4544

Prodam otroški športni VOZI-
ČEK. Polajnar, Cerkle 66 na Gor. 4545

Prodam KRAVO, visoko brejo.
Mače 3, Preddvor 4546

Prodam TERMOAKUMULACIJ-
SKO PEĆ 4 in PEĆ na olje, zelo
ugodno. Vrtovec Stanko, Kamnit-
nik 2, Šk. Loka 4547

Prodam KAMNE za betoniranje.
Podlubelj 68, po domače Rotar 4548

Prodam otroški športni VOZI-
ČEK in POSTELJICO z jogijem.
Telefon 24-028 4549

Prodam suhe BUTARE in ročni
STROJ ZA ROBKANJE koruze.
Snedic, Predosje 11 4550

Prodam strešno cementno OPE-
KO po zelo ugodni ceni. Ca. 3000
kosov. Pot na Jošta 27, Stražišče,
Kranj 4551

Prodam PSA lesija, škotskega.
Boštjančič Zvone, Župančičeva 31,
Kranj 4552

Prodam globok OTROŠKI VO-
ZIČEK. Rogelj, Jezerska c. 48,
Kranj 4553

Prodam DIVAN in KAVČ. Kranj,
Cesta talcev 49, telefon 21-384 4554

Prodam lepa suha BUKOVA
DRVA. Kalan Rozka, Breg ob Savi
67, Kranj 4555

Prodam 6 let star FIKUS, lepo
ražen, s 43 listi, primeren za visoke
prostote (dvorane). Jeretina, Be-
gunjska 8, Kranj 4556

PRODAM ELEKTROMOTOR
17 KM ali zamenjam za 10 KM.
Božnar, Moškin 4, Šk. Loka 4557

Prodam MLADO KRAVO s te-
lotom, simentalko, dobro mlekarico.
Sp. Besnica 180 4558

Prodam globok OTROŠKI VOZI-
ČEK, LETVE 5x8 cm 90 kosov, ter
STRESNO OPEKO bobrovec 3000
kosov. Krišelj, Goriče 57, Golnik
4585

Poceni prodam OLEANDER.
Oprešnikova 12, Kranj, Klanec 4586

TELEVIZOR gorene 900, avto-
matik, zelo dobro ohranjen, prodam.
Vombergar, Britof 180 4586

Prodam 2 italijanska OTROŠKA
VOZIČKA: globokega kombinira-
nega in športnega. Prebačeno 5,
Kranj 4587

Prodam SEMENSKO AJDO.
Voklo 32 4588

Poceni prodam odlično japonsko
FILMSKO KAMERO in FOTO-
APARAT yashica. Telefon 50-175
Tržič 4589

Ne pozabite na DROGESAN MLE-
KO ZA SONČENJE

Kozmetika Šinkovec, Kranj, Pre-
senva 19.

vozila

Prodam TAM 4500 ali zamenjam
za OSEBNI AVTO. Naslov v ogla-
šenem oddelku 4559

Prodam dobro ohranjeno AVTO
SIMCO CHRYSLER 160, letnik
1971, 1638 ccm, za 85.000 din.
Kern Alfonz, Cerkle 291 4560

Prodam dobro ohranjeno ZA-
STAVO 750 de lux, letnik 1974,
sam za gotovino. Zupan, Kropa 10

Izdaja CP Glas, Kranj, Ulica Moše
Pijadeja 1. Stavek: GP Gorenjski
tisk Kranj, tisk: Združeno podjetje
Ljudska pravica, Ljubljana, Kopi-
tarjeva 2. - Naslov uredništva in
uprava lista: Kranj, Moše Pijadeja
1. - Tekoči račun pri SDK v Kranju
1. - Številka 51500-601-12594 - Te-
levizor: glavni urednik, odgovorni
urednik in uprava 23-341, uredni-
števnik 21-835, novinarji 21-860, ma-
loletni 23-341. - Naročniški oddelek
23-341. - Naročnina: letna 140 din,
polletna 70 din, cena za 1 številko
2 dinarja. - Oproščeno prometne-
ga davka po pristojnem mnenju
421-1/72.

tembrom. Naslov sporočite v oglasni
oddelek 4576

obvestila

Cenjene stranke obveščamo da bo
LOKAL zaradi dopusta ZAPRT od
26. 7. do 15. 8. 1976. Fotostudio
MAJHENIČ, Domžale 4503

Sporočamo vsem svojim cenjenim
strankam, da bo FRIZERSKI LO-
KAL zaradi kolektivnega dopusta
ZAPRT od 23. do 29. julija. Se pri-
poročam za nadaljnji obisk. PIRC
SLAVKA, frizerski salon, Kranj,
Cankarjeva 8 4505

ROLETE lesene, plastične in
žaluzije, naročite pri ŠILERJEVIH,
Radovljica, Gradnikova 9, telefon
75-610 2417

IZREDNA PRILOŽNOST! Kvili-
teton, poceni dobite v enem dnevu
fotografije za vse legitimacije. Raz-
vijam vse vrste filmov in izdelujem
fotografije. Foto ŽIVULOVIC,
1. avgusta 5, Kranj, telefon 22-091
3924

GRADITELJI! Za gradnjo vaše
hiše vam preskrbim vse vrste zidne
OPEKE Ljubljanskih opekar in
STREŠNIK novoteks. Andrej Smo-

izgubljeno

ROKOMETNI

Vas vabi v nedeljo, 25. ju-
lija 1976 od 10. do 20. ure

**K na
L ŠPORTNI
U PIKNIK
B V KAMNIŠKI BISTRICI**

Glasba — jedača — pijača
— šaljiva tekmovanja —
specialiteta: taborniški fižol

KAMNIK

izgubljeno

Poštenega najditelja KLJUČEV,
izgubljenih na Kokrici, prosim, naj-
jih vrne na naslov Škofic, Cesta na
Belo 31, Kokrica, Kranj 4577

dežurni veterinarji

OD 23. DO 30. JULIJA 1976:

CEPUDE Bogdan, dipl.
vet. spec., Kranj, Kajuhova
23, telefon 22-944 za občino
Kranj;

HABJAN Janko, dipl. vet.,
Žiri 140, tel. 69-280 za občino
Škofja Loka;

BENULIČ Marijan, dipl.
vet., Radovljica, Staneta
Žagarja 12, tel. 74-043 za
občino Radovljica in Jese-
nice.

Centralna dežurna služba
25-779 Kranj.

zaposlitve

Pridno delovno moč do 15 let sta-
rosti iščemo za pomoč v lahi obrti
in v gospodinjstvu. Plača do 3500 dinarjev.
Zavarovanje in hrana. Ostalo
po dogovoru. Telefon 50-048 4500

FRIZERKO, samostojno, dobro
moč, sprejme salon KUNSTELJ,
Kranj 4583

Sprejem VSA ZIDARSKA DE-
LA. Bitič Aslan, obrtnik, St. Žagarja
20, Kranj 4584

posesti

Prodam večje STANOVANJE
v Tržiču. Naslov v oglasnem od-
delku 4499

prireditve

Ansambel TRGOVCI igra na VE-
SELICI v Cerkljah pri Zadružnem
domu v soboto, 24. julija, 1976 od
20. ure dalje. Vabljeni 4579

Združenje borcev NOV Gorenja
vas prieja tradičionalni PARTI-
ZANSKI TABOR z veselico na Ja-
vorču na Žirovskem vrhu v nedeljo,
25. 7. 1976, ob 14. uri. Za prevoz iz
Gorenje vasi v Žirovski vrh preskrbljeno!
Dobra kapljica in jedača.
Vabljeni! 4580

GASILSKO DRUŠTVO OLŠE-
VEK-HOTEMAŽE PRIREJA 24.
julija ob 20. uri KRESNO NOČ,
v nedeljo, 25. julija, ob 15. uri pa
VELIKO VRTNO VESELICO z bo-
gatim srečelovom in kegljanjem za
jarca. Za jedačo in pijačo dobro
preskrbljeno. Prijavljen ansambel
KORALI bo poskrbel za razvedrilo
in ples. Preditvi bosta na vrtu
Logar Miha. Vljudno vabijo gasilci!
4581

zahvale

JAVNA ZAHVALA! Najiskreneje
se zahvaljujem vsem gasilcem, ki so
prihiteli od blizu in daleč, zlasti
domačim, vsem sosedom in vašča-
nom ter članom CZ za vašo res
veliko nesrečno in požrtvovalno
pomoč, ki ste mi jo izkazali ob težki
nesreči, ki me je zadela. Janez
Vilfan, Žabnica 57 4582

najdeno

Našla sem šop KLJUČEV v Bri-
tofu. Britof 165 4578

lej, Kranj, Oprešnikova 15 (na Klan-
cu), telefon 25-579 3982

Obveščamo, da bo PEKARIJA
v Šenčurju ZAPRTA zaradi po-
pravil od 1. do 31. avgusta 1976
4591

Cenjene stranke obveščam, da bo
LOKAL ZAPRT od 26. julija do 2.
avgusta. Se priporoča FRIZERSKI
SALON »Punka«. Ana Horvat,
Vodopivec 13, Kranj 4592

Prodam FORD CAPRI, prevožen
80.000 km, registriran za eno
leto. Zapoge 11, Vodice 4565

Prodam FIAT 850, letnik 1969,
Slapar Martin, Breg 8, Komenda
4566

Prodam TRAKTOR ferguson
35 KM s kosišnjico ali brez. Čirče 29,
Kranj 4567

Ugodno prodam dobro ohranjeno
SKODO 1000 MB z vgrajenimi
dodatnimi deli. Ogled dopoldan
Smolej Jožica, Koroška c. 2, Jese-
nice 4568

Prodam ZASTAVO 750. Jeglič
Alojz, Praproče 3, Podnart 4569

Prodam SKODO, letnik 1968, po
delih, Šenčur, Kuraltova 10 4485

Prodam odlično ohranjeno, dodat-
no opremljeno ZASTAVO 750. Ogled
vsak dan od 17. ure dalje. Wendling
Gregor, Planina 37, Kranj 4590

stanovanja

V bližnji okolici Kranja išče
upokojenka ENOSOBNO STANO-
VANJE ali gre za sostanovalko.
Dolinar Emilia, Kolodvorska 9,
Kranj 4495

Kdor mi da ali preskrbi PRAZNO
SOBO, dam 10.000.00 din NAGRA-
DE. Oddati ponudbe pod Reden
plačnik 4497

Studentka iz Celja išče SOBO v
Kranju. Jelen Branka, Prebold 145
4444

Dve dekleti iščeta SOBO v Kra-
nu s 1. septembrom. Ponudbe
pošljite Lovše, Trg 4. julija 40, Dra-
vograd 4570

Sprejem 2 študenta Slovence na
STANOVANJE centralno ogrevano.
Žepič Marija, Zl. p. 13, Kranj
4571

Dvosobno stanovanje v pritličju
ZAMENJAM ZA VIŠJE LEŽE-
ČEGA. Informacije na tel. 25-928 od
18. do 20. ure 4572

Mati z dveletno punčko išče
SOBICO, začasno, do 1 leta, v
okolici Vodovodnega stolpa ali Šor-
ljevega naselja. Najemnišo plača za
1 leto naprej. Lubej Milica, Ul mla-
dinskih brigad 9, Kranj 4573

Nujno išče skromno STANO-
VANJE mati z dvema otrokom, po
možnosti tudi večjo sobico. Naslov
v oglašnem oddelku 4574

V Kranju iščeta SOBO za štu-
denta od 15. septembra dalje. Bo-
rovinek Magda, Delavska 57, Maribor
4575

Iščem STANOVANJE za družino
z enim otrokom za dobo 2 let na
območju krajevne skupnosti Žiro-
vica-Lesce-Radovljica. Plačilo po

nesreče

Čez cesto v smrt

V četrtek, 15. julija, ob 21.30 se je na magistralni cesti v Naklem pred gostilno Marinšek pripetila huda prometna nesreča. Voznik osebnega avtomobila Marko Ivančič (roj. 1948) z Jesenic je peljal od Kranja proti Jesenicam; v Naklem mu je zunaj prehoda za pešce prečkal cesto Neža Jere (roj. 1903) s Cegelnice. Trčenje je bilo tako hudo, da je Jeretova na kraju nasreče umrla.

Zapeljal s ceste

V četrtek, 15. julija, ob 17.30 se je na magistralni cesti pri vasi Meja pripetila prometna nezgoda. Voznik osebnega avtomobila Milan Večko (roj. 1952) iz Ljubljane je peljal proti Ljubljani. Na ravnem delu ceste je med vožnjom popravljal pepelnik, pri tem pa zapeljal s ceste in se prevrnih na streho. V nesreči je bil sospotnik Janez Žagar lažje ranjen, škode na avtomobilu pa je za 30.000 din.

Neprimerna hitrost

V četrtek, 15. julija, nekaj pred 12. uro se je na magistralni cesti med Jesenicami in Hrušico pripetila prometna nezgoda. Voznik osebnega avtomobila nemške registracije Josef Teppert (roj. 1920) je vozil proti Jesenicam. V ostem desnem ovinku po klancu navdol je vozil z neprimerno hitrostjo, tako da ga je na mokri cesti zaneslo v levo in je trčil v avtobus, ki ga je vozil Alojz Cizej iz Podkorenja. Osebni avtomobil je po trčenju odbilo pod cesto, voznika Tepperta so huje ranjenega prepeljali v bolnišnico, škode na vozilih pa je za 50.000 din.

Nezgoda na prehodu

V petek, 16. julija, ob 11. uri se je v križišču Ceste maršala Tita in Ceste Cirila Tavčarja na Jesenicah pripetila prometna nezgoda. Voznik osebnega avtomobila Mirko Rebol (roj. 1950) z Breznice je vozil proti Kranjski gori v koloni avtomobilov. V križišču je pred prvim prehodom za pešce počakal in dal prednost nekemu avtomobilu, ki je zavijal levo; nato je speljal proti drugemu prehodu za pešce, po katerem je tedaj neprevidno in nenadoma z leve strani prišla Sonja Zupanc (roj. 1960) z Jesenic, ki jo je voznik Rebol kljub zaviranju zadel. Huje ranjeno so prepeljali v jeseniško bolnišnico.

Prehitevanje

V soboto, 17. julija, ob 7. uri se je na magistralni cesti med Kranjem in Polico pripetila prometna nezgoda. Voznik osebnega avtomobila avstrijske registracije Aldo Maier (roj. 1940) je vozil v koloni proti Kranju. Na ravnem delu ceste je prehiteval neko vozilo, prav tedaj pa je iz nasprotnih smeri pripeljal voznik kombija Alojz Udovč (roj. 1912) iz Ljubljane in vozili sta silovito čelno trčili. V nesreči so bili huje ranjeni voznik Maier, njegova žena in sponica v kombiju Marija Pavlič, lažje pa voznik kombija Udovč. Škode na vozilih je za 75.000 din. L. M.

Ponarejena tuja valuta

V poletni turistični sezoni potuje preko našega ozemlja mnogo tujih državljanov, ki v naših menjalnicah tudi zamenjavajo tujo valuto. Zgodi pa se tudi, da kdo od tujih turistov skuša izkoristiti gnečo in naglico turističnega vrveža in ponudi v menjavo ponarejen denar. Običajno poskušajo razpečevalci ponarejene denarja vnovčiti ameriške in kanadske dolarje, lire, pa tudi hollandske forinte. V letosnji sezoni so na Gorenjskem že zabeležili nekaj menjav ponarejenega denarja v menjalnicah in na bencinskih črpalkah. Seveda se šele kasneje, navadno prepozno, izkaže, da je bila valuta ponarejena.

Zato bi bilo priporočljivo, da bi pri menjavi tuje valute menjalec zapisal številke bankovcev in podatke o osebi, ki jih je ponudila v menjavo, in to ne glede ali predpsi za določeno valuto to zahtevajo ali ne. V manjših menjalnicah je praktično nemogoče opraviti prepoznavno denarja, medtem ko imajo bančne enote usposobljene strokovnjake za prepoznavanje tuje valute. V očitnejših primerih, ko ni dvoma, da gre za ponarejen denar, pa je seveda treba takoj obvestiti postajo milice.

TPP Zarja Jesenice

TOZD Industrija – Obrt

objavlja na podlagi sklepa odbora za medsebojna razmerja delavcev TOZD

naslednje prosto delovno mesto:

vodje radio in TV servisne delavnice

Pogoji:

1. elektrotehnik – šibki tok
2. 4 leta delovnih izkušenj na vodstvenem delovnem mestu v stroki
3. zaželena praksa na delu z radio in TV aparati.

Kandidati naj svoje ponudbe z opisom dosedanjih delovnih izkušenj in dokazilom o strokovni izobrazbi pošljejo do vključno 29. julija 1976 na naslov: TPP Zarja Jesenice splošno kadrovska in upravna služba Jesenice, Titova 1.

Stanovanja ni na voljo.

Petrol

TOZD Blagovni promet

Ljubljana, Vošnjakova 2 PE Komerciala

objavlja prosto delovno mesto

strojepiske

za aeroservis Brnik

za določen čas (nadomeščanje za čas porodniškega dopusta)

Pogoji: nižja strokovna izobrazba znanjem strojepisja.

Nastop dela po dogovoru.

Pismene ponudbe z opisom dosedanjega dela pošljite v 10 dneh po objavi na naslov Petrol – kadrovsko-socialna služba, Ljubljana, Vošnjakova 2.

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

TO-MO-DI

uporablja se za
peči in kotle od
4.000 do
100.000 Kcal/h

INFORMACIJE — STROKOVNI NASVETI:

MONTAŽNO INDUSTRIJSKO PODJETJE

61000 LJUBLJANA, OPEKARSKA 13

Tel. 22-113, 20-641, Telex 31420 YU KIP

IN V VSEH PRODAJALNAH Z GRADBENIM MATERIALOM

IOAON IOAON IOAON IOAON IOAON IOAON IOAON IOAON

Čez mejo brez carine

Uprava javne varnosti Kranj je ovadila okrožnemu javnemu tožilstvu Milutinu Radiševiču, starega 35 let, z Golnikom, delavcem milice. Radiševič je bil zaposlen na postaji mejne milice na Jezerskem. Od začetka letosnjega leta pa do aprila je bil kar sedemkrat v Münchenu, kjer je nakupil več tehničnega blaga, ki ga je hotel brez carinskih дажajev prenesti čez mejo. To mu je tudi uspelo: računal je namreč, da ga zaradi zaupanja carinsku službo ne bo pregledal, kar se je tudi zgodilo. V tem času je prenesel brez carine čez mejo okoli 40 kosov raznega tehničnega blaga: 21 avtoradijev, 12 tranzistorjev, 1 kalkulator, 2 barvna TV sprejemnika in druge predmete v skupni vrednosti 124.438,05 din. Večino teh predmetov je v Kranju in okolici prodal, vse razen barvnih TV sprejemnikov, ki jih je zadržal zase in za sorodnike ter si tako protipravno pridobil premožensko korist v višini najmanj 32.000 din.

Radiševič pa je osumljen še drugač kažnivega dejanja, da je namreč zlorabil svoj službeni položaj na ta način, da je pomagal tudi nekaterim drugim državljanom, za sedaj so

znani širje, prenašati tehnične predmete čez mejo brez carine. Največkrat jih je na nakupovanju v tujino spremjal tudi Radiševič, na mejni prehod na Jezersko pa so navadno pripeljali v večernih urah. Če pa je bil Radiševič takrat v službi, je premotil službujočega carinika, da določenih avtomobilov ni pregledal. Za sedaj je ugotovljeno, da je na ta način Radiševič omogočil nekaterim svojim znancem, da so s tem, ko so se izognili plačilu carine, pridobili 24.000 din premoženske koristi. Tako je Radiševič pomagal med drugim Alojzu Štularju, staremu 30 let, avtokleparju z Britofa, da je v februarju in aprilu letos prepeljal čez mejo brez carine 3 avtomobilskie radie, 4 tranzistorje in sprejemnike in več avtomobilskih delov v skupni vrednosti 53.856,10 din.

L. M.

Varnostni pas v Avstriji

S 15. julijem je v Avstriji začel veljati zakon o varnostnih pasovih v osebnih avtomobilih. Varnostni pasovi so obvezni za vse voznike osebnih avtomobilov, vendar pa od voznikov v rednem prometu oblasti ne zahtevajo, da morajo imeti varnostne pasove niti proti voznikom, ki jih nimajo, ne izvajajo sankcij. Treba pa je vedeti, da v primeru nesreči voznik osebnega avtomobila, ki nima v vozilu varnostnih pasov, prevzame za nesrečo vso odgovornost.

Prometne nesreče v prvem polletju

Manjši krvni davek

V prvih šestih mesecih letosnjega leta se je na gorenjskih cestah prijetilo 245 prometnih nesreč s telesnimi poškodbami ali smrto in večjo materialno škodo, kar je le za malenkost manj kot v lanskem prvem polletju. V teh nesrečah je umrlo letos 20 ljudi, 3 manj kot lani; ranjenih pa je bilo 355 ljudi, lani 299. Smrtna kosa je izbirala najbolj med vozniki, umrlo jih je 13, 4 so bili pešci, sopotniki pa 3. Med mrtvimi do konca junija ni bilo nobenega otroka, medtem ko sta bila lani 2. Med najpogosteji udeleženci prometnih nesreč v prvem polletju so bili osebni avtomobili – 257, na drugem mestu so bili pešci, na tretjem pa vozniki koles z motorjem in kolesari. Nesreče pa so se pripetile zaradi neprimerne hitrosti, ki je kot vzrok nesreč že dolgo časa na prvem mestu, zaradi alkoholiziranosti, zaradi neprevidnih pešev, izsiljevanja prednosti v križišču itd. Skratka, med vozniki so tudi v letosnjih prvih šestih mesecih vsi dejavniki, ki že dolgo časa botrujejo prometnim nezgodam.

»Ni nova ugotovitev, da je dokaj visoka udeležba pešev v prometnih nesrečah pri nas posledica dokajšnje nediscipline pešev,« pravi inšpektor milice Mirko Derlink. »Od 86 pešev, ki so bili do koca junija udeleženi v prometnih nesrečah, jih je 35 zakrivilo nesrečo zaradi svoje

Osnovna šola Stanka Mlakarja Šenčur

razpisuje prosto delovno mesto

psihologa

Nastop dela 1. 9. 1976.

Stanovanja ni.

Uprava javne varnosti v Kranju

razpisuje in objavlja naslednja prosta delovna mesta:

1. kriminalista
2. skladisčnika
3. tehničnega risarja PM Kranj

Po določilih pravilnika o organizaciji in sistemizaciji delovnih mest morajo kandidati izpolnjevati naslednje pogoje:

pod 1.: višja izobrazba pravne ali upravne smeri

pod 2.: 4-letna srednja šola ekonomskih smeri ali gimnazija

pod 3.: poklicna srednja šola, znanje in sposobnost tehničnega risanja.

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati tudi pogoje iz 71. člena zakona o notranjih zadevah.

Prijave sprejema UJV do zasedbe delovnih mest.

SPOMIN

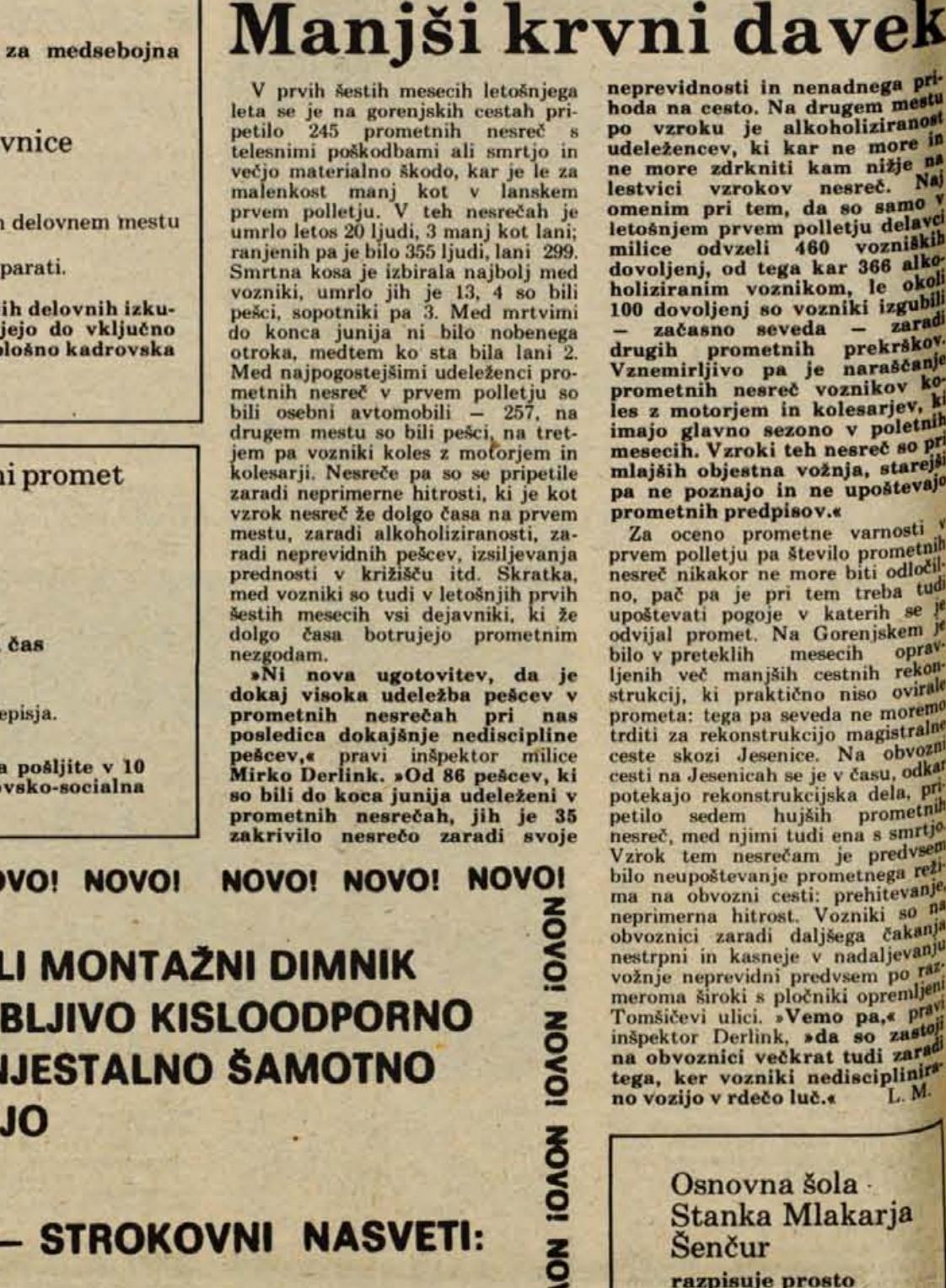
Danes, 20. julija mineva eno leto najbridekšega žalovanja in bridek bolečine, ko je za vedno prenehalo biti srce našega ljubega moža in skrbnega očeta

Petra Snedica

Nešteto solz nam ne more blažiti žalosti in rane, ki ob tvoji smrti bile so nam zadane. Praznina za teboj je boleča, toda spomin nate ne bo nikoli usahlil.

Vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov prerni grob, posebno pa šoferjem iskrena hvala

Vsi njegovi

Včina državnih reprezentantov jugoslovanske mladinske reprezentance v vaterpolu, ki je nastopila na balkanskem prvenstvu v Solunu in zasedla 1. mesto, bo nastopilo v republiških reprezentancah na turnirju v Kranju, ki se bo začel drevi na letnem kopališču. (-jj)

Pet ekip na turnirju

Drevi se bo v letnem kopališču v Kranju tač. II. vaterpolski turnir mladinskih republiških reprezentanc pod naslovom Bratstvo in rovnost. I. turnir je bil lani v Črni gori. Na letošnjem tekmovanju, ki bo trajalo tri dni, bodo nastopili reprezentante do 20. let starosti, in sicer Srbija, Hrvatska, Črna gora, Makedonija in Slovenija. Pokrovitelj tekmovanja je republiška konferenca ZSMS, ki bo zastopal predsednik Ljubo Jasnič, ki bo imel ob 18.30 tudi otvorenitveni govor.

Sporedni pripreditev je naslednji:
sreda, 21. julija, ob 19. uri Slovenija : Makedonija, ob 20. uri Črna gora : Srbija četrtek, 22. julij, ob 19. uri Hrvatska : Makedonija, ob 11. uri Slovenija : Črna gora, ob 19.30 Hrvatska : Črna gora, 20.30 Slovenija : Srbija

Kokrica prvak

Kokrica je z golom v zadnjih minutah premagala Sedminu in s točko prednosti pred All Stars osojila naslov pravke divje lige v nogometu. Na tretje mesto se je z dobrimi igrami skozi vse prvenstvo uvrstila Sedmina, medtem ko so Arestantje na koncu prvenstva močno popustili in zavzeli četrto mesto. Presečenje je potelo mesto novincev v ligi Hostaforma, pravo razočaranje predstavljajo slabici v Sloveniji. Kamikaze in Old Klanca, ki sta bila uvrstiti Kamikaz in Old Klanca, ki sta bila pred prvenstvom favorita za prvo mesto, zadovoljni pa sta se moralna s aredino tabele.

Hostaforma je bil proglašen za najbolj športno skipo 11. prvenstva divje lige in dobil prehodni pokal Fair play.

Rezultati zadnjih dveh kol:

Kokrica : Sedmina 3:2, Old Klanca : Jelen 3:0, Union : Skrlovo Boys 3:0, Kamikaze : Botafogo 5:0, Feniks : Hostaforma 3:0, Hinavci : All Stars 2:8, Skrlovo Boys : Feniks 3:1, Kokrica : Old Klanca 5:3, All Stars : Arestantje 5:3, Hostaforma : Kamikaze 3:0, Old Klanca : Arestantje 6:5, Sedmina : All Stars 2:2, Kokrica : Feniks 10:2, Botafogo : Skrlovo Boys 3:1.

petek, 23. julij, ob 10. uri Makedonija : Črna gora, ob 11. uri Hrvatska : Srbija, ob 19.30 Srbija : Makedonija, ob 20.30 Slovenija : Hrvatska.

Sinoč je bil stestanek s predstavniki republiških reprezentanc, danes ob 12.30 pa bo predstavniki reprezentanc, sodnike in organizatorji sprejeli predsednika IS skupščina občine Kranj Draža Stefe. Na prazni dnevi vstopajo pa se bo delegacija, v kateri bodo predstavniki vseh petih ekip, udeležila proslave v Dražgošah. Organizator nam je sporočil, da bo vstop na prireditve za mladino in vojske brezplačno, odrašči pa bodo plačali 10 din. Za dopoldanski program velja vstopnica, ki jo plačajo normalno kopalički za obisk letnega kopališča.

J. J.

Sporedni pripreditev je naslednji:
sreda, 21. julija, ob 19. uri Slovenija : Makedonija, ob 20. uri Črna gora : Srbija četrtek, 22. julij, ob 19. uri Hrvatska : Makedonija, ob 11. uri Slovenija : Črna gora, ob 19.30 Hrvatska : Črna gora, 20.30 Slovenija : Srbija

Končna lestvica

Kokrica	12	11	0	1	98:32	22
All Stars	12	10	1	1	67:27	21
Sedmina	12	8	3	1	50:19	19
Arestantje	12	-	0	4	82:31	16
Hostaforma (-1)	12	7	0	5	51:38	13
Kamikaze (-2)	12	7	1	4	68:38	13
Old Klanca (-2)	12	6	0		63:42	10
Skrlovo Boys (-2)	12	5	0	7	54:60	8
Jeleni (-1)	12	4	1	7	31:53	8
Union	12	3	0	9	27:81	6
Hinavci (-1)	12	3	0	9	24:70	5
Botafogo (-1)	12	2	0	10	22:59	3
Feniks (-1)	12	1	0	11	15:76	1

K. B.

Teden smučarskih skokov na plastiki

SK Triglav bo proslavil letošnji občinski praznik Kranja kar s tremi prizreditvami, ki se bodo vrstile v zadnjih treh dneh julija. Na treh skakalnicah iz plastične mase bodo nastopili skakalci vseh kategorij, od cicibanov do članov. V četrtek, 29. julija, ob 16. uri se bodo pomerili cicibani, mlajši in starejši pionirji na 15-metrski skakalnici v Strazišču. V petek, 30. julija, ob 16. uri otvoritev nove 30 m skakalnice na Gorenjski Savi, nakar bo sledilo mednarodno tekmovanje za mlajše mladince v pionirje. Glavna prizreditev bo v soboto, 31. julija, ob 16. uri, ko bodo tekmovali člani in mladinci na 50-m skakalnici za pokal Kranja. Poleg jugoslovenske državne članske in mladinske reprezentance, ki imata po programu obvezen nastop na tekmi v Kranju, je organizator povabil na te prizreditve še skakalce iz Avstrije, CSSR, Italije in Zah. Nemčije. Poleg tega bo podobno nastopili prvi v Jugoslaviji tudi mladi skakalci iz Španije, ki bodo vadili na kranjskih skakalnicah že od sobote, 24. julija, dalje pa pod vodstvom jugoslovenskega trenerja prof. Iva Černilca. J. J.

»Trofeja Evrope« v Zbiljah

V dneh 30., 31. julija in 1. avgusta bo na Zbiljskem jezeru dosegel največje tekmovanje v smučanju na vodi pri nas – »Trofeja Evrope«, to je eden od šestih nastopov najboljih evropskih tekmovalcev v sezoni po kolegatu UMSN (Mednarodne zveze za smučanje na vodi).

Organizacijo prizreditve imajo v rokah člani Kluba za smučanje na vodi Olimpija iz Ljubljane, ki že vlagajo velike napore za kar najuspešnejšo izvedbo, posebej še, ker bodo večino denarja morali zbrati sami s propagandnimi akcijami. Samo se s prostovoljnem delom že uredili splet in postavili slalom progno ter plastificirali vodno skakalnico.

Rokomet je v Preddvoru po zaslugu odličnih trenerjev in organizatorjev nedvomno vodilna športna panoga. V minuli sezoni so bile najuspešnejše rokometnice, zelo dobro pa so zaigrali tudi rokometni (na sliki). — Foto: J. Kuhar

Slovensko prvenstvo v plavanju Lep delež Kranjčanov

KRANJ — V letnem bazenu so se za letošnje republike posamečne naslove borili namajši slovenski plavalci. V obih kategorijah mlajših pionirjev C je nastopilo 60 mladih plavalev iz osmih slovenskih plavalnih kolektivov. Nasi najmlajši plavalni naravnostniki so pokazali zvrhano mero borbenosti, pri čemer pa tudi novi slovenski rekordi niso izostali. Junaka kranjskega bazena sta vsekakor pionirka PK Ljubljana Kavčičeva, pri pionirjih pa Ravencen Medvešček. Od predstavnika organizatorja pa so se izkazali Mrkaič ter Savinščka in Kangelj.

Rezultati: pionirji – 50 m kravlj: 1. Velkavrh 40.2 (rek. SRS za ml. pionirje C), 2. Grmadič (obe Ljubljana) 40.3, 3. Medvešček (Fužinar) 42.7, 50 m prsno: 1. Medvešček (Fužinar) 48.7 (rek. SRS za ml. pionirje C), 2. Grmadič (Ljubljana) 49.3, 3. Mrkaič (Triglav) 50.8, 50 m hrbitno: 1. Medvešček (Fužinar) 50.8, 50 m delfin: 1. Medvešček (Fužinar) 51.2, 200 m delfin: 1. Perhar (Ilirija) 50.4, 2. Velkavrh (Ljubljana) 51.2, 3. Blažič (Rudar) 1:03.1, 4x50 m kravlj: 1. Ljubljana (Grmadič, Kante, Kosteč, Velkavrh) 3:07.6 (rek. SRS za ml. pionirje C), 2. Triglav (Prislan, Janeč, Marn, Mrkaič) 3:37.7, 3. Ilirija 3:50.5;

Pionirke: 50 m kravlj: 1. Kavčič (Ljubljana) 24.6, 2. Zavratnik (Brank) 45.9, 3. Vrhunc (Ljubljana) 49.0, 50 m prsno: 1. Roji (Ilirija) 53.1, 2. Kavčič (Ljubljana) 53.8, 3. Kriselj (Fužinar) 55.8, 50 m hrbitno: 1. Kavčič (Ljubljana) 48.0, 2. Hedel (Brank) 53.0, 3. Savinšček (Triglav) 53.6, 50 m delfin: 1. Kavčič (Ljubljana) 50.1 (rek. SRS za ml. pionirje C), 2. Zavratnik (Brank) 1:00.9, 3. Kangelj (Triglav) 1:10.1, 4x50 m kravlj: 1. Ljubljana (Vrhunc, Milharč, Posega, Kavčič) 3:37.1, 2. Ilirija 4:45.0.

LJUBLJANA — Tukajšnji plavalni bazen Kolezije je bil prioriteta letnega slovenskega plavalnega članskega in mladinskega plaval-

nega obračuna. V tridnevni borbi se je za naslove borilo nad 70 plavalev in plavalci iz devetih slovenskih plavalnih klubov.

Od gorenjskih predstavnikov so največ dosegli Radovaljčan Globocnik in Kranjčan Linhart in Barbara Stemberger ter Rus, Jugovičev in Praprotnikova. Slednji trije pa so obenem tudi novi republiški in jugoslovenski rekordjerji.

Rezultati: moški – 100 m kravlj: 1. Linhart (Triglav) 56.79, 200 m prsno: 1. Jerman (Triglav) 2:50.82, 3. Globocnik (Radovaljčan) 2:25.39, 100 m prsno: 1. Globocnik (Radovaljčan) 1:18.03, 4. Jerman 1:20.81, 6. Praprotnik (obe Triglav) 1:21.25, 200 m kravlj: 1. Urakan (Rudar) 2:06.11, 2. Linhart (Triglav) 2:06.41; 400 m kravlj: 1. Linhart (Triglav) 4:37.76;

zenake: 200 m prsno: 1. Stemberger 2:59.08, 2. Dvorsk (obe Triglav) 3:14.93, 3. Jovan (Radovaljčan) 3:17.93, 6. Pajtar (Triglav) 3:24.50, 200 m delfin: 1. Perhar (Ilirija) 2:45.38, 2. Stemberger 2:51.02, 6. Berložnik (obe Triglav); 4x100 m mešano: 1. Ljubljana 5:08.77, 3. Triglav 5:36.53, 5. Triglav II 6:15.51 (rek. SRS za ml. pionirje B); 100 m prsno: 1. Stemberger (Triglav) 1:25.83, 3. Jovan (Radovaljčan) 1:30.25, 4. Dvorsk (Triglav) 1:30.62; 400 m mešano: 1. Stemberger 5:40.61, 5. V. Praprotnik (obe Triglav) 6:24.70; 100 m hrbitno: 1. Borec (Ljubljana) 1:16.43, 5. Draksler 1:25.84, 6. Jugovic (obe Triglav) 1:28.37; 400 m kravlj: 1. Skerjanec (Ilirija) 4:56.51, 3. Stemberger (Triglav) 5:05.65, 200 m hrbitno: 1. Borec (Ljubljana) 2:40.07, 3. Draksler 2:56.67, 6. Jugovic (obe Triglav) 3:05.50 (rek. SRS za ml. pionirje B), 100 m delfin: 1. Perkar (Ilirija) 1:13.86, 7. Berložnik (Triglav) 1:25.24, 200 m mešano: 1. Markovič (Ljubljana) 2:40.75, 2. Stemberger 2:44.54, 6. Dvorsk (obe Triglav) 2:57.26; 4x100 m kravlj: 1. Ljubljana I 4:33.86, 5. Triglav II 5:11.96, 6. Triglav I 5:43.95 (rek. SFRJ za ml. pionirke B).

D. Humer

Teden dni v vseh treh konkurencah

na cilj, figuralnih skokih in skupinski skoki. Upamo, da bo vreme padalcem naklonjeno, saj je prav ta še kako pomemben za to zvrst športa.

D. Humer

Letošnje državno prvenstvo se ujemata z dvema obletnicama. Prav v tem letu namreč gorenjski letalski šport praznuje 40-letnico organiziranega letalskega in padalskega športa, alpski letalski center Lesce pa praznuje 20. letnico svojega uspešnega dela. Mnogi med piloti, ki so z letošnjim prizredili prav na travniku leškega letalskega, danes srečujemo za krimili sodobnih letal Jugoslovenskega vojnega letalskega, Jugoslovenskega aerotransporta, Ineks Adria avio prometa in drugih letalskih družb. Alpski letalski center pa je ustanovil leta 1956 takratni okrajni ljudski odbor Radovljice in tako s sodobnejšo organizacijsko obliko dal gorenjskim letalskim športom precej večji polet. Poleg športne aktivnosti je takratni center prvi v naši državi prideljal z letalskim turizmom. Prav zasluga centra je bila, da je JAT uvedel letalsko progno Beograd – Bled – Dubrovnik. V vseh treh enakomerno močno razvitenih panogah letalskega športa so se izpolnili stotine jadrancev, motornih pilotov in padalcev, ki v enotah splošnega ljudskega odpora zavzemajo pomembno mesto visokošpecializiranih in vedno pravljivih kadrov. Vse to in se štiri svetovna prvenstva v padalstvu in letalskem modelarstvu, mednarodni tekmovanja, v motornem letenju in celo vrsto državnih prvenstev je članom centra dala in utrdila lep mednarodni ugled.

Otvoritev prvenstva bo v soboto ob 15. uru, ki je združeno s treningom v treh skakalnicah in s prizreditvami za skakalce iz Avstrije, CSSR, Italije in Zah. Nemčije. Poleg tega bo podobno nastopili prvi v Jugoslaviji tudi mladi skakalci iz Španije, ki bodo vadili na kranjskih skakalnicah že od sobote, 24. julija, dalje pa pod vodstvom jugoslovenskega trenerja prof. Iva Černilca. J. J.

Republiško prvenstvo v šahu za mladince, ki je bilo zadnje dni v Kranju, sta uspešno vodila Ado Podgornik (vodja tekmovalca) in Ljubo Djordjevič (glavni sodnik) — ob leve proti desni. — Foto: Živulović

Najmlajši z dvema rekordoma

Montreal — Naš najmlajši olimpijec Štefan Trifunovic je v montrealskem bazenu predtekmovan na 1500 m kravlj popravil dva svoja državna rekorda, saj je na vmesnih 800 m izplaval z 8:27,36, na 1500 m pa so se mu ure ustavile na 16:03.92. Borut pa je s tem časom dosegel dvajseto mesto. Oba rekorda sta imenitna, saj sta dosegena na največji predstavi mladih športnikov na svetu. Res je, da so nekateri pričakovali rezultat izpod magičnih šestnajst minut, toda Borut ga je zgrešil le za ne štiri sekunde

Dobrodošli v Dražgošah

Osrednja republiška proslava v počastitev dneva vstaje slovenskega naroda bo jutri, 22. julija, ob 10. uri v partizanskih Dražgošah – Odkritje spomenika dražgoški bitki, borcem Cankarjevega bataljona, požrtvovalnim domačinom in vsem slovenskim partizanom – Slavnostni govornik bo predsednik predsedstva skupščine SR Slovenije Sergej Kraigher, goste pa bo pozdravil sekretar medobčinskega sveta ZK za Gorenjsko Ludvik Kejzar – Recital književnika Ivana Jana – VIII. srečanje gorenjskih aktivistov – Iz Dražgoš bo krenila na pot brigada Avnoja – Prek 20.000 obiskovalcev

Dražgoše že živijo za svoj veliki dan. Jutri bo namreč pod obronki Jelovice, v sončni vasici nad Selško dolino, veličastno slavje. V legendarnih partizanskih Dražgošah bo osrednja slovenska proslava v počastitev dneva vstaje slovenskega naroda, istočasno pa tudi odkritje veličastnega spomenika dražgoški bitki, borcem Cankarjevega bataljona, požrtvovalnim domačinom in vsem slovenskim partizanom.

Slavje pod Bičkovo skalo se bo začelo natanko ob 10. uri z intoniranjem jugoslovenske himne, nato pa bo vse zbrane pozdravil predsednik odbora za gradnjo dražgoškega spomenika in sekretar medobčinskega sveta ZK za Gorenjsko Ludvik Kejzar. Slavnostni govornik na

svečanosti v Dražgošah bo predsednik predsedstva skupščine SR Slovenije Sergej Kraigher. Sledilo bo razvitje praporja pokrajinskega odobra gorenjskih aktivistov in predaja le-tega Radovljicjanom, kjer bo prihodnji IX. tradicionalni zbor aktivistov, ter predaja zastave brigadi Avnoja. Brigada Avnoja bo namreč iz Dražgoš krenila na večdnevni pohod po potek slovenskih »avnojev«. V brigadi je 210 mladih iz vseh jugoslovenskih republik in pokrajin. V kulturnem delu programa bo sodelovalo prek 400 članov amaterskih pevskih in glasbenih skupin z Gorenjske ter godba milice iz Ljubljane. Glasheniki, pevci in recitatorji bodo izvajali recital znanega književnika, pisca dela »Dražgoška bitka«, Ivana Jana. Proslava

v Dražgošah se bo končala s petjem »internacionale«.

Dražgoška proslava bo zares veličastna. Z vso gotovostjo je mogoče pričakovati, da se je bo udeležilo najmanj 20.000 ljudi. Prireditelji pa menijo, da se jih lahko v Dražgošah jutri zbere tudi več. Naj pa povemo, da bodo proslavo lahko kar doma spremljali tudi tisti, ki se ne bodo odločili za pot v prijazno Selško dolino. Ljubljanska televizija bo namreč neposredno prenala celotno slavje v Dražgošah. Prenos v barvah se bo začel nekaj minut pred deseto uro dopoldne.

Za slavje v Dražgošah je torej vse pripravljeno. Zato na svidenje jutri v partizanskih Dražgošah! V legendarni vasici pod obronki Jelovice.

J. Govekar

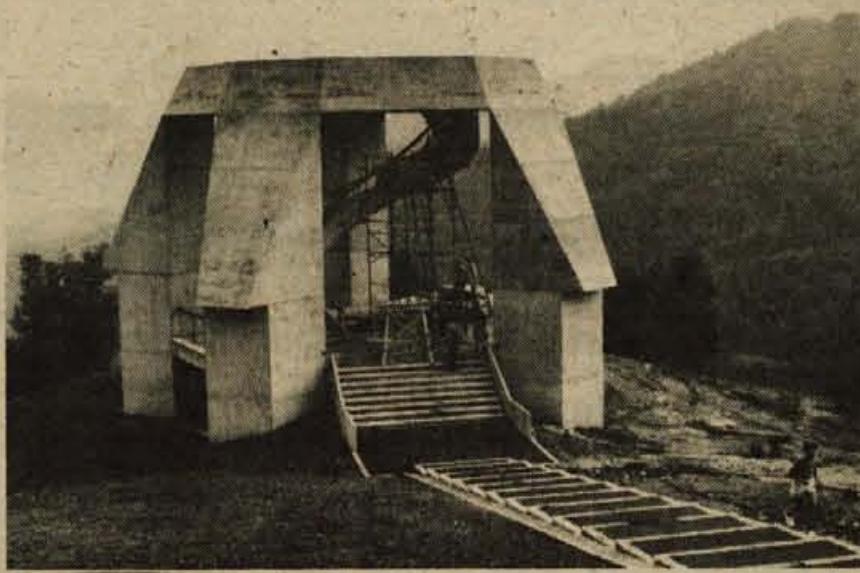
Kako priti v Dražgoše

Dražgoše – Po predvidenih se bo jutri na osrednji republiški proslavi ob dnevu vstaje slovenskega naroda, 22. juliju, in na svečanosti ob odkritju dražgoškega spomenika v Dražgošah zbralo najmanj 20.000 obiskovalcev. Zato prireditelji pričakujejo prihod vsaj 150 avtobusov in več 100 osebnih motornih vozil. Spriča tega ima še posebno veliko dela komisija za promet in varnost.

Na dan proslave, torej jutri, bo na nekaterih »prometnih žilah« v neposredni bližini Dražgoš veljal poseben prometni režim. Že od jutranjih ur bo v celoti zaprt za ves promet odsek ceste Rudno–Dražgoš. Dostop do Dražgoš po tej cesti bodo imela izključno vozila s posebnimi oznamkami (nalepkami) prireditvenega odbora za pripravo proslave. Za obiskovalce, ki se bodo na prireditve pripeljali iz Škofje Loke po Selški dolini ali iz Bohinjske strani, s teh smeri je mogoče pričakovati največji napal obiskovalcev, so prireditelji za vozila pripravili dovolj parkirnih prostorov na Rudnem. Tu bodo parkirišča tudi za večino avtobusov. Za invalide in tiste, ki bi le težko zmogli pot do prireditvenega prostora, ki bo tukaj ob novem dražgoškem spomeniku, bo do Dražgoš zagotovljen prevoz s kombijami. Nekateri obiskovalci iz smeri Bohinja bodo lahko svoja vozila parkirali tudi v neposredni bližini dražgoške cerkve. Udeleženci slavje, ki se bodo pripeljali iz Besnice, Kropke, Selca in Lajš, pa bodo svoja vozila lahko parkirali ob cesti Dražgoše–Jamnik.

Delavci UJV iz Kranja opozarjajo naj obiskovalci, torej vsi udeleženci proslave, pridejo v Dražgoše pravčasno, da ne bo nepotrebni zastojev. Prav tako pa vse obiskovalce dražgoškega slavja prosijo, da do potankosti upoštevajo vsa navodila miličnikov, ki bodo usmerjali promet in skrbeli za varnost.

-jg

Dražgoški spomenik, delo Borisa Kobeta, Stojana Batiča in Ivete Šubica, je postavljen. Izvajalec del je bilo SGP Tehnik iz Škofje Loke. Pred dnevi so v spomenik postavili še dve skulpturi in žaro. Pripeljali so jih iz zagrebške litarne.

Ob dražgoškem spomeniku...

Vas je bila pusta, kot izumrla v tistem pekoče žarečem sončnem objemu popoldneva, ki se je že nagibalo v večer, v enega zadnjih večerov pred slavnostno otvoritvijo spomenika dražgoški bitki. Vendar se Dražgošani niso zapirali v hladne prostore za pročelji hiš, nekateri so delali na polju, drugi pa pomagali pri zadnjih delih ob spomeniku.

Iz daljave opazovan spomenik je mogočen, postaven, izrazit, izjemno lepotec in se prikazuje samo toliko, da postane še bolj zanimiv. Ne vidiš ga takoj in v hipu, če Dražgoš ne poznas, kajti del njih samih je in Dražgoše so del njega samega. Ni v vasi, pa vendar je njen. Zdi se, kot da bi s svojim krajem in mestom, kjer stoji, hotel obeležeti vso bližnjo in daljnjo okolico, sporočati, ozri se sem in tja, kamorkoli ti že seže oko, vse je za celovito podobo in predstavo treba zaznati.

Šele tedaj, ko se nanj povzpneš, razumeš njegovo sporočilo, ga začutiš. Z dolino, s slikovitim Rudnim se spogleduje, z gozdovi v ozadju se vrašča, dražgoški je.

Beton, šestnajst metrov visoki, pet stebrov, spiralne stopnice, skulpture, med njimi žara, simbol pogumnih padlih in ustreljenih. Srce ima, prečudovito srce mozaika Ive Šubica. Zmogla je, tistega partizana v mozaiku le umetniška roka, zmoglo pa je navdihnuti in spregovoriti in navreči vso krvavo resnico, ki jo izzareva mozaik, le srce starega partizana, soudeleženega v sami dražgoški bitki. Kajti mozaik je v svojih podobah nekaj tako izjemno impresivnega, da ti ne da pozabiti. Kamorkoli že ste obrneš, kamorkoli že stopiš, uprt v vasio, stalno je v koščku pogleda, mozaik, Šubičev spomin na svojo lastno težko preizkušnjo. Nazadnje si rečeš, pa saj ga vendarle moraš stalno videti, čutiti, saj je srce, srce tega spomenika.

Hodiš po njem, na vrhu si, spodaj so glasovi delavcev, ki polagajo zadnji asfalt, ki ves vre. Tu ti še pekoče sonce ni tako nadležno, tu na samem vrhu.

»Maloprej, stopnice smo preizkušali, če so trdne in koliko vzdrže. Vse je v redu, dobro so

zgradili,« pravi delovodja, »prihodnje leto bo prav gotovo še lepše, ko bo tudi neposredna okolica zazelenela, letos pa ni bilo mogoče, saj veste, kako je ob gradnji. In seveda, domaćini so pomagali, zelo so bili prizadnovi, Dražgošani kot Jelenc in drugi.«

Bičkova skala, pogumni Bičkovi fantje tamle gor in topovi tamle dol in odkrita bitka, streljanje, grmenje, požiganje, tedaj je zavzdihiha Gorenjska, tedaj in še posebno po tej krvavi bitki se je moralna še bolj trmasto zapreti vase in skriti solze, da se je v naslednjih letih še bolj upiral in si s puško v roki utirala pot iz gozdom na svobodne domove.

Tu je, dražgoški pomnik, tu, med Bičkovo skalo in med Rudnim in prav zato je v tem tudi njegova veličina. Na teh krvavih tleh stoji, simbol upornega gorenjskega duha, neuklonljive zavesti gorenjskega partizana in spoštovanje terja.

In skloniš glavo pred njim, ne le zaradi njega samega, veličastnega v vsem svojem bistvu in simboliki, skloniš glavo v globokem spoštovanju predvsem zato, ker je njen, dražgoški bitki posvečen.

D. Sedej

Povabilo vsem borcem

Dražgoše – Odbori Cankarjevega bataljona, Gorenjskega odreda, VII. SNOUB »France Prešeren« in drugih partizanskih enot, ki so se med vojno borile na področju Gorenjske in po drugih slovenskih krajih, vabijo vse preživele borce, da se v čimvečjem številu udeležijo jutrišnje proslave v Dražgošah. Vse informacije o možnostih prevoza in dohoda do Dražgoš lahko dobijo na občinskih odborih ZZB NOV. Borci slavnih partizanskih enot so bodo zbrali pred slavnostno tribuno. Tu se bodo zbrali tudi gorenjski aktivisti, pripadniki domicilnih enot, brigada Avnoja ...

-jg

Z vrha 12 metrov visokega spomenika se odpira čudovit pogled proti Dražgošu, proti Bičkovi skali, Češnjici in drugim predelom Selške doline, proti visokemu skalnatemu Ratitovcu in drugim hribom ...

ŠUBIC IVE 1976

Del čudovitega mozaika, na katerem so upodobljeni detajli iz dražgoške bitke in borb na Mošenjski planini, je delo akademskoga slikarja Iveta Šubica. – Foto: J. Zaplotnik

Da ne bo prepozno

Kranjski IS imenoval štab za obrambo pred sušo z nalogom pomagati rešiti največ kar se da

V ponedeljek, 19. julija, je izvršni svet ObS Kranj obravnaval težavni položaj, v katerem se je znašlo kmetijstvo in posredno tudi celotno prehrambeno področje zaradi velike suše, ki je zajela naše kraje. IS je ocenil stanje kot kritično in imenoval štab za obrambo pred sušo, ki naj s svojim aktivnim sodelovanjem z vsemi pridelovalci hrane pomaga omiliti posledice, ki bodo vsekakor v najkrajšem času nastopile z vso ostrino:

– pridelek krompirja bo minimalen,
– krme za živilo bo zmanjšalo, ker ne bo druge košnje (otave).

Zato je treba že danes vso skrb posvetiti tej problematiki in začeti reševati položaj še preden bi prišlo do prave katastrofe:

– treba je organizirati namakanje polj in ev. novih poslov tak, da se kmetijstvo trdno poveže z Vodovodom, ki bo sproti obveščal, kje in kdaj so vodni presežki, in z gasilci, ki edini lahko odprejo hidrante;

Kmetije in kmetijske organizacije pa naj mobilizirajo vse razpoložljive cisterne za namakanje ...

Vsekakor je nujno treba tudi predpovedati predčasno klanje posebno mlade živine! Tudi na odkup živine je treba že danes misliti in na uskladiščenje mesa. Na Gorenjskem se prav tedni čuti močna potreba po veliki hladilnicah, o kateri so tekli razgovori nekaj let. In ker smo se samo pogovarjali, je pač še nimamo, in to je velika in trenutno nepopravljiva škoda, je bilo rečeno na IS.

Štab, ki ga vodi dipl. inž. agr. Maks Pratnekar (KŽK), čaka veliko odgovornih nalog kar zadeva svetovanja, organiziranja akcij in preprečevanja škodljivih pojavov, ki lahko še poslabšajo že tako kritično stanje kmetijstva zaradi suše.

I. S.

Škofja Loka – V soboto, 17. julija, so člani organizacije združenega dela Alpetour dosegli novo delovno zmago. Na Trati pri Škofji Luki so namreč svečano odprli nove prostore mehaničnih delavnic. Nove prostore so začeli graditi septembra lani, gradbena dela pa so veljala 15 milijonov dinarjev. Izvajalec del je bilo gradbeno podjetje Obnova iz Ljubljane. Za TOZD »mračni« hanične delavnice v organizaciji združenega dela Alpetour je to brez dvoma velika pridelovitev. Obenem pa je to tudi velike pridelovitev za škofjeloško in celotno gorenjsko področje. Zdaj so mehanične delavnice na Trati zaključena celota. Treba bo nakupiti le še opremo. Nakup le-te pa je predviden za prihodnje leto. Na svečanosti ob otvoritvi so nekaterim najzaslužnejšim in najprizadevnejšim članom Alpetourovega kolektiva ob dnevu šoferjev avtomehanikov, 13. juliju, podelili tudi posebna priznanja. (-jg) – Foto: J. Govekar